

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

VESNA PUSIĆ: PROAKTIVNIJE
PREMA HRVATIMA U SRBIJI

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
462

Subotica, 3. veljače 2012. Cijena 50 dinara

SKUPŠTINA PODRUŽNICE
DSHV-A SOMBOR

SUVREMENO PJESNIŠTVO
VOJVOĐANSKIH HRVATA

INVENTURA
MINISTROVIH POKUSA

INTERVJU
JÓZSEF MIOCS

POČELA
PRELA
I BALOVI

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Tel: 021 488 4400 / 488 4401

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORDEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Muka s riječima

Sport i glazba važe u svijetu kao dva najveća promotora dobre volje. No, je li baš uvijek tako? Polufinalna rukometna utakmica između reprezentacija Srbije i Hrvatske na Europskom prvenstvu, odigrana u Beogradu prošloga petka, počela je gromoglasnim unisonim zviždanjem prilikom intoniranja himne Republike Hrvatske, a tijekom utakmice čulo se i sporadično neprimjereno navijanje domaće publike. Ovo sportsko prvenstvo obilježili su i teški incidenti. Brutalno su napadnuti hrvatski navijači i uništavana vozila hrvatskih registarskih oznaka.

No, dogodilo se i nešto posve drukčije od spomenutih promotora dobre volje, ovaj put glazbe. Na dan te polufinalne rukometne utakmice, splitski hip hop bend The Beat Fleet, održao je koncert u Domu omladine u Beogradu pred oko 2000 ljudi. I publika i bend su punih srca uživali u razmjeni pozitivne energije i pjevali zajedno. Milovan Danojlić je u svojoj knjizi »Muka s riječima«, u poglavlju »O riječima koje utjeruju strah u kosti« napisao i rečenicu: »Svi smo mi, tko manje, tko više, žrtve vladajućeg jezika svog vremena«. To se pokazalo točnim i u vrijeme trajanja rukometnog prvenstva, ali i koncert TBF-a je pokazao da mogućnost izbora postoji i da se ipak ne moraju prihvatiti nasilni jezični materijali i gotovi obrasci govora, prilagođenog uvjeravanju kojem bi se morali podčiniti. Splitski glazbenici su završili svirku s adutom »Ništa mi neće ovaj dan pokvarit«.

Ovaj tjedan je obilježilo i sudjelovanje hrvatske ministrice vanjskih i europskih poslova Vesne Pusić na multilateralnom sastanku regionalne inicijative u Beogradu, a u izjavama srbijanskim medijima naglasila je kako je regija apsolutno trajno važna tema za Hrvatsku i da Hrvatska tek treba zauzeti stajalište u vezi s kandidaturom Vuka Jeremića za predsjednika Opće skupštine Ujedinjenih naroda. Ministrica je ustvrdila da će Hrvatska poduprijeti kandidaturu Srbije za članicu Europske Unije.

Za vrijeme boravka u Beogradu ministricu je primio srbijanski predsjednik Boris Tadić, a na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova zemalja sudionica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi, Vesna Pusić je održala bilateralni sastanak s ministrom Vukom Jeremićem. Tijekom boravka u Beogradu, ministrica Pusić se sastala i s predstavnicima hrvatske zajednice u Vojvodini - predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća Slavenom Bačićem, predsjednikom Demokratskog Saveza Hrvata u Vojvodini Petrom Kuntićem, te ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislavom Žigmanovim, ali srbijanski se mediji nisu potrudili osvrnuti na taj sastanak. Bit će da je i to jedna od muka s riječima, a hoće li je još biti na sportskim događajima, ubrzo će se pokazati, jer trenutačno Srbija igra na EP u dvoranskom nogometu u Zagrebu.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Hrvatska ministrica Vesna Pusić boravila u Beogradu

OTVORENA PITANJA RJEŠAVATI BILATERALNO.....6-7

TEMA

Posjet čelnika HNV-a Radio Bačkoj u Baču

POTPORA NADILAŽENJU PROBLEMA.....9

Vlada AP Vojvodine pomaže projekte Srba koji žive u susjednim zemljama

POTPORA OČUVANJU KULTURNE BAŠTINE, ALI I SVAKODNEVICI.....10-11

INTERVJU

József Miocs, direktor Biskupijske klasične gimnazije »Paulinum«

INTELEKTUALNO OBRAZOVANJE S KRŠĆANSKIM VREDNOTAMA12-13

SUBOTICA

Inventura ministrovih pokusa

OBEĆANJA U TEORIJI RELATIVITETA.....19

Hoće li se nad crkvom u Starome Žedniku uskoro uzdići toranj

POGLEDI UPRTI U PRORAČUN I NEBO.....21

DOPISNICI

Hoće li Sonta ostati i bez posljednjeg većeg poduzeća

MUKA I BRUKA.....24-25

Šokački bal u Baču

VEČER ZA PAMĆENJE27

KULTURA

O fotomonografiji »Slikovali smo se« Nace Zelića

BOGAT IZVOR PODATAKA O BUNJEVAČKOJ NOŠNJI.....33

SPORT

Josip Gabrić, trener konja

TIMSKI RAD JE VAŽAN ZA DOBRE REZULTATE.....49

HRVATSKA MINISTRICA VESNA PUSIĆ BORAVILA U BEOGRADU

Otvorena pitanja rješavati bilateralno

Neriješene je probleme, ako je moguće, bolje rješavati bilateralno, a takvo rješavanje otvorenih pitanja predstavlja jednu vrstu znaka političkog sazrijevanja naših država, izjavila je Pusić

Riješiti probleme s kojima ljudi žive: Vesna Pusić i Boris Tadić

Povodom neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova zemalja sudionica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECP), hrvatska ministrica vanjskih i europskih poslova *Vesna Pusić* boravila je u utorak u Beogradu. Tom prigodom ona se susrela i s predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice u Republici Srbiji, te najvišim srbijanskim dužnosnicima – predsjednikom *Borisom Tadićem* i ministrom vanjskih poslova *Vukom Jeremićem*.

SASTANAK S TADIĆEM

Sastanak s Borisom Tadićem, održan u zgradi srbijanskog predsjednika, bio je posvećen bilateralnoj suradnji i otvorenim pitanjima te europskim integracijama Srbije, piše Hina.

Pusić je novinarima kazala kako su dvije najbitnije teme o kojima je razgovarala sa srbijanskim predsjednikom bile otvorena pitanja između Hrvatske i Srbije i pitanje srbijanske kan-

didature za članstvo u EU.

»Stav je Hrvatske da bi trebalo učiniti sve napore da Srbija dobije kandidatski status u ožujku. Naravno, Hrvatska ne odlučuje i nema pravo glasa u tijelima EU, no ima pravo na raspravu. Kako će zemlje EU odlučiti, vidjet ćemo«, izjavila je Pusić.

Bilo bi, kako je rekla, idealno kad bi Srbija ispunila najnužnije kriterije za kandidatski status i postala kandidat. »Mislim da bi to bilo dobro za Srbiju, ali i za regiju«, dodala je.

Ustvrdila je kako je razgovarano i o neriješenim problemima koje je, ako je moguće, bolje rješavati bilateralno, te ukazala da takvo rješavanje otvorenih pitanja predstavlja jednu vrstu »znaka političkog sazrijevanja naših država«.

»Mislim da tu postoji apsolutno slaganje i s jedne i s druge strane da, umjesto političke eksploatacije tih tema, treba riješiti probleme s kojima ljudi žive, ali o modalitetima nismo razgovarali, dakle o formama

kako bi se to rješavalo, i trebat će neko vrijeme da se oko toga obje strane dogovore«, kazala je ministrica.

PROAKTIVNIJI ODNOS

Položaj Hrvata u Srbiji bila je glavna tema sastanka Vesne Pusić s predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice u Republici Srbiji i članovima Međuvladinog mješovitog odbora za praćenje provedbe

i ravnateljem Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislavom Žigmanovim*. Sastanak koji je trajao sat vremena, održan je u hrvatskom veleposlanstvu u Beogradu, uz nazočnost veleposlanika *Željka Kuprešaka*.

Vesna Pusić je po završetku sastanka izjavila kako je u razgovorima bilo riječi o obrazovanju, političkoj predstavljenosti hrvatske manjine, znanstvenoj i kulturnoj suradnji, pitanju udžbenika i obrazovnih materijala na hrvatskom jeziku, odnosno o stvarima koje su ključne za identitet i opstojnost hrvatske zajednice u Srbiji, piše Hina.

Upitana o tome treba li i može li Hrvatska učiniti više za Hrvate u Srbiji, Pusić je kazala kako Hrvatska u tom pogledu mora proaktivnije nastupiti prema regiji, pa i u ovom slučaju, u suradnji s hrvatskom zajednicom u Srbiji. Istaknula je kako se, kao komparativna prednost, mora početi koristiti to da hrvatski jezik razumije oko 20 milijuna ljudi u regiji, te da s tog stajališta zasigurno postoji golem prostor i za kulturnu, medijsku i obrazovnu suradnju. U obrazovnoj suradnji posebnu ulogu bi moglo igrati

SAMO DOGOVOR BRIŠE TUŽBE

Ako se pokaže da su Hrvatska i Srbija u stanju kao dvije susjedne zemlje rješavati probleme koje još imaju, onda sigurno postoji i mogućnost da se na dnevni red stavi i tema uzajamnih tužbi za genocid, smatra Vesna Pusić.

»Ako nismo u stanju rješavati ni ova otvorena pitanja, onda teško da možemo riješiti nešto veće od toga«, zaključila je Pusić.

Sporazuma o zaštiti manjina – predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slavenom Bačićem*, predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petrom Kuntićem*

formiranje centara izvrsnosti u Hrvatskoj, preko kojih bi se onda promicalo i visoko obrazovanje kao proizvod koji ljudi iz regije žele kupiti i žele tamo studirati. »Što se Hrvata iz Srbije

tiče, tu treba pojačati suradnju naročito na temu obrazovanja, i ovdje u Srbiji, ali i mogućnosti visokoškolskog obrazovanja u Hrvatskoj», navela je Pusić.

REGIONALNA SURADNJA

Na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova zemalja sudionica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECP) raspravljalo se o odnosima zemalja u jugoistočnoj Europi, rješavanju otvorenih pitanja i napretku zemalja regije prema euroatlantskim integracijama. Pusić je, u obraćanju sudionicima skupa SEECP-a, izjavila kako je jedan od najvažnijih preduvjeta zajedničke stabilnosti zemalja jugoistočne Europe

stabilna i funkcionalna Bosna i Hercegovina, te da zemlje jugoistočne Europe moraju preuzeti odgovornost za to područje i odgovornost za sebe.

»Prvi korak i dokaz naše namjere da se ponašamo kao odgovorni kreatori naših sudbina je bolja bilateralna suradnja. Sva otvorena pitanja koja postoje među našim zemljama trebaju biti riješena bilateralno. Kao što je dokazano, najbolji rezultati se mogu očekivati kada dvije zemlje postignu sporazum bez vanjskih inicijativa i pritisaka«, ustvrdila je.

Pusić se na rubu skupa sastala sa šefovima diplomacija susjednih zemalja, zaključno sa srbijskim ministrom vanjskih poslova Vukom Jeremićem.

SLAVEN BAČIĆ: IZRAŽENA OČEKIVANJA OD NOVE VLASTI

Predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Slaven Bačić kaže za naš list kako su prigodom sastanka s ministricom Pusić predočeni problemi ovdašnjih Hrvata te izražena njihova očekivanja od nove vlasti u Republici Hrvatskoj.

»Ukazali smo na to da postoje dobri unutarnji propisi, ali da je glavni problem manjkavost kako u njihovoj, tako i u provedbi međudržavnih i multilateralnih sporazuma kojima je pristupila Republika Srbija. Kao problem smo naglasili i nedostatak izravne zastupljenosti predstavnika hrvatske manjine u republičkim, pokrajinskim i lokalnim parlamentima, što je predviđeno međudržavnim sporazumom, te kršenje prava na manjinsku samoupravu čiji je posljednji primjer poništavanje natječaja za urednika televizijskog programa na hrvatskom jeziku RT Vojvodine. Bilo je naizbježno i pitanje udžbenika na hrvatskom jeziku, a razgovarali smo i o uvjetima u kojima se ta nastava odvija. Ministricu smo upoznali i s tzv. bunjevačkim pitanjem, odnosno s mješanjem pojedinih struktura u Republici Srbiji u identitetsko pitanje ovdašnjih Hrvata kroz potporu projektu izgradnje bunjevačke nacije«, rekao je Bačić napominjući važnost činjenice što se sastanak održao prije ministričina susreta s dužnosnicima Republike Srbije.

Bačić ističe i kako je od ministricе dobivena potvrda da će položaj hrvatske zajednice postati integralnim dijelom bilateralnih odnosa Hrvatske i Srbije. Osim predočavanja problema, dogovoren je nastavak realizacije projekata s područja znanosti, kulture i obrazovanja koji su započeti s prijašnjom Vladom RH. Idući sastanak predstavnika hrvatske zajednice u Srbiji s ministricom Pusić trebao bi biti održan već tijekom veljače u Zagrebu.

Tijekom boravka u Beogradu ministrica se sastala i s predsjednikom Liberalno demokratske partije Čedomirom Jovanovićem, povjesničarkom Latinkom Perović, predsjedni-

com Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srbiji Sonjom Biserko i dekanom Fakulteta političkih znanosti Ilijom Vujačićem.

D. B. P.

HRVATSKI SABOR

Skrbiti o Hrvatima izvan Hrvatske

Saborski klubovi podržali su 27. siječnja tehničke izmjene Zakona o odnosima Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, pri čemu je SDP poručio kako će vladajuća koalicija štititi interese i promicati prava Hrvata izvan domovine. Ivica Mandić iz HNS-a naglasio je da Hrvatska ima moralnu i ustavnu obvezu skrbiti o Hrvatima izvan Hrvatske, o čemu bi sve parlamentarne stranke trebale imati jedinstven stav. Dužnost hrvatske vanjske politike je da u bilateralnim odnosima s državama u kojima žive Hrvati traže identična prava za njih, kakva imaju pripadnici njihovih naroda u Republici Hrvatskoj.

DNV.HR

RADNI SASTANCI U ZKVH-U

Dogovor oko obilježavanja obljetnica

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata usustavljuje rad na obilježavanju obljetnica događaja i velikana s ciljem svjedočenja da su Hrvati u Vojvodini ponosni na vlastitu povijest i velikane koji su ju obilježili. Tako će ove godine biti obilježeno više stoljetnih obljetnica rođenja velikana knjige, riječi i umjetnosti općenito. Tim povodom Zavod je u srijedu i četvrtak organizirao sastanke na kojima su sudjelovali svi oni koji će biti uključeni u organizaciju obilježavanja obljetnica – od predstavnika hrvatskih udruga, HNV-a do predstavnika hrvatskih medija u Vojvodini.

»Godine rođenja spomenutih velikana bit će izazov i dobar povod hrvatskoj zajednici za okupljanje i pristupanje stvaranju okvira za kvalitetan pristup obilježavanju godišnjica uz što sadržajni program, te uz što veći broj sudionika iz cijele Vojvodine«, kaže koordinatorica projekta i uposlenica ZKVH-a Katarina Čeliković. U planu je obilježavanje šest obljetnica – rođenje književnika i bibliografa Ivana Kujundžića, književnika i sakupljača narodne književnosti Balinta Vukova, književnika Ante Jakšića, fra Stjepana Beata Bukinca, kiparice Ane Bešlić, a proći će i 150 godina od rođenja pjesnika Ante Evetovića Miroljuba.

D. B. P.

POSJET ČELNIKA HNV-A RADIO BAČKOJ I UREDNIŠTVU EMISIJE »ZVUCI BAČKE RAVNICE« U BAČU

Potporna nadilaženju problema

»Vjerujem u našu buduću uspješnu suradnju i rješavanje nastalih poteškoća.

Sedam godina raditi ovakvu emisiju nije bilo lako», rekla je Ankica Jukić Mandić

Hrvatsko nacionalno vijeće, kao zastupničko tijelo Hrvata u Srbiji, predstavlja hrvatsku nacionalnu manjinu u području službene uporabe jezika, obrazovanja, informiranja i kulture. U svojem djelovanju jednako vodi računa o svim pitanjima iz tih područja i pomaže, sukladno mogućnostima, podjednako sve hrvatske udruge iz ovih područja, ma gdje se one nalazile. Čelnici ove institucije koje su predstavljali predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Darko Sarić Lukendić, tajnik HNV-a Željko Pakledinac, te članica Izvršnog odbora zadužena za informiranje Ankica Jukić Mandić, posjetili su u četvrtak, 26. siječnja, Radio Bačku i uredništvo emisije na hrvatskom jeziku koja se emitira na valovima ovoga radija u Baču.

U prostorijama Radio Bačke goste je dočekao ravnatelj ove ustanove Milenko Vranešević, urednik Pavle Pejčić i voditeljica emisije »Zvuci bačke ravnice« Marija Ihas. Sastanak je otvorio Željko Pakledinac predstavivši novu članicu Izvršnog odbora zaduženu za informiranje koja je došla s ciljem sagledavanja rada pomenute emisije, te upoznavanja s programom, problemima i načinom rada uredništva emisije.

SPREMNOST NA SURADNJU

U svom prvom obraćanju nazočnima Ankica Jukić Mandić je izrazila spremnost na punu suradnju i zajedničko rješavanje svih nastalih problema, naglasivši da će za sve njihove potrebe biti na raspolaganju 24 sata.

»Došla sam danas ovdje u ime HNV-a kao članica Izvršnog odbora zaduženoga za informi-

ranje posjetiti naše djelatnike, vidjeti u kakvim uvjetima rade, vidjeti s čime su se sve u radu susretali, na koje probleme nailaze i koliko je volje, snage i energije kako bi ova emisija opstala već gotovo 7 godina. Poslije toplog prijma ravnatelja Radija i djelatnika emisije, zaključila sam da postoji niz problema koje ćemo morati u narednome periodu pokušati zajednički rješavati. Oni su, doduše, više objektivnog karaktera i ne ovise samo o nama. Uvjereni sam da ćemo ih uspjeti svladati i da ćemo svi zajedno pridonijeti da emisija i dalje opstane, te da će se platforma i program čak i proširi i uspostaviti bolja suradnja i s drugim radijskim postajama, primjerice sa Somborom i Suboticom, a nastojat ćemo osnovati još dvije slične emisije i u Srijemu. Meni je danas bilo najvažnije upoznati djelatnike emisije, sagledati okolnosti u kojima rade i, na osnovi uvida, vjerujem u našu buduću uspješnu suradnju i rješavanje nastalih poteškoća. Sedam godina raditi ovakvu emisiju nije bilo lako. Za to je potrebna veli-

ka hrabrost i ustrajnost, no prije svega ljubav«, rekla je Ankica Jukić Mandić.

KONTINUITET U RADU

Urednik emisije Pavle Pejčić i voditeljica Marija Ihas detaljno su prikazali svoj angažman, način rada, probleme s kojima se susreću, te podsjetili na neke povijesne činjenice i prvu emisiju koja je emitirana 28. srpnja 2005. godine. U svakom slučaju, za pohvalu je što se ova emisija emitira u kontinuitetu, bez obzira na povremene probleme. Iako glede sadržaja i rubrika ima razlika u razmišljanjima pojedina, nastoji se pripremati program u kojemu će svatko pronaći nešto zanimljivo za sebe.

Ravnatelj Radio Bačke Milenko Vranešević je naglasio da se emisija »uhodala« i da ima saznanja da ju ne sluša samo hrvatska populacija, nego i ostali, prije svega, ljubitelji tamburaške glazbe. Naveo je i primjer umrežavanja radijskih postaja što je dobra praksa, primjerice kod Slovaka. On je govorio i o

financijskim problemima i teškoj materijalnoj situaciji te je iznio neke mogućnosti poboljšanja ovakvog stanja što su svi nazočni poduprli. »Od tapkanja po ramenu, bez značajnije potpore nema nikakve koristi«, kazao je Vranešević i predložio da bar jedna trećina novca treba biti usmjerena radijskoj postaji, a ostatak djelatnicima emisije. To je potvrdio i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Darko Sarić Lukendić koji je naveo da će emisija dobiti ista sredstva kao i prošle godine, dok je Pakledinac iznio ideju da bi se trebao kontaktirati Odbor za gospodarstvo u cilju pronalaženja učinkovitijeg financiranja ove djelatnosti.

Zanimljivo je da se na Radio Bačkoj emitira program na 6 jezika, a konkurirati se može samo na jedan projekt, no to nije bila tema razgovora. Na koncu treba pohvaliti način rada ovoga skupa čiji su sudionici bili jasni u želji da emisija »Zvuci bačke ravnice« opstane i još uspješnije nastavi svoju misiju.

Zvonimir Pelajić

Marija Ihas, Pavle Pejčić, Darko Sarić Lukendić, Ankica Jukić-Mandić, Željko Pakledinac i Milenko Vranešević

ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA PODRUŽNICE DSHV-A SOMBOR

Mata Matarić ponovno na čelu podružnice u Somboru

Očekuju nas izbori u Republici Srbiji i mi u DSHV-u moramo stvoriti programe i politiku koja će dobiti povjerenje većine u hrvatskoj zajednici, čime bi se povećale naše šanse da u većem broju participiramo u vlasti, kazao je Mata Matarić koji je ponovno izabran za predsjednika Podružnice DSHV-a Sombor

Mata Matarić, koji je bio predsjednik Podružnice DSHV-a Sombor u prethodnom mandatu tu funkciju obnašat će i naredne četiri godine. Matarić je izabran na redovitoj izbornoj skupštini ove Podružnice koja je održana 27. siječnja. Od 75 zastupnika izbornoj skupštini nazočilo je njih 61. Osim predsjednika, tajnim glasovanjem izabrana su i tri člana Odbora Podružnice. Na

zahvaljujući dobroj pripremi u podružnicama.

»Naša temeljna strategija je osigurati ravnomjerni razvitak svih podružnica DSHV-a, te standarde kvalitete života i rada u DSHV-u učiniti dostupnim svim članovima stranke uvažavajući realnu situaciju, pri čemu se ni na koji način ne usporava razvoj Podružnice Subotica, niti da se na marginu stavlja ostale podružnice u

problem broj jedan. S tim se vodstvo podružnica nikako ne može pomiriti, zato i na narednim izborima sve četiri podružnice DSHV-a moraju biti u vlasti. Jedino kao članovi vladajuće koalicije na razini gradskih i općinskih uprava mogu barem dio problema riješiti«, kazao je Kuntić, dodajući da DSHV želi bržu i učinkovitiju pomoć države radi boljeg funkcioniranja obrazovnih, informativnih i kulturnih institucija hrvatske zajednice, daljnje jačanje Hrvatskoga nacionalnog vijeća i dosljednu provedbu Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

OMASOVLJIVANJE ČLANSTVA

Mata Matarić, koji je bio jedini kandidat za predsjednika Podružnice DSHV-a Sombor dobio je na tajnom glasovanju potporu 52 zastupnika, od prisutnih 61.

»Somborska podružnica DSHV-a je nedavno obilježila 21 godinu od formiranja i uspješnoga rada. Aktivnim sudjelovanjem u političkom životu Sombora dajemo svoj prinos dobrobiti svih građana, osobito pripadnicima hrvatske manjinske zajednice. Uspješno smo proveli akciju upisa u posebni birački spisak naše manjine, proveli smo izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće, provodimo konzularne dane Republike Hrvatske u Somboru, aktivno smo sudjelovali u popisu stanovništva 2011. godine«, naveo je Matarić najznačajnije aktivnosti somborske podružnice.

Prema njegovim riječima, 2007. godine DSHV je u

Somboru imao tek 47 članova, a otada je mnogo urađeno na omasovljivanju i osnivanju mjesnih odbora u okolnim mjestima. Tako je osnovana Mjesna organizacija DSHV-a Stanišić, otvoren je ured DSHV-a u Sonti, obnovljen je rad Mjesnog odbora DSHV-a u Bezdanu, formiran je Forum žena, tri člana DSHV-a izabrana su za vijećnike u Skupštinu grada Sombora, a članovi DSHV-a izabrani su u odbore i povjerenstva Skupštine grada Sombora i savjete mjesnih zajednica.

Nakon reizbora za predsjednika Podružnice DSHV Sombor, Matarić je iznio svoj plan i program rada za naredni period. »Otvaranjem nove stranice u odnosima Srbije i Hrvatske trebamo se organizirati kako bismo prihvatili ulogu da smo most suradnje u cilju normalizacije odnosa dviju država, u čemu predvodničku ulogu treba imati naša stranka. Očekuju nas izbori u Republici Srbiji i mi u DSHV-u moramo stvoriti programe i politiku koja će dobiti povjerenje većine u hrvatskoj zajednici, čime bi se povećale naše šanse da u većem broju participiramo u vlasti. Sada nam je važno da se na predstojećim izborima za Savjet MZ Bački Monoštor što bolje pozicioniramo, jer ima dosta problema koje opterećuju stanovništvo tog sela u kojemu većinu stanovništva čine Hrvati«, kazao je Matarić.

Na izbornoj skupštini birana su i tri člana Odbora podružnice, a za ta tri mjesta bilo je osam kandidata. Tajnim glasovanjem izabrani su *Zoran Čota*, *Stana Matarić* i *Radmila Čapo*.

Zlata Vasiljević

Mata Matarić je iznio plan i program za naredni period

izbornoj skupštini u Somboru gosti su bili *Petar Kuntić*, predsjednik DSHV-a, predsjednica Foruma žena DSHV-a podružnica Subotica *Ilinka Vukoja* i *Siniša Skenderović*, predsjednik Mladeži DSHV-a.

ZNAČAJAN RAD PODRUŽNICE DSHV-A

Pozdravljajući izbornu skupštinu, predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je naglasio da je protekle dvije godine organiziranost stranke podignuta na višu razinu

sustavu DSHV-a. Više puta sam isticao snažan utjecaj koalijske vlasti za Europsku Srbiju na poboljšanje općeg položaja hrvatske zajednice, pa i šire. No, mi želimo učinkovitiju aktivnost pomenute koalicije u nizu razvojnih projekata u mjestima u kojima žive Hrvati. Nekada moćno gospodarstvo u mjestima u kojima živi veći postotak Hrvata u Somboru, Bačkom Bregu, Monoštoru, Lemešu, Stanišiću, Bezdanu, palo je na iznimno niske grane, a stopa nezaposlenosti postaje politički

VLADA AP VOJVODINE POMAŽE PROJEKTE SRBA KOJI ŽIVE U SUSJEDNIM ZEMLJAMA

Potpota očuvanju kulturne baštine, ali i svakodnevnici

Piše: Dušica Dulić

»Srbija je siromašna zemlja, zbog čega je Vlada Vojvodine preuzela dio brige o Srbima u okružju«, pokrajinski premijer Bojan Pajtić* APV Vojvodina uložila sredstva u osnivanje Tesla banke koja financira program obnove ratom stradalih i nerazvijenih područja u Hrvatskoj* U Budimpešti APV sudjeluje u financiranju obnove zaklade Save Tekelije, Tekelijanuma* U Temišvaru u Rumunjskoj otvorena Srpska kuća u kojoj djeluje 11 srpskih organizacija, udruga i medija

Projekti koje inicira srpska zajednica, prije svega u susjednim zemljama, a prepoznaju se kao vrijedni i kapitalni, posljednjih godina nailaze na značajnu potporu vojvodanskih vlasti. U Hrvatskoj je AP Vojvodina uložila sredstva u osnivanje Tesla banke koja financira program obnove ratom stradalih i nerazvijenih područja, te omogućava povratak izbjeglih Srba. U Budimpešti sudjeluje u financiranju obnove zaklade Save Tekelije, Tekelijanuma, institucije u kojoj je nastala Matica srpska, a u Temišvaru, u Rumunjskoj, otvorena je Srpska kuća u kojoj djeluje 11 srpskih organizacija, udruga i medija. Uz sve to, APV osigurava i domove izbjegličkim obiteljima koje su odlučile ostati u Vojvodini, a krajem prošle godine su za Srbe koji su se odlučili vratiti u Hrvatsku osigurani poljoprivredni strojevi i oprema.

»Srbija je siromašna zemlja, zbog čega je Vlada Vojvodine preuzela dio brige o Srbima u okružju. Kroz obnovu Tekelijanuma u Pešti, otvaranje Tesla banke u Zagrebu i otvaranje Srpske kuće u Temišvaru, mi radimo na očuvanju identiteta svega što nam je svojstveno kao narodu«, izjavio je predsjednik Vlade APV dr. Bojan Pajtić.

TESLA BANKA U HRVATSKOJ

Hrvatska narodna banka je u svibnju prošle godine dala

suglasnost Fondu za razvoj AP Vojvodine za stjecanjem većinskog udjela u temeljnom kapitalu A štedne banke malog poduzetništva, čime je bila završena prva faza preuzimanja većinskog udjela i nastavak rada banke pod nazivom Tesla štedna banka d.d. Tesla banku mediji u Hrvatskoj od početka nazivaju »srpskom bankom«, budući da je taj projekt iniciralo Srpsko narodno vijeće na čelu s dr. Miloradom Pupovcem.

»Naša ambicija je da budemo većinski vlasnik i u budućnosti, a time želimo pomoći srpskoj zajednici u Hrvatskoj da tamo ostane i opstane, a to će biti moguće ako budu imali sredstava za preživljavanje, odnosno novac za početak nekog biznisa, otvaranje malog ili srednjeg poduzeća, ili poljoprivrednog imanja«, rekao je predsjednik Vlade AP Vojvodine Bojan Pajtić.

Samo mjesec dana kasnije, u lipnju prošle godine, u Novom Sadu je potpisan sporazum o suradnji između Vlade Vojvodine i Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj pri osnivanju Tesla banke u Zagrebu. Predsjednik SNV-a Milorad Pupovac je tom prigodom rekao kako će banka biti »razvojna, okrenuta srpskom življu u Hrvatskoj, ali i da će biti faktor uzajamnog povjerenja dvije države i simbol povratka srpskog stanovništva u Hrvatsku«. Prvi dioničar je postala AP Vojvodina s osnivačkim ulogom od 1,5 milijun eura, a kasnije je i Vlada Srbije ušla s osnivačkim

kapitalom od također 1,5 milijun eura.

Kapital banke je krajem godine iznosio oko 4,5 mili-

vrlo strogo regulirano. Dakle, u korporativna načela banke ugradit ćemo transparentnost i jednakost u pristupu svim zainte-

Potpisivanje sporazuma o suradnji pri osnivanju Tesla banke, Bojan Pajtić i Milorad Pupovac

juna eura, a osim ulaganja pokrajinske i srbijanske vlade, ostatak sredstava su osigurala velika poduzeća iz Hrvatske kao što su Zvijezda u sastavu Agrokora, Končar i šećerana Viro iz Županje, te Mesna industrija Matijević. Tesla banka je u prosincu imala 100 korisnika kojima su od rujna bili dodjeljeni krediti u iznosu od oko 700.000 eura.

Predsjednik Uprave banke Zvonko Agičić je u jednom razgovoru za hrvatske medije rekao kako »jedna banka ne može bazirati svoj razvoj i svoje aktivnosti na nekom posebnom ekskluzivizmu određene skupine, bez obzira na to o kojoj se skupini radilo, osobito kada je riječ o tako osjetljivoj industriji kao što je bankarstvo, koje je

resiranim klijentima, bez obzira na njihove nacionalne, vjerske, političke ili neke druge različitosti«.

TEKELIJANUM U BUDIMPEŠTI

U Budimpešti je krajem kolovoza prošle godine predsjednik pokrajinske Vlade Bojan Pajtić otvorio obnovljeni učenički internat u Tekelijanumu. Od 2005. godine Pokrajina u kontinuitetu financijski podupire obnovu Zaklade Save Tekelije, jedne od najvećih srpskih zaklada izvan Srbije. Poslije više desetljeća, na taj su način obnavljane odgojno-obrazovne funkcije koje je imala i prvotna zaklada, a od jeseni je u Tekelijanumu, koji se nalazi

u samom središtu Budimpešte, smješteno 30 učenika Srpske gimnazije »Nikola Tesla« koji se školuju u Mađarskoj.

»Poslije Hilandara, ovo je najveća srpska zaklada izvan granica zemlje i nismo smjeli dozvoliti propadanje Tekelijanuma, jer su se ovdje obrazovali najumniji ljudi našeg naroda koji su udarili temelj našoj prosvjeti, kulturi, umjetnosti i znanosti«, rekao je tom prigodom Pajtić i naveo kako je pokrajinska Vlada za rekonstrukciju Tekelijanuma izdvojila 630.000 eura. U ovome internatu svoje školske dane provodili su nekada davno i *Nikola Tesla*, *Laza Kostić*, *Jovan Jovanović Zmaj*. Zaklada trenutačno obuhvaća 8.600 četvornih metara, a Eparhija budimska i dalje nastoji u susjednoj zgradi, koja je nekada također pripadala zakladi, otkupiti stanove od stanara koji su poslije Drugog svjetskog rata postali vlasnici. Do danas je otkupljeno oko dvije trećine tih stanova.

SRPSKA KUĆA U TEMIŠVARU

Prošlog ljeta u Temišvaru su ministar dijaspor i vjera Srbije *Srdan Srećković* i predsjednik Vlade APV Bojan Pajtić otvorili Srpsku kuću i time omogućili nesmetan rad 11 tamošnjih srpskih organizacija, udruga i medija. Time je srpska zajednica u Rumunjskoj dobila instituciju u kojoj mogu raditi na očuvanju kulturne baštine, a tom je prigodom predsjednik Rumunjske *Trajan Basesku* rekao kako »Rumunjska očekuje isti tretman za svoje sunarodnjake koji žive u Srbiji«. Srpska kuća je otvorena u okviru projekta srpske i rumunjske vlade, a kako je tom prigodom bilo rečeno, njezino otvaranje je stajalo više od pola milijuna eura. U sljedećem broju »Hrvatske riječi« objavit ćemo razgovor s pokrajinskim tajnikom za kulturu i javno informiranje *Miloradom Đurićem* o potpori projektima Srba u

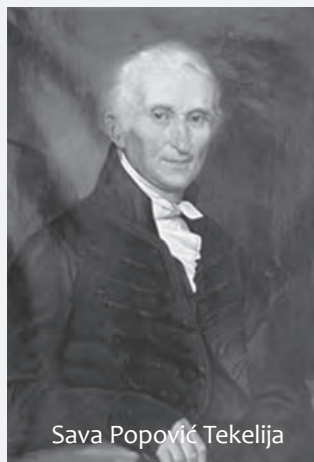
Bojan Pajtić u obilasku novih poduzetnika u Hrvatskoj

Kreditima započeti novi život

Predsjednik AP Vojvodine Bojan Pajtić je početkom prosinca prošle godine obišao dvojicu poduzetnika-povratnika u Hrvatskoj, koji su poslovanje utemeljili na potpori razvojnih kredita Tesla banke. U Petrinji je zasnovan zasad dreninja, a u Dvoru na Uni je poduzetnik osigurao košnice za vlastitu pčelarsku proizvodnju ekološkog meda.

susjednim zemljama. Đurić čio Svetosavskoj akademiji je protekloga vikenda boravio u Temišvaru gdje je nazovio i susreo se s predstavnicima tamošnje srpske zajednice.

Zaklada Save Popovića, Tekelijanum

Sava Popović Tekelija

Sava Popović Tekelija (1761.–1842.) pripada redu najznačajnijih srpskih intelektualaca ondašnje Ugarske. Sudionik je Temišvarskog sabora, bio je zastupnik na saboru u Bratislavi (tadašnjem Požunu), radio kao tajnik Ugarske dvorske kancelarije, a u rodnom Aradu je pozvao svoje sugrađane da osnuju fond za školovanje darovite srpske djece. Bio je osnivač i predsjednik Matice

srpske. Pored Zaklade, Sava Tekelija je osnovao i internat za smještaj siromašne djece i studenata, a u zgradi se osim Matice srpske nalazila tiskara i bogata biblioteka. Zaklada i Fond su radili uspješno do 1952., kada je Tekelijanum ugašen, a njegova imovina nacionalizirana. Na temelju Zakona o djelomičnom vraćanju crkvene imovine, koji je u Mađarskoj stupio na snagu 1991. godine, Srpskoj pravoslavnoj eparhiji budimskoj je, između ostalog, vraćen i jedan dio Zaklade Save Tekelije.

Zgrada Zaklade u Budimpešti

JÓZSEF MIOCS, DIREKTOR BISKUPIJSKE KLASIČNE GIMNAZIJE »PAULINUM«

Intelektualno obrazovanje s kršćanskim vrednotama

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište »Paulinum« radi od 1962./1963. školske godine. Na početku rada ova je škola bila smještena u zgradi subotičkog biskupijskog doma i »Katoličkog kruga«, a nova zgrada je završena 1965. godine. »Paulinum« je međubiskupijski zavod i škola, jedina institucija takvog karaktera u ovoj državi. Svečano obilježavanje 50. obljetnice postojanja i djelovanja gimnazije i sjemeništa »Paulinum« započelo je početkom ove godine proštenjem kapelice na blagdan Obraćanja sv. Pavla. O radu ove jedinstvene obrazovne institucije razgovarali smo s direktorom gimnazije mons. Józsefom Miocsom.

HR: Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište »Paulinum« ove školske godine proslavlja peto desetljeće postojanja. Od kada predajete u ovoj gimnaziji i kako doživljavate ovaj veliki jubilej?

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište »Paulinum« u 2012./2013. školskoj godini ulazi u 50. obljetnicu postojanja. Jubilarnu godinu smo otvorili prošloga tjedna, 25. siječnja, na Dan »Paulinima«. Dakle, 50 godina – to je pravi jubilej, a zatim, kako se kaže, s 50 godina počinje povijest. Ta obljetnica me s jedne strane veseli, utoliko što su škola i sjemenište opstali,

uz sve poteškoće kroz pola stoljeća. Ali, s druge strane, nekako »ne vjerujem« da je već pedeset godina prošlo od osnutka »Paulinuma«. Tijekom 50 godina postojanja ove škole, predajem već 40 godina, a ravnatelj sam škole gotovo tri desetljeća.

HR: Za koje studije se u Paulinumu pripremaju učenici? Mogu li učenici nakon položene mature upisati bilo koji fakultet?

Gimnazija »Paulinum« priprema učenike prije svega za teološke i filozofske studije, a zatim za klasične jezike i za povijest. No, učenici iza mature mogu upisati bilo koji drugi fakultet, ali naravno moraju polagati određeni prijamni ispit.

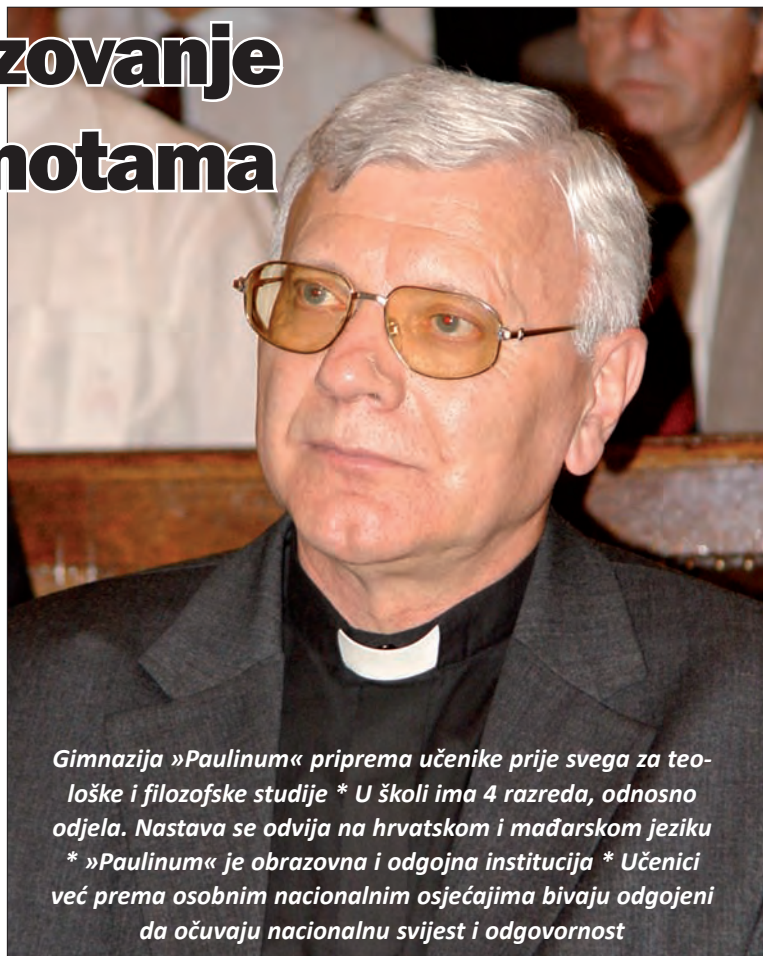
HR: Upisuju li se učenici ove gimnazije nakon mature u većoj mjeri na teološke fakultete? Ako to jest tako, imate li saznanja gdje upisuju studije?

Naši se učenici, nakon što maturiraju, većinom upisuju na teološke fakultete. Hrvati idu studirati u Republiku Hrvatsku, najčešće u Zagreb i Đakovo, ili pak u Republiku Bosnu i Hercegovinu, u Sarajevo, dok Mađari idu studirati u Republiku Mađarsku, najčešće u Budimpeštu, Segedin i Eger.

HR: Na kojim se jezicima odvija nastava, koji su glavni predmeti i iz kojih regija se upisuje najveći broj učenika u ovu gimnaziju?

Paulinci - biskupi

»Najveći broj svećenika Subotičke i Zrenjaninske biskupije bili su Paulinci, a četvorica naših učenika su postali biskupima. To su mons. Ladislav Nemet, Zrenjanin, mons. Kiro Stojanov, Skoplje, mons. Dode Gjergji, Priština, i mons. Lucijan Augustini, Sopa, Albanija«, kaže mons. Joysef Miocs.

*Gimnazija »Paulinum« priprema učenike prije svega za teološke i filozofske studije * U školi ima 4 razreda, odnosno odjela. Nastava se odvija na hrvatskom i mađarskom jeziku * »Paulinum« je obrazovna i odgojna institucija * Učenici već prema osobnim nacionalnim osjećajima bivaju odgojeni da očuvaju nacionalnu svijest i odgovornost*

U školi ima 4 razreda, odnosno odjela. Nastava se odvija na hrvatskom i mađarskom jeziku. To su jezici Biskupije i jezici naše društvene sredine. Na tim jezicima se odvijaju i predavanja na Katehetsko-teološkom institutu. Najveći broj učenika koji se upisivao i koji se upisuje u »Paulinum« dolazi iz Vojvodine, iz Subotičke biskupije, Zrenjaninske i Srijemske biskupije, a dolaze učenici i iz nekih drugih biskupija, tj. nekih redovničkih zajednica. Pošto u cijeloj Srbiji, s Vojvodinom, nema niti pola milijuna katolika, zato sada imamo manji broj učenika. No, u prosjeku, s brojem vjernika subotičko sjemenište još ima jako lijepi broj sjemeništaraca-učenika. Broj se kreće u zadnjim godinama između 35 pa do 60. To znači, da u razredima ima deset, dvanaest, osam ili petnaest učenika. I opet, ako uzmemo ovaj broj, onda možemo opet biti zadovoljni, jer je »Paulinum« specijalna gimnazija, dakle klasičnog smjera. Ovaj

smjer i ova klasična kultura nije za veliki broj učenika.

HR: Utječe li danas socijalna struktura obitelji na odluku da svoju djecu upišu u »Paulinum«? Nekada se govorilo da se u ovu gimnaziju upisuju djeca iz siromašnih obitelji.

Možda je u prošlosti socijalna struktura utjecala na upis djece u ovakve crkvene škole, jer onodobno sve su takve crkvene škole bile prepune učenika. No, ne bih mogao reći da je to slučaj i danas. Socio-ekonomski status učenika je poput stanja u ovoj državi, kao i u drugim školama.

HR: Osim ponude intelektualne formacije, koliki je naglasak i na duhovnoj formaciji učenika »Paulinuma«?

»Paulinum« je obrazovna i odgojna institucija. U ovoj školi prije svega odgojitelji, a zatim profesori, učenike poučavaju i odgajaju. Naglasak je na intelektualnom obrazovanju s kršćanskim vrijednostima. Kod nas u »Paulinumu«, kao i u slič-

nim školama, postoji duhovnik koji se brine za duhovnu formaciju učenika – sjemeništara. To je posebnost naše škole, jer svi mogu potražiti svećenika i iznijeti mu svoj osobni problem.

HR: Je li gimnazija »Paulinum« opremljena suvremenim školskim učilima?

Gimnazija se od 1990. godine, unatoč teškim vremenima, stalno obnavlja i dopunjuje novom opremom. Uvedeni su novi predmeti, otvoren je kabinet za računalu, proširena je knjižnica, dobili smo nazad našu dvoranu za tjelesni odgoj, nabavljena

vica profesora ima veću kvalifikaciju, magisterij ili doktorat, nego što je to propisano za predavanje u gimnaziji. Uglavnom, svi profesori rade i na nekim fakultetima ili srednjim školama.

HR: Osim učenja, kojim se još aktivnostima bave učenici u »Paulinumu«?

Sjemenište je internat, odnosno kolegij. U internatu postoji dnevni red, kao i u ostalim zavodima, s time da se kod nas dnevno moli i da svaki dan imamo svetu misu.

Osim učenja, sjemeništara

lo preuzimaju od mene poučavanje glazbe, pogotovo *Dragan Muharem*, koji poučava sviranje i i radi sa sjemenišnim zborom.

HR: Koje skladatelje najradije slušate?

Kako sam ja crkveni glazbenik, prije svega su mi omiljeni crkveni skladatelji. Najradije se bavim i slušam ozbiljne skladatelje renesanse, baroka i glazbenog klasicizma. Od skladatelja su mi omiljeni *Pierluigi da Palestrina*, *Jacobus Gallus*, *Johann Sebastian Bach*, *George Frideric Händel*, *Joseph Haydn*, *Wolfgang Amadeus Mozart* i *Ludwig van Beethoven*.

HR: Stavljate li se u odgoju učenika »Paulinuma« akcent i na nacionalne vrijednosti?

Unatoč multinacionalnoj sredini, mi odgajamo učenike na

ranja i nisu se mogli uključiti u razne aktivnosti društvene aktivnosti. Danas je to drugačije, naša gimnazija je priznata i otvorena, učenici se mogu pojaviti gdje žele, a zatim, imaju sva prava, kao i učenici u ostalim školama. Gimnaziju s internatom pomaže država, pokrajina, samouprava Subotice i razne druge dobrotvorne ustanove, kao i pojedinci.

HR: Kakav status ima »Paulinum« u obrazovnom sustavu Republike Srbije?

Gimnazija »Paulinum« je akreditirana od 2004. godine i ima sva prava kao i ostale škole u Republici Srbiji i u AP Vojvodini.

HR: Radi li se na formiranju bogoslovnog fakulteta u Subotici?

Pedagogija i glazba

Mons. József Miocs rođen je u Kuli. Nakon osmoljetke, gimnaziju je završio na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Filozofske i teološke studije je pohađao i diplomirao na Bogoslovskom fakultetu u Zagrebu. S teološkim studijama paralelno je učio i glazbu, te je glazbene studije završio na Institutu za crkvenu glazbu sa stupnjem *Artifex musicae*.

Za svećenika je zaređen na Petrovo 1968. godine. Iza redjenja, studira dalje u Zagrebu, ali je ujedno bio i kapelan katedralne župe, a zatim bilježnik biskupske kancelarije. Nakon iznenadne smrti regens choria *Franje Würtza* preuzeo je dužnosti zborovođe katedralne crkve.

Tijekom studija bio je imenovan za predavača glazbe u gimnaziji »Paulinum«, nakon diplomiranja za redovitog profesora u školi, a u sjemeništu za zborovođu. Godine 1973., prilikom dvjestote obljetnice subotičke katedrale, radi raznih proslava i nastupa osnovao je zbor »Schola cantorum Paulinum«. Nakon smrti direktora *Franje Donga*, najprije je imenovan za vršioca dužnosti direktora, a zatim za direktora Biskupijske klasične gimnazije.

Pošto prije odlaska biskupa *Matije Zvekanovića* u mirovinu sjemenište nije imalo rektora, tako ga je biskup Zvekanović imenovao za ravnatelja Zavoda »Paulinum«. Otada obavlja sve ove dužnosti.

su neka nova glazbala, među kojima i nove portativ orgulje, zatim, otvorena je medijska dvorana i teretana. Prije tri godine potpuno je izvana obnovljena zgrada »Paulinuma«, a dijelom iznutra. Izvana je dobrotom Kapitalnih ulaganja izolirana zgrada i promijenjeni su prozori i vrata. U unutrašnjosti je promijenjen namještaj i mokri čvorovi. S obnavljanima stalno idemo u korak s vremenom.

HR: Kako ocjenjujete kvalitetu nastave u »Paulinumu«?

Profesorski kadar je jedan od najboljih u gradu. Gotovo polo-

ci se bave raznim sportskim aktivnostima, bave se glazbom, crtanjem, retorikom, pripremaju razne nastupe, sastavljaju radio i televizijske programe i slično.

HR: Kakav je Vaš angažman glede glazbenog života u »Paulinumu« s obzirom da predajete glazbeno obrazovanje?

Osobno se više ne mogu toliko angažirati glede glazbe, jer sam i ravnatelj gimnazije i ravnatelj zavoda. Ipak, u školi, još u nekim razredima predajem glazbu. Pošto imam dva dobra prefekta-odgojitelja, koji su i glazbeno obrazovani, oni poma-

osnovama njihovih nacionalnih vrijednosti. Bez nacije i bez vjere čovjek je izgubljen i besmislen. Učenici već prema osobnim nacionalnim osjećajima bivaju odgojeni da očuvaju nacionalnu svijest i odgovornost.

HR: Prošlo je polja stoljeća rada »Paulinuma«. Kakvi su bili uvjeti rada za vrijeme komunističkog režima? Postoji li sada potpora države za rad »Paulinuma«?

Za vrijeme komunizma rad je bio u ovakvim crkvenim školama ograničen. Tajnim putem sve su kontrolirali. Svjedodžbe škole nisu priznavali. Učenici nisu dobivali ona prava, kao njihovi vršnjaci. Nisu imali niti zdravstveno, niti druga osigu-

»Paulinum« je srednja škola – gimnazija, a Biskupija želi otvoriti i bogoslovni fakultet. Postojeći Teološko-katehetski institut treba biti podignut na status fakulteta. U tijeku su pregovori i elaborat za izradu statusa fakulteta.

HR: Kakav je odnos Katoličke crkve prema suvremenim znanstvenim dostignućima, aktualnoj znanstvenoj praksi uopće?

Katolička crkva je uvijek bila nositelj obrazovanja i kulture. Dapače, iz Katoličke crkve potiče školovanje i obrazovni sustav, koji je postavljen još od Tridentskog sabora 1543. godine. Da nije bilo Katoličke crkve, obrazovanje u cijelom svijetu bi drugačije izgledalo.

Obnovljena zgrada Paulinuma

»VELIKO PRELO« U SUBOTICI

Manifestacija zajedništva

*Veliko prelo je manifestacija koja spaja vrijednosti zajednice i obitelji i kao takva zaslu-
žuje pozornost članova zajed-*

nice, kazao je gradonačelnik

Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« organizirao je i ove godine »Veliko prelo«, popularnu pokladnu manifestaciju s dugom tradicijom, izniklu iz narodnog običaja bunjevačkih Hrvata. Za razliku od nekoliko prijašnjih godina kada je ovaj događaj organiziran u mnogo većem prostoru Dvorane sportova, ovogodišnje prelo je, poput

lani, održano u manjem izdanju, u Velikoj dvorani »Bunjevačkog kola«. Prelu, koje je održano u subotu 28. siječnja, nazočilo je nešto preko 200 gostiju.

IZRIČAJ RADOSTI I PONOSA

Nazočne, a posebice uzvanike i sponzore, pozdravio je predsjednik HKC-a »Bunjevačko

kolo« Ivan Stipić. On je u svojem obraćanju istaknuo kako je »Veliko prelo« izričaj radosti, ali i ponosa što i teška vremena ispunjamo zajedništvom i druženjem.

»Veliko prelo« je uvijek veliko, bez obzira na broj posjetitelja ili skučenost prostora. Veliko je stoga što ga mi činimo velikim. I to upravo tako što se skupa osjećamo bliski jedni drugima, jer u jednostavnosti i skromnosti brišemo sve one razlike koje bi nam smetale da budemo jedinstveni. Prisutnost gostiju svjedoči tu istinu. Uz sudjelovanje mladih koji nas osvježuju, narodne nošnje koje nas oduševljavaju, pjesme koje nas razveseljavaju i razgovor koji nas obogaćuje, večeras smo ponosni i sretni«, kazao je predsjednik HKC-a Ivan Stipić.

Prelu je otvorio gradonačelnik Subotice Saša Vučinić naglašavajući njegov značaj u očuvanju vrijednosti zajedništva i obitelji. »Stup svakog društva i zajednice su ljudi, a stup svakog čovjeka je njegova obitelj. 'Veliko prelo' je manifestacija koja spaja vrijednosti zajednice

Prelu je otvorio gradonačelnik Saša Vučinić

»Živa slika«

i obitelji i kao takva zaslužuje pozornost i nazočnost članova zajednice, kao i njihovu ljubav«, kazao je gradonačelnik Saša Vučinić.

U DUHU TRADICIJE

Predsjednica Organizacijskog odbora »Velikog prela« Ružica Šimić u izjavi za HR kaže kako HKC »Bunjevačko kolo« nastoji sačuvati tradiciju, ali i autentičnost ove manifestacije, koja je prvi puta organizirana daleke 1879. godine.

»Trudimo se što više i bolje očuvati autentičnost prela, kakvo je ono bilo. I prije 134 godine u hotelu 'Pešta' održavao se ovakav tip prela, tzv. balni, a tako smo uradili i ovoga puta. I samom 'živom slikom' na pozornici želimo dočarati nekadašnji način življenja, koji se danas, u odnosu na vrijeme prije gotovo stoljeće i pol, veoma razlikuje«, rekla je za HR Ružica Šimić. U programu večeri sudjelovali su i članovi folklornog ansambla HKC-a »Bunjevačko

Organizirana je i tombola

kolo«, koji su izveli Bunjevačko momačko kolo. Goste su do kasno u noć zabavljali tamburaški sastavi »Hajo« i »Biseri«, a organizirana je i tombola čija je glavna nagrada bila – odmor u toplicama u Gyuli (Mađarska) za dvije osobe.

Za najljepšu preljsku pismu, od 15 prijavljenih, izabrana je »U noći prela« čija je autorica časna sestra Blaženka Rudić. Druga nagrada pripala je Nedjeljki Šarčević, a treća Bori Karadži. Povjerenstvo koje je biralo najljepšu preljsku pismu činili su: Tomislav Žigmanov, Željka Zelić, Katarina Čeliković, Mirko Kopunović i Zvonko Sarić.

Ovogodišnjem »Velikom prelu«, među ostalim, nazočni su bili i generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg, predsjednik Skupštine Grada Subotice Slavko Parać, dogradonačelnik Subotice Pero Horvacki, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i republički zastupnik Petar Kuntić.

Iako je prelo proteklo bez nazočnosti dužnosnika iz Hrvatske, među gostima su bili predstavnici »Šokačke grane« iz Osijeka, kao i dugogodišnji gosti ove subotičke manifestacije iz Vukovarsko-srijemske županije, koja je bila jedan od pokrovitelja ovog događaja.

D. B. P.

U noći prela

U noćima tugaljivim
ko bunjevačka duša,
tinjaju sićanja
ko lampaš u pendžeri.

Sićanja na poklade i prela,
kolo i tamburice,
momačke čizme i svilu,
opaklije i striganske kapute,
krumpiraču i fanke...

U noćima zimskim
kad pobili ravnica
i ožive salaši
na srebrnoj misečini
čeljad se krene na prelo.

Tambure dodirnu srca
i pisma poteče ko nit
što spaja juče i sutra
a divan razgali dušu
ko jutarnja pisma ševe.

Izvuči tinj
da se ne utrnu sićanja
ko lampaš u pendžeri.
Da se ne utrnu.
Barem ne noćas.
U noći prela...

(s. Blaženka Rudić)

»Najlipča« prelja Marija Kujundžić

I ovoga puta organiziran je izbor za »najlipču prelju«. U konkurenciji desetak djevojaka, ovu titulu ponijela je Marija Kujundžić, učenica OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici. Za prvu pratilju izabrana je Senka Horvat, a za drugu Martina Stantić, obje učenice subotičke Gimnazije »Svetozar Marković«.

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Prva subotička tvornica bombona i čokolade

Gyule Brummera – Bartola Kašića 1

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Velika parcela s tri objekta, koja je 1838. godine izlazila na tri ulice, pripadala je *Feliks*u *Kopunoviću*. Objekt koji se nalazio na uglu današnjega Somborskog puta i ulice Bartola Kašića već je bio građanska kuća s osnovom u obliku latiničnog slova »L«. Feliksova nasljednica *Rebeka* prodala je parcelu *Naci Stipiću* 1840. godine. Do 1878. godine parcela je podijeljena na tri dijela, a vlasnik dijela parcele na kojoj se danas nalazi kuća u

ranje vrata prema ulici, jer je vjerojatno htio otvoriti lokal⁵. Napose, 1903. godine podnosi molbu za otvaranje jednog prozora⁶. Sljedeće godine osnovao je »Prvu subotičku tvornicu bombona i čokolade«⁷. Posao mu je, zacijelo, dobro krenuo pa 1906. godine predaje molbu i uz nju projekt *Pavla Mamužića* za gradnju tvornice bombona⁸. Tada je izgrađen prizemni objekt, orijentiran prema ulicama Bartola Kašića i prema Somborskom putu – i danas na tom mjestu.

ulici Bartola Kašića 1 je u međuvremenu postao *József Valíhora*, koji je 1877. godine predao molbu kako bi na parceli izgradio ostavu pokrivenu šindrom¹, a potom da na kući zamijeni trsku 1888. godine². Valíhora je 1897. predao molbu za adaptaciju staje prema projektu arhitekta *Titusa Mačkovića*³.

GRADNJA TVORNICE

Novi vlasnik parcele javlja se već sljedeće 1898. godine. Bio je to *Gyula Brummer* koji je, sudeći prema molbi, predao zahtjev za adaptaciju kuće, ali uz nju nije sačuvan projekt⁴. Nadalje, 1900. traži dopuštenje za otva-

1 HAS, ép. eng. IV kör 37/1877.

2 HAS, ép. eng. IV kör 8/1888.

3 HAS, ép. eng. IV kör 2/1897.

4 HAS, ép. eng. IV kör 11/1898.

Objekt tvornice nije bio u potpunosti izveden prema projektu, no fasada objekta je do danas očuvala izvorni eklektični izgled, s neobaroknim elementima, nažalost, sada posve neadekvatno obojena.

U posao oko prodaje svojih proizvoda *Gyula Brummer* je zaposlio sestru svoje supruge. Njezin tada već pokojni suprug *Mór Ruff* bio je putujući trgovac kože, duhana i vune. Nastanio se u Senti gdje je svoj trgovački kapital uložio u proizvodnju octa. Preminuo je 1902. godine, a njegova supruga *Serena* nastavlja posao, ali se 1909. seli u Suboticu i od 1911. bavi se

5 HAS, ép. eng. IV kör 4/1900.

6 HAS, ép. eng. IV kör 26/1903.

7 *Első Szabadkai Cukorka és Csokoládégyár*

8 HAS, ép. eng. IV kör 4/1906.

trgovinom bombona i artikala od šećera, prodajući i robu svojega šurjaka *Gyule Brummera*. U tom okružju odrasla su i njezina dva sina *József* i *Adolf*⁹.

Jamačno se brzo snašla u ovome poslu budući da je 1916. godine i ona zatražila dozvolu za izradu bombona, u čemu joj se pridružuju i sinovi, pa i oni 1917. godine dobivaju dozvolu za izradu i prodaju proizvoda od šećera i to u ratnim uvjetima kada je promet šećerom strogo kontroliran. Zajedno s *Gyulom Brummerom* odlaze u Njemačku kako bi se ondje upoznali s razvojem tehnologije proizvodnje i prerade šećera. Posao napreduje, kako *Gyuli Brummeri*, tako i braći *Ruff*.

USPON TVRTKE »BRAĆA RUFF«

Tijekom 1921. *Brummer* predaje molbu za manju dogradnju i adaptaciju tvornice prema projektu *Istvána Vaczyija*¹⁰ kada unosi manje izmjene, povećavajući pojedine prostorije orijentirane prema dvorištu, kao što su predsoblje, kuhinja, mala soba itd. Tih godina njegov pogon zapošljava 30-ak radnika koji bez podjele rada, uz strojarski pogon koji pokreće električni motor od 10 KS, godišnje proizvode oko 4 vagona robe. *Brummer* je svu opremu nabavio u inozemstvu, a dogradnju je uradio 1928. godine¹¹. Proizvodni program proširuje 1936. godine kada započinje izradu keksa, piškota i medenih kolačića. Ipak, 1939. godine prijavljuje prestanak rada svoje tvrtke. Njegov sin *Mirko* nije pokazao dovoljno poduzetničkog duha, poput njegova bratića

9 *Mačković S., Industrija i industrijalci Subotice (1918 – 1941)*, Subotica: Istorijski arhiv Subotice, 2004, 142 – 145.

10 Odl. 411/1921.

11 HAS, F:47, III 368/1928.

Josipa Ruffa, pa je očev posao nastavio voditi kao zanatsku radnju.

S druge strane, nakon smrti *Adolfa Ruffa*, 1922. godine, *József Ruff* ostaje jedini vlasnik tvrtke »Braća Ruff«, a njezin je uspon bio brz. Od male manufakture s 5-6 radnika, do tvornice bombona i čokolade prošlo je desetak godina. Godine 1927. tvornica ima kapacitet od 15 vagona šećerne robe i čokolade i zapošljavala 55 radnika. Do 1938. godine broj radnika se udvostručio, a vlastita prodajna mjesta otvorena su u Beogradu, Novom Sadu, Zrenjaninu, Pančevu i Osijeku.

Ukoliko ste i vi mišljenja da bi stare i vrijedne kuće u Subotici trebalo sačuvati i budućim naraštajima, možete potpisati peticiju za usvajanje »Subotičke deklaracije o zaštiti kulturnog naslijeđa u okvirima urbanističkog razvoja«, u subotičkom parlamentu, na sajtu www.savesubotica.org ili u knjižari »Plato«.

Nakon II. svjetskog rata *Ruffova* je tvornica nacionalizirana, kada su obnovljeni objekti stradali tijekom savezničkog bombardiranja Subotice. Sukladno odluci Vlade Srbije od 1. studenoga 1948. godine ona mijenja ime u »Tvornicu čokolade i bombona Pionir«, a razvlašteni vlasnik *József Ruff*¹² je postavljen za tehničkog rukovoditelja tvornice, te na taj način završava uspješni životni put započet u skromnoj tvornici njegova tetka, u današnjoj ulici Bartola Kašića 1.

12 *Mačković S., Industrija i industrijalci Subotice (1918 – 1941)*, Subotica: Istorijski arhiv Subotice, 2004, 142 – 145.

HRVATSKI RATNICI U POVIJESTI (DIO I.)

Najbolji vojnici svijeta

Piše: Dario Španović

Ja nikada nisam imao boljih i hrabrijih vojnika. Kada bih imao sto tisuća Hrvata, osvojio bih čitav svijet, rekao je Napoleon

Hrvatske ratnike, kao i ratnu povijest Hrvatske, možemo pratiti od sedmog stoljeća, odnosno od naseljavanja Hrvata na područje današnje Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Sudjelovanje hrvatskih ratnika u mnogobrojnim ratovima možemo podijeliti na dva temeljna razdoblja u zavisnosti od mjesta ratovanja. Prvo razdoblje od dolaska Hrvata u sedmom stoljeću, pa sve do sklapanja Pacte Convente (personalne unije s Ugarskom) 1102. godine, obilježilo je ratovanje na granicama hrvatske države i očuvanje narodne opstojnosti. Prve su borbe vođene s Avarima, Ilirima i romanskim stanovništvom, a potom s Francima, Bizantom i Mletačkom Republikom. Sklapanjem Pacte Convente 1102. godine, odabirom Habsburgovaca za vladare 1527. godine te kasnije mjesto u sklopu Austro-Ugarske doveli su do toga da se hrvatski ratnici, osim borbe u obrani svoje domovine (ratovi protiv Turaka), bore na bojišnicama čitave Europe, gdje ratuju za tuđe interese.

RATOWI OD NASELJAVANJA DO PACTE CONVENTE

Prvi sukobi hrvatskih ratnika vezani su za dolazak u novu domovinu, gdje se na području Panonske Hrvatske sukobljavaju prvenstveno s Avarima, dok su na području Primorske Hrvatske sukobi vezani za romansko stanovništvo. Osim s Avarima i Romanima Hrvati se također sukobljavaju s ostacima ilirskih plemena, kao i s nekim slavenskim plemenima. Koncem 8. stoljeća hrvatski vojnici zajedno s franačkom vojskom sudjeluju

u konačnoj bitci protiv Avara, gdje hrvatska vojska zauzima jedan od glavnih avarskih tabora Hring, koji se nalazio na području između Dunava i Tise. U prvoj polovici 9. stoljeća knez Panonske Hrvatske *Ljudevit* diže ustanak protiv franačke vlasti te pobjeđuje nekoliko franačkih vojski prije no što i sam bude pobijeđen. Snagu hrvatske vojske tijekom narodnih vladara najbolje pokazuje pobjeda vojske prvog hrvatskog kralja *Tomislava* nad bugarskom vojskom. Bugarska vojska cara *Simeona* tada je važila za jednu od najsnažnijih u Europi. Nakon pobjede nad Srbijom bugarska vojska 926. godine prelazi rijeku Drinu i ulazi u Hrvatsku, gdje u sukobu s hrvatskom vojskom doživljava potpuni poraz. Po pisanju bizantskih kroničara kralj *Tomislav* je u to doba mogao okupiti vojsku od 100.000 pješaka i 60.000 konjanika uz 80 velikih i 100 malih brodova. Borbe u Primorskoj Hrvatskoj nakon 9. stoljeća usmjerene su protiv Mletačke Republike i Bizanta, gdje se vojni uspjesi smjenjuju na jednoj i na drugoj strani.

RATOWI NAKON PACTE CONVENTE

Nakon sklapanja Pacte Convente prva vojna sila s kojom se sukobila hrvatska vojska bili su Tataři, koji 1241. godine prodiru u Srijem i Slavoniju, nakon toga pustoše Zagreb i dolaze do Dalmacije, gdje su bili poraženi te napuštaju područje Hrvatske. U drugoj polovici 15. stoljeća najveću opasnost za Hrvatsku predstavljaju Turci, kad je nakon osvojenе Srbije i Bosne i Hercegovine na red

Opsada Sigeta

došla Hrvatska. Prvi veći sukob dogodio se nakon povratka turske vojske prema Bosni iz pljačke po Hrvatskoj, tada je hrvatska vojska u klancu Vrpile (blizu Korenice) 1491. godine porazila tursku vojsku od oko 10.000 vojnika. Dvije godine kasnije ponovno dolazi do sukoba hrvatske vojske i turske vojske koja se vraćala iz pljačke, no radi lošeg zapovjedništva i strategije hrvatska vojska na Krbavskom polju 1493. godine doživljava jedan od najtežih poraza u svojoj povijesti. U Krbavskoj bitci poginulo je više od 9000 hrvatskih vojnika, a također je poginuo i najveći dio hrvatskog plemstva. Krbavskom bitkom započinje stogodišnji rat Hrvatske s turskom tijekom kojeg je teritorij Hrvatske sveden na samo 18.500 četvornih kilometara i nosi naziv »reliquiae reliquiarum« (ostaci ostataka), ali nikad nije potpuno osvojena te joj papa Lav X. daje naziv »antemurale christianitatis« (predziđe kršćanstva). Promjene u ratu s Turcima dolaze čitavo stoljeće nakon Krbavske bitke, i 1593. godine pobjedom nad Turcima kod Siska počinje potiskivanje Turaka iz Hrvatske. Zadnji dijelovi Hrvatske oslobođeni su od Turske vlasti 1699. godine mirom u Srijemskim Karlovcima i Požarevačkim

mirom 1718. godine. Jedna od prvih bojišnica u Europi gdje se pronijela hrvatska vojna slava je svakako obrana Sigeta 1566. godine pod zapovjedništvom Nikole Zrinskog. Premda su Turci na koncu zauzeli Siget, morali su odustati od daljnjeg napredovanja u Europu jer je 2500 hrvatskih ratnika obranom iz tvrdave, kao i posljednjim jurišom koji ih je sve odveo u smrt, uspjelo onesposobiti oko 30.000 Turaka. Hrvati također sudjeluju u Tridesetogodišnjem ratu (1618.-1648.) na području Njemačke. Tada Hrvati osvajaju Heidelberg i Magdeburg, ratuju protiv švedskog kralja *Gustava Adolfa* kod Lutzena te imaju odlučujuću ulogu u bitci kod Nordlingena 1634. godine. U 19. stoljeću hrvatske pukovnije ratuju u sastavu *Napoleonove* vojske tijekom pohoda na Rusiju i tom prigodom maršal *Marmont* zabilježio je Napoleonovu izjavu: »Ja nikada nisam imao boljih i hrabrijih vojnika, Hrvati su najbolji vojnici svijeta. Kada bih imao sto tisuća Hrvata osvojio bih čitav svijet.« U Prvom svjetskom ratu Hrvati ratuju na strani Austro-Ugarske na bojišnicama Srbije, Rumunjske i Galicije, a 30 od 315 generala i 2 od 17 admirala u austrougarskoj vojsci činili su Hrvati.

UDRUŽENJE VINARA I VINOGRADARA SJEVERNE BAČKE

Kevedinka na nelegalnom tržištu

Ovdje su vlasti svjesne da stanovništvo 20 godina unazad nije imalo priliku ići na Zapad i mi ne znamo kakvi zakoni tamo postoje, pa nam onda za bilo što mogu reći da su europski standardi, kaže Oskar Maurer

Krajem prošle godine u Subotici je registrirano Udruženje vinara i vinogradara Sjeverne Bačke koje okuplja 11 malih i srednjih vinogradara iz okolice Subotice, s Palića, Kelebije, Bačkih Vinograda. Jedan od članova i osnivača je i *Oskar Maurer*, koji sa svojih 15 hektara vinograda i godišnjom proizvodnjom do 60.000 boca vina spada u sred-

Oskar Maurer

nje proizvođače. On kaže kako su u Udruženju mahom mali proizvođači koji su navikli imati male količine vina proizvedene na potpuno prirodan način bez dodavanja aditiva, a tako gaje i lozu – s malo prskanja, klasično kako su naučili u svojoj obitelji.

PROIZVODNJA VINA NA PRIRODAN NAČIN

»Oni nemaju neke velike ciljeve da se šire, povećavaju parcele i količinu, da se pojavljuju na tržištu, u trgovinama, vinarijama i restoranima, nego su navikli da od svoje kuće prodaju tu malu količinu koju su proizveli. Ali, imamo i članove koji ipak imaju veće ciljeve. Primjerice, ja sam sa svojim vinima pri-

sutan u najboljim restoranima u Beogradu, Budimpešti, prodajem vina u Stokholmu i Londonu. To znači da imamo potpuno različite motive, ali ipak ujedinjuje nas zajednička ideja da poštujemo tradiciju i vrijednosti koje smo naslijedili od onih koji su prije nas bili početnici u ovom poslu, ovdje u našem vinogorju. Nastojimo svake godine postići bolju kvalitetu s kevedinkom i kadarkom, te ostalim autohtonim sortama. Dakako, svi mi ovdje imamo i neke svjetski poznate sorte kao što su cabernet sauvignon i merlot, rajnski rizling, ali smatram da je najvažnije nastaviti postojeće tradicije koje su bile priznate u Europi i svijetu, s našim starim autohtonim sortama, gajenjem loze i proizvodnjom vina na prirodan način. To je zajednički cilj i ono što nas spaja u udruženju«, kaže Oskar Maurer.

Ukoliko bi mali proizvođači i željeli pojaviti se sa svojim vinima na tržištu, u startu će biti u tome onemogućeni jer financijski ne mogu ispuniti zahtjeve koje pred njih stavljaju zakoni poput onih da moraju registrirati poduzeće, uposliti tehnologa, agronoma, knjigovođu. Maurer kaže kako nitko u Vladi niti ne razmišlja o ovim problemima malih proizvođača

KVALITETA VINA

»Istodobno, ako pogledate tržište vidjet ćete da se na policama trgovina većinom nalaze vina upitne kvalitete koja dolaze iz nekadašnjih kombinata i velikih državnih vinarija. Pri tome nitko ne postavlja pitanje razine kvalitete toga što se prodava

je i očekivanja koja bi morao ispunjavati. Primjerice, jedan cabernet sauvignon ili merlot, osobito ako ima oznaku geografskog podrijetla i vinogorja, što bi trebao biti jamac visoke kvalitete. Puno je na tržištu i uvoznog vina koje uopće i ne sliči na ono kakvo bi trebalo biti, kakav bi miris i okus moralo imati, ali sve to bez problema ide na tržište jer postoje neke tvrtke i uvoznici koji imaju svoje interese i isplati im se to raditi. Istodobno, prema njima se zakon ne primjenjuje strogo kao prema malim proizvođačima koji su u stanju proizvesti

govođu, osnivati tvrtku. Ovdje su vlasti vjerojatno svjesne da stanovništvo 20 godina unazad nije imalo priliku ići na Zapad i mi ne znamo kakvi zakoni tamo postoje, pa nam onda za bilo što mogu reći da su europski standardi«, kaže Oskar Maurer.

Mali vinogradari, barem ovi u Subotičkoj pješčari, koji žele gajiti autohtone sorte nemaju puno koristi ni od državnih poticaja. »Država daje poticaje za kupnju sadnog materijala, ali oni ne važe za autohtone sorte. U stvari, važe samo na papiru jer autohtone sorte ne možemo kupiti s deklaracijama i cer-

doista kvalitetno vino. U Srbiji se donose zakoni za koje nam uvijek govore kako se isti takvi primjenjuju u Europskoj Uniji, pa se moraju primjenjivati i kod nas, ali to je laž. U mnogim državama EU postoje sasvim liberalni zakoni prema kojima mali proizvođači, kao registrirana imanja koja proizvode do pet tisuća litara vina, bez problema mogu na tržište, jedino trebaju napraviti analizu kojom se potvrđuje kvaliteta tog vina. Ne trebaju uposliti tehnologa, knji-

tifikatima budući da ih nema u prometu. S dokumentacijom se jedino mogu kupiti strane sorte za koje država daje subvencije. Primjerice, kevedinku i kadarku, koje su naše autohtone sorte, u Srbiji nigdje ne možete kupiti s deklaracijama i certifikatima jer se ne proizvode. Time bi se trebali baviti instituti, ali oni se bave nekim drugim stvarima koje uopće nisu bitne. Sve skupa uzevši – ovdje vlada kaos«, ističe Maurer.

S. Mamužić

INVENTURA MINISTROVIH POKUSA

Obećanja u teoriji relativiteta

*Za 10 mjeseci, koliko je na čelu Ministarstva poljoprivrede, glavnu značajku rada Dušana Petrovića čine eksperimenti na relaciji riječ – djelo i to po tankoj niti paorskih nerava * S polovično ispunjenim obećanjima, i to tri mjeseca uoči izbora, vrijeme je možda da Dušan Petrović pred poljoprivrednike izađe s još jedinim preostalim argumentom – istinom*

Kakav je Dušan Petrović kao čovjek, najbolje znaju oni koji ga poznaju. Ali, kakav je Dušan Petrović kao ministar, vide i oni koji ga ne poznaju. Napravimo li, recimo, verbalnu karikaturu njegovih značajki za proteklih 10 mjeseci otkako je stvari preselio u kabinet Ministarstva poljoprivrede možda bi slika s najljudskim bila ona da je riječ o čovjeku koji vrlo racionalno eksperimentira na relaciji riječ – djelo.

ON REK'O, JA POREK'O

Za razradu ovoga uvoda vrlo je bitno spomenuti da je već i njegov dolazak namjesto Saše Dragina izazvao nezadovoljstvo kod poljoprivrednika koje je iz načelnog kulminiralo u općenito nakon što je pogazio »riječ Ministarstva« iz 2010. o isplati poticaja za 2011. i pokušao ju pretočiti u novo djelo u obliku njezinih značajnih reduciranja. Rezultati tog eksperimenta dosad najpoznatiji: niti za tri mjeseca ministriranja Petrović je uspio na vojvođanske ceste izvući oko 12.000 poljoprivrednika koji su mu tjedan dana – osim što su blokirali promet, kojima je kretanje ka Beogradu prethodno blokirala policija – svakodnevno slali želje i pozdrave. Nakon što je uvidio da je u nečemu pogriješio, Petrović je pogazio vlastitu riječ da Ministarstvo poljoprivrede ne raspolaže ranije ugovorenim iznosom novca za poticaje i u djelo sproveo obećanje da će ga biti – na obroke. U napadu znanstvenoga zanosa Petrović je istog dana, bolje rečeno noći

(jer su se srdačni pregovori s poljoprivrednicima odvijali u to doba), u pokus pustio još jednu riječ za koju se niti do danas ne može sa sigurnošću reći da je sprovedena u djelo: obećanje da će do konca kolovoza 2011. Ministarstvo izaći sa strategijom poljoprivrede za 2012. Pojašnjenja prethodne rečenice radi, recimo da – ukoliko se odbiju naknadne mjere i uredbe – Strategije kao takve zasad nema. Ako se u nju, pak računa

Dušan Petrović

upravo to, onda je dijelom svakako ima.

Prva konkretna mjera Ministarstva poljoprivrede nakon toga bila je ona o upošljavanju 1.800 agronoma na mjesto savjetodavaca poljoprivrednim gospodarstvima, a koja je u praksi zaživjela 1. studenoga 2011. Osim činjenice da će za godinu dana iz javnog sektora biti izdvojen značajan novac za te namjene, javnost, a posebno poljoprivrednici, nisu upoznati s njezinim dosadašnjim učincima – bilo pozitivnim, bilo negativnim.

NAPADI EKSPERIMENTALNOG ZANOSA

Ipak, pravu inspiraciju za testove Petrović je dobio koncem prošle godine. Kako i priliči

uoči Nove godine, on je pred poljoprivrednike prosto čitavu vreću lijepo upakiranih obećanja. Ponesen izvoznim uspjehom prerađivačke industrije koja se bazira na poljoprivredi Petrović je rekao kako će Ministarstvo u 2012. osobitu pozornost posvetiti razvoju i jačanju stočarstva. Istina, ne manjka onih stočara kojima su poticaji za prošlu isplaćeni u siječnju ove godine, ali novac je novac – pa makar i sa značajnim zakašnjenjem legao na račun. Obećao je Petrović i da će razlika u poticajima za ratare, »do posljednjeg dinara«, biti isplaćena do konca siječnja ove godine (što je i bio dogovor nakon okončanja prosvjeda poljoprivrednika u lipnju 2011.) i to je, svaka mu čast, i učinjeno 25. siječnja. Bilo je toga još. Recimo, najavio je Petrović i da će se Zakon o zadrugama – kojim bi bilo definirano pitanje vlasništva, a samim tim i budućeg poslovanja – u skupštinskoj proceduri naći do polovice siječnja. Ali, ako se složimo da je sve relativno, onda možemo prihvatiti i već ustaljenu praksu i da se prvi dani veljače mogu nekako uklopiti u nešto rastepljiviji vremenski okvir. Časnu riječ u ime države, ali bar njezina dijela kojega predstavlja, Petrović je dao i kada je riječ o poticajima za ratarstvo u 2012. Još se sa sajtova nisu razlile njegove riječi da će to do konca siječnja učiniti – i to u dogovoru s predstavnicima poljoprivrednika. Prema neslužbenim podacima kojima raspolažemo, poljoprivrednicima i ministru tijekom proteklog mjeseca putevi se nisu ukrstili, a prema

službeno potvrđenim siječanj je prošao prije nekoliko dana. Također, na temelju uporabe svih relevantnih osjetila, znanja i umijeća (sluha, vida, pismenosti, sposobnosti za računske pretrage...) ministar nije u javnost izašao sa spomenutom politikom poticaja za 2012. O tome da su na njega, zbog segregativne politike davanja poticaja, već kivni voćari, a koliko sutra dlan će ispružiti i povrtlari, pčelari, ribari itd.

Ukoliko bismo pokušali sumirati njegove dosadašnje rezultate, prije će biti da je Dušan Petrović svojom od starta primjenjivanom politikom relativiziranja obećanja na svoj konto kod poljoprivrednika upisao više negativnih negoli pozitivnih poena. Kašnjenjem i odugovlačenjem s uredbom o poticajima u ratarstvu za 2012., kao jednom od najznačajnijih mjera koje poljoprivrednike zanimaju, ministar još jednom hoda po tankoj niti njihovih nerava. A ukoliko su točna govorkanja da osnov ovog odugovlačenja čini plan Ministarstva da ove godine poticaji umjesto po hektaru budu isplaćivani po kilogramu proizvedene robe, svako dodatno kašnjenje može biti kobno, ne samo za njegovu ministarsku nego i političku karijeru. U situaciji kada nas je kao državu MMF uhvatio s rukama u vreći, iako teško, od ministra bi zacijelo bilo poštenije prvi put pred poljoprivrednike izaći s jedinim pravim argumentom – istinom. I reći: »Obećanja je bilo, novca nema, ali glasujte za mene. Sljedeće godine u ovo doba bit ćete milijunaši«.

Z. R.

Modernizacija daljinskoga grijanja

U okviru programa rehabilitacije sustava daljinskoga grijanja u Srbiji, koji se odvija kroz sufinanciranje vlada Savezne Republike Njemačke i Republike Srbije, Subotici je namijenjeno 6 milijuna eura, što će osigurati bolje, učinkovitije i ekonomičnije grijanje. Tijekom realizacije četvrte faze modernizacije sustava daljinskoga grijanja u Srbiji, vrijedne oko 66 milijuna eura, bit će revitalizirano 18 toplana u sljedeće četiri godine. Veleposlanik Njemačke *Wolfram Mass* istaknuo je kako je za ovu fazu Njemačka izdvojila 45 milijuna eura kredita, 2 milijuna eura donacije, koliko i Europski fond za zapadni Balkan, te da je Njemačka otpisala Srbiji dug od 9,25 milijuna eura pod uvjetom da se ta sredstva ulože u unapređenje energetske učinkovitosti. Ostatak od ukupnog predviđenog iznosa osigurat će Republika Srbija.

Osam milijuna ljudi prešlo srpsko-mađarsku granicu

Granicu između Srbije i Mađarske prošle godine prešlo je osam milijuna ljudi, od čega je oko polovice koristilo granični prijelaz Horgoš – Röszke, izjavio je ministar policije *Ivica Dačić*. On je rekao da je više od četiri milijuna ljudi koji su u 2011. prešli mađarsko-srpsku granicu bili stranci, dodajući da je prošle godine zabilježen i najveći broj ilegalnih migranata i azilanata kojih u našoj zemlji ima oko pet tisuća. Dačić je rekao da najveći broj ilegalnih migranata i azilanata u našu zemlju stiže iz Grčke, kao i iz Bugarske i Turske, te da je iz tih razloga važno uspostaviti zajednički sustav kontrole granica u kojem bi sudjelovale ne samo Srbija i Mađarska, nego i zemlje Europske Unije koje trpe posljedice ilegalnih prelazaka.

IPA projekt gradskih muzeja Kiskunhalasa i Subotice

Subotički Gradski muzej i Gradski muzej iz Kiskunhalasa dobili su 250 tisuća eura na natječaju IPA fonda Europske Unije za prekograničnu suradnju. Cilj projekta je istraživanje kulturno-povijesnog bogatstva pograničnog područja i izrada zajedničkog turističkog priručnika. U okviru projekta bit će održano više izložbi posvećenih graditeljstvu, arheološkim nalazištima i kulturnom naslijeđu. Predviđeno je i opremanje muzeja modernom opremom. Realizacija programa će trajati do kraja 2013. godine.

Regionalni sajam u lipnju

Međunarodni Regionalni sajam u Subotici ove godine mijenja termin održavanja, te se više neće održavati tijekom kolovoza već od 6. do 9. lipnja u Dvorani sportova, priopćeno je u Regionalnoj privrednoj komori. Do pomicanja termina održavanja došlo je u dogovoru s organizatorima drugih sajmovi i pokrajinskim vlastima kako se termin subotičkog sajma ne bi preklapao s drugim sličnim manifestacijama. Šesti Regionalni sajam u Subotici bit će posvećen prehrambenoj industriji. Prošle godine na sajmu se predstavilo 259 tvrtki iz zemalja središnje Europe, a organizatori obećavaju da će ove godine biti još više izlagača.

Dudovoj šumi vraćaju i dud

Najveći subotički gradski park Dudova šuma, koji se prostire na više od osam hektara, od ljeta će imati novi izgled, te će prema idejnom rješenju napravljenom u Zavodu za urbanizam, uz mnoge dodatne sadržaje biti izgrađeno i jezero površine oko 400 četvornih metara, kao i prostor za pse, prvi u gradu, prenosi dnevni list »Press«. Planirana je izgradnja još dvaju teniskih i jednog košarkaškog terena, trim staza oko cijelog parka dobit će tartan podlogu i rasvjetu, a dječje igralište će biti obogaćeno novim spravama. »Dudova šuma je sinonim za nešto što više ne postoji, a to je dud koji je svojedobno tamo sađen radi svilene bube i proizvodnje svile. Kad više nije bilo potrebe za tim, a stabla su napale i štetočine, jedino

rješenje bilo je krčenje duda. Tada se nije mislilo o 'plućima grada', nego o proizvodnji svile. Nastojat ćemo da bar u jednom dijelu vratimo dud kao autohtono drvo te šume, ali ćemo je dodatno pošumiti i ozelenjeti atraktivnim raslinjem prikladnim za održavanje«, rekao je *Dragan Trklja*, ravnatelj Zavoda za urbanizam u Subotici. Prema procjenama urbanista, radovi bi mogli početi na proljeće i biti završeni u roku od dva mjeseca. Novac za ovaj projekt, oko 30 milijuna dinara, osiguran je iz gradskog proračuna, uz potporu Pokrajinskog tajništva za sport i omladinu.

Akcija »Kolega – kolegama«

Dom zdravlja i Gerontološki centar pokrenuli su akciju »Kolega-kolegama« tijekom koje će liječnici pregledati uposlene u Cenru, s ciljem ranog otkrivanja zdravstvenih problema. Osim toga, vodstvo Gerontološkog centra odlučilo je Hitnoj pomoći darovati jedno sanitetsko vozilo, a u okviru ambulate Doma zdravlja u Đuđinu bit će otvoren gerontološki klub.

Novi vlak na relaciji Bogojevo-Subotica

Poduzeće Željeznice Srbije priopćilo je da se od 1. veljače na pruzi Novi Sad – Subotica uvodi novi vlak na relaciji Bogojevo – Subotica. Vlak će iz postaje Bogojevo polaziti u 16 sati i 10 minuta, a u priopćenju se dodaje i da će od 1. veljače putnički vlak koji iz Subotice za Sombor kreće u 14.27, prometovati samo do Bogojeva, dok do daljnjega neće prometovati vlak koji iz Sombora u 16.50 kreće za Suboticu.

SLUČAJ ANICE T. U SUBOTIČKOJ BOLNICI

Procedura važnija od pacijenta!

Medicinska sestra je upozorila liječnika na hitnom prijemu da je pacijentici sve lošije, ali on je uporno odbijao primiti ju jer nije imala uputu liječnika opće prakse

Razočaran i revoltiran odnosom dežurnog liječnika u bolnici na hitnom prijemu, T. D. iz Starog Žednika s nevjericom je ispričao kako njegovu bolesnu susjedu liječnik u bolnici satima nije htio primiti jer je bila bez upute. Anica T. je dijabetičarka, stanuje s dva brata na salašu koji su naslijedili od roditelja, žive od roditeljske seljačke mirovine, a hrane se u Narodnoj kuhinji. T. D. je ispričao kako Anica, kao osoba s posebnim potrebama, cijeloga života ovisi o tuđoj pomoći, te o njoj skrbi njezina braća. Kada joj je nedavno pozlilo pozvali su susjeda T. D. koji ju je svojim autom odvezao u bolnicu na hitan prijem. T. D. opisuje kako je Anica bila pomodrdjelih usana, nije mogla govoriti, gubila je ravnotežu, međutim dežurni liječnik na hitnom prijemu u bolnici nije niti htio izaći iz svoje ordinacije jer nije imala uput od liječnika opće prakse.

PACIJENTICU NEMA TKO PRIMITI

»Smatrao sam da je zbog teškog stanja u kojem se Anica nalazila, najbolje odmah je dovesti u bolnicu jer je već bila njihova pacijentica i izvjesno vrijeme provela na psihijatriji. Medicinska sestra se založila za Anicu, upozorila je liječnika da je pacijentici sve lošije, ali on je uporno odbijao primiti ju, već je tražio da potpišem papire kako ćemo platiti troškove liječenja«, kaže T. D. On dodaje kako je na hitan prijem došao i bolnički pravnik kao i liječnica s psihijatrije, ali nitko od njih nije mogao uvjeriti dežurnog

liječnika da primi pacijenticu, a potom je T. D. poslan na Hitnu pomoć u gradu da zatraži uputu od tamošnjeg dežurnog liječnika. Sve to se događalo u vremenu iza 13 pa sve do 18 sati, kada je pacijentica konačno primljena na pregled i zadržana na bolničkom liječenju. »Kako mi je rečeno riječ je o odluci prema kojoj se pacijenti u bolnici ne smiju primati bez uputa ili moraju osobno snositi troškove liječenja. Liječnica u žedničkoj ambulanti je toga dana radila

da o slučaju nije obaviještena, te da pacijent ima pravo osim njoj uložiti prigovor ravnatelju ili načelniku Urgentnog odjela. Ona je također rekla da nema obvezu davati medijima informacije o radu svoje službe i o žalbama pacijenata, te kako je zakonom utvrđeno da svoja izvješća dostavlja ravnatelju, Upravnom odboru bolnice i ministarstvu. Na primjedbu nije li rad zaštitnika prava pacijenata neovisan, Todorović je rekla: »Ne bih se s vama upuštala u

ku opće prakse u okviru službi Doma zdravlja (ambulantni) ili Službi hitne pomoći koji su dužni nakon pregleda pacijenta utvrditi je li u pitanju urgentno stanje, nakon čega izdaju uputu i vrši se transport radi prijma u bolnicu, tj. Odjel za prijem i zbrinjavanje urgentnih stanja. Premda navedena procedura nije poštivana od strane pacijentice i njezine pratnje, izašlo se u susret pacijentici i zbrinuta je u subotičkoj bolnici, gdje je boravila do dana 30.1. 2012. godine. Prilikom otpusta pacijentice iz bolnice obavljen je usmeni razgovor s pratnjom pacijentice koja je izrazila svoje zadovoljstvo boravkom i tretmanom u subotičkoj bolnici, a da su isti poštivali proceduru prilikom prijma u bolnicu ne bi ni bili suočeni s navedenim 'problemom'. Podatke o bolesti i medicinskom stanju pacijentice može priopćiti samo liječnik uz pismenu suglasnost pacijentice, kako bi se poštivalo pravo na privatnost podataka o liječenju pacijentice«.

Slučaj Anice T. nije jedini koji se dogodio na hitnom prijemu subotičke bolnice. Nedavno je »Blic« pisao o sličnom iskustvu pacijenta. Povodom ovog događaja, »Hrvatska riječ« je zatražila podatke o tomu koliko je tijekom prošle godine upućeno žalbi i predstavki pacijenata, na što su se one najčešće odnosile i što je poduzeto povodom tih žalbi. Premda nam je iz službe za odnose s javnošću iz dana u dan obećavano da će nam dostaviti te podatke, do zaključenja teksta, u srijedu u podne, nije stigao nikakav odgovor.

S. Mamužić

od 13 sati, te sam smatrao da nemamo vremena za čekanje na uputu. Mislim da to što se događalo u bolnici nije ljudski, a da ne kažem da nije profesionalno odnositi se tako prema pacijentima«, kaže T. D.

On dodaje kako je želio pozvati zaštitnicu prava pacijenata, ali na šalteru nije mogao pronaći telefonski broj na koji bi se mogao požaliti. Na upit »Hrvatske riječi« kako se mogao dogoditi ovakav slučaj i zašto liječnik nije mogao preuzeti pacijenticu, a nedostajuću uputu primiti kasnije, zaštitnica prava pacijenata *Anđa Todorović* je odgovorila

komentare, pacijenti neka podnesu prigovor i bit će sukladno našim pravilima procesuiran«.

IZAŠLO SE U SUSRET PACIJENTICI

U odgovoru službe za komunikaciju s medijima o ovome događaju stigao je sljedeći odgovor koji prenosimo u cijelosti. »Pacijentica T. A, koja je dana 26. 1. 2012. godine došla na Odjel za prijem i zbrinjavanje urgentnih stanja nije imala odgovarajuću uputu, što znači da nije poštivana redovita procedura po kojoj se pacijent najprije treba obratiti liječni-

HOĆE LI SE NAD CRKVOM U STAROME ŽEDNIKU USKORO UZDIĆI TORANJ SRUŠEN U OLUJI DA

Pogledi uprti u proračun i nebo

*Toranj na starožedničkoj crkvi skraćen je za 17 metara padom zvonika u velikom nevremenu prije 87 godina što je narušilo autentične konture ovog objekta i ostavilo mu »nedovršeni« izgled * Prvi korak u podizanju tornja načinjen je 2009. godine izradom projekta nadogradnje, a potom i sljedeći, uvrštavanjem investicije u gradski proračun * U župi ističu da su osim investiranja u vizualni efekt pogleda na crkvu i selo, neophodna i druga ulaganja – u sanaciju krova i završetak zamjene oluka, zaštitu zgrade od podlijevanja vode, kao i reparaciju orgulja*

Da se nad crkvom sv. Marka u Starom Žedniku nekada, do 1925. godine, uzdizao središnji toranj i zvonik na visini od 47 metara, dajući, tada još novom objektu, skladan izgled i konture, podatak je malo znan današnjim generacijama rođenim nakon tog vremena. Već 87 godina prvi pogled na ulazu u selo iz smjera Subotice pada na »okrnjeni« crkveni toranj, sliku koja traje u sjećanju svih, pa se čini kao da je oduvijek tako bilo.

Međutim, posljednjih mjeseci selom se pronijela vijest da će se crkvi vratiti toranj, a time i autentični prvobitni izgled! Učinjeni su i prvi koraci ka realizaciji: projekt rekonstrukcije toranjskog dijela i nadogradnja novog tornja crkve izrađen je 2009., potom su na prijedlog Skupštine Mjesne zajednice Stari Žednik sredstva za ove radove predviđena u proračunu grada za 2012. godinu i u tijeku su pripreme za otvaranje postupka javne nabave za izvo-

đača radova na proljeće. Unatoč tomu prevladava suzdržanost, osobito u davanju obećanja ili jamstava o datumu kada će se nad Žednikom uzdići 16 metara viši toranj od sadašnjega, te se glasovi o vraćanju originalnog izgleda objekta s početka prošloga stoljeća tek nagovještavaju. »Ne mogu decidirano tvrditi, ali se nadamo da će biti ove godine«, rekao je ovim povodom *Predrag Kujundžić*, predsjednik Skupštine Mjesne zajednice Stari Žednik.

U najkraćem, suština izjava svih upitanih jest da se planira da toranj ove godine bude podignut, a kako će se plan odvijati uskoro će se vidjeti.

BILJEŠKE O PADU TORNJA

Prema povijesnim dokumentima koje je istraživao dr. *Ante Sekulić*, objavljenim u monografiji »Selo na raskrižju putova (Stoljetnica žedničke župe)« 2011. godine, crkva u Starom Žedniku građe-

na je od 1906. do 1909., te je opremana uz pomoć župljana, a posvećena je 1911. otkada se koristi, pa je iz tog razloga prošle godine obilježavana stoljetnica. S obzirom da je njezin izgled promijenjen rušenjem tornja u oluji 1925. godine, zanimljivo je spomenuti da je prva velika šteta na crkvi nastala odmah po njezinu završetku 1909. godine. Dr. Sekulić u monografiji citira dokument iz toga vremena: »Žedničku smo crkvu završili, ali je nismo predali. Međutim, 1. rujna bila je silovita oluja u Žedniku i okolici, pa je načinila mnogo štete i na samoj crkvi: razbila je brojne crjepove, srušila jedan mali zvonik, istavila je obojene prozore...«. Šteta je tada sanirana, opremanje crkve sv. Marka postupno i sporo nastavljeno, a u 1911. godini je posvećena »premda još nije potpuno uređena ... nema niti zvona, niti redovitih orgulja, ali je na želju naroda ipak blagosivana...« (citirano iz vijesti u glasilu »Neven«, objavljen u monografiji). Župni dom u Starom Žedniku nakon crkve podignut je 1913. godine.

Vrijedne i kvalitetne orgulje, koje se danas ne koriste i čekaju na obnovu, kupljene su 1925., a upravo te godine dogodila se i velika šteta, nesanirana

DAVNE 1925. GODINE

do danas. U monografiji tome događaju posvećene su sljedeće riječi: »Težak udarac pogodio novu crkvu i župljane. Veliko nevrijeme kolovoza 1925. godine, oštetilo je žedničku crkvu. Posljedice nevremena su još i sada vidljive. Zvonik je, naime, još i danas ostao nepopravljen. O cijelom događaju dala je izjavu župnikova sestra Ana Evetović: »Bila je toga dana silna zapara. Bili su svi prozori na župnom dvoru otvoreni. Najednom, digla se silna oluja koja se brzo približavala. Kapelan i ja smo brzo zatvarali prozore i kada smo to završili gledali smo kroz prozor vani, prema crkvi. U to silni vjentar podigne krov crkvenog tornja u vis, u zraku se prevrne i križem prema dolje padne na zemlju. Zvonik je pao na istočnu stranu od crkve, a križ se zario duboko u zemlju, oko 3 metra. (Povijest župe..., str. 30).«

Vlač. Željko Šipek

3. veljače 2012.

HOĆE LI SE TORANJ UZDIĆI KAO NEKAD?

Bilo je priča i planova i ranije da se crkvi sv. Marka u Starom Žedniku podizanjem tornja vrati prvotni izgled, ali je 2009. godine načinjen i prvi konkretni korak izradom projekta donacijom. Vlač. Željko Šipek kaže da je i sam, odmah po dolasku u župu sv. Marka evangeliste 2001. godine, kao jedan od najvažnijih poslova na obnovi objekta imao na umu izgradnju tornja po nekadašnjemu obliću, ali je detaljnije upoznavajući situaciju shvatio da ima hitnijih zahvata i smatra da ih je i sada preče riješiti. Navodi sljedeće: »Bit će nam drago da se podigne toranj, ali urgentni i najveći investicijski problem je što na crkvi prokišnjava krov. U župi skupljamo sredstva za saniranje krova i zamjenu dotrajalih oluka, a prema procjeni vrijednost radova koje je neophodno obaviti je 17.500 eura. Dio oštećenih oluka uspjeli smo dosad zamijeniti u fazama, prema našim mogućnostima.«

Osim na krovu objekt se oštećuje i podlijevanjem vode u temelje, te je prošle godine pripremljena podloga za asfaltiranje oko crkve kako bi se ubuduće

otklonila ovakva oštećenja. Vlač. Šipek ističe da se radovi na uređenju tla oko crkve odvijaju u suradnji s Mjesnom zajednicom, iz sredstava grada, te da se nastavak očekuje na proljeće. Smatra također da i obnova vrijednih i kvalitetnih orgulja u crkvi sv. Marka zaslužuje pozornost zajednice, s obzirom da se već dugo ne mogu upotrebljavati, a župa nema sredstava za njihovu reparaciju.

Ravnatelj Direkcije za izgradnju Grada Josip Kovač Striko kaže da je u gradskom proračunu za sufinanciranje nadogradnje tornja na žedničkoj crkvi planirano 6,5 milijuna dinara.

»Trenutačno se rade pripreme za otvaranje javne nabave u travnju za izbor izvođača radova. Projekt je rađen 2009. godine i predračunska vrijednost izvedbe potječe otada, sagledavamo sadašnje stanje, a potom raspisujemo tender.«

Josip Kovač Striko

Na pitanje kada bi se mogao očekivati početak i završetak radova, odgovara: »Planirano je 6,5 milijuna dinara za radove, a vidjet ćemo kolika će biti stvarna cijena po završetku javne nabave i pristizanju ponuda. Rok nismo još definirali, ali ako bude sve po planu trebalo bi biti sredinom ljeta završeno, pri čemu treba imati u vidu da je riječ o radovima na velikoj visini, jer je baza tornja na 30 metara na koju se nadograđuje konstrukcija od 16,5 metara.«

Katarina Korponaić

HOĆE LI SONTA OSTATI I BEZ POSLJEDNJEG VEĆEG PODUZEĆA

Muka i bruka

Piše: Ivan Andrašić

Radnici »Apo fashion systema« štrajkaju zbog neisplaćenih osobnih dohodaka * Poslodavac ne reagira * Mjesečna zarada zamjenika ravnatelja veća je od plaće premijera Srbije

Za više od mjesec dana štrajka sončanskih tekstilki, osim sindikata i pojedinih medija, o sudbini 69 radnika »Apo fashion systema« nitko i ne brine pretjerano. Vlasnici poduzeća uopće se ne oglašavaju, a zamjenik ravnatelja *Robert Kapitanj* tvrdi da za pregovore sa sindikatom nije kompetentan. No, nadležan je za potpisivanje raznih akata koji uredno idu na štetu proizvodnih radnika. Tako je njegovim potpisom ovjeren i famozni Aneks ugovora o radu br. 240/2009 od 18. studenoga 2009. godine, u kojemu je navedena odredba: »U ovisnosti od radnog učinka kao elementa za uvećanje ili umanjivanje zarade ravnatelj na osnovi ocjene neposrednog voditelja sektora odjeljenja može uposlenom uvećati ili umanjiti zaradu od 20 do 100 posto od ukupne zarade zaposlenog.« Prema riječima radnica, predmetni aneks su potpisale pod prisilom prijetnje da će onaj koji predloženo ne prihvati u roku od 8 dana ostati bez posla. Sindikat poduzeća povukao je novi potez u pokušajima uspostavljanja kontakta s vlasnicima. Posredstvom francuskog veleposlanstva uputili su dopise suvlasniku, odnosno predsjedniku i ravnatelju pariškog proizvodno-prodajnog sistema »Georges Rech et Apostrophe« *Patricku Hazanu*, koji je navodno i suvlasnik sončanskog poduzeća i na taj način ga detaljno obavijestili o krajnje nezdravim odnosima u poduzeću i o radnjama za koje sumnjaju da su u suprotnosti s važećim zakonima i poslov-

nim moralom. Jedinstven je stav svih 65 štrajkača da se, zbog odsustva interesa poslodavca za bilo kakav dogovor, neisplaćene zarade, korekcije nerealnih radnih normi i poništenje rješenja o otpuštanju 4 radnice traže sudskim putem, a dvije radnice koje ne podupiru štrajk da se isključe iz sindikata. Ove odluke su podržali predsjednik SSS općine Apatin *Slobodan Lončarević* i predsjednik SSS grada Sombora i okolnih povjerenstava *Zoran Purić*.

RADNICI NE SMIJU OSTATI PREPUŠTENI SAMI SEBI

Na brojne probleme u sončanskom »Apo Fashion systemu« već dugo ukazuje predsjednik SSS općine Apatin *Slobodan Lončarević*. »Jedan od najvećih problema jest taj što još uvijek nije potpisan kolektivni ugovor, a to je u apsolutnoj suprotnosti s odredbama zakonske regulative Republike Srbije. Čak je i Ustavni sud donio rješenje po kojemu tamo gdje postoji sindikat, mora postojati i kolektivni ugovor. Prijedlog kolektivnog ugovora napravili smo blagovremeno, dostavili ga poslovdstvu, međutim, od njihove strane on do danas nije prihvaćen, niti potpisan. Vlasnici 'Apo Fashion systema' su francuski državljani i nadam se da će na informacije koje smo poslali odreagirati pozitivno, jer ne vjerujem da bi im bilo u interesu neko veliko talasanje u javnosti. U kontaktima s najvišim tijelima SSSS

Ne odustaju od zahtjeva

iznio sam sve sumnje radnika u zakonitost rada poslovdstva, a kako apatinska inspekcija na njih nije reagirala, prve mjere će biti alarmiranje pokrajinskih i republičkih tijela«, kaže *Lončarević*. U stalnom kontaktu s uposlenicima je i predsjednik SSS grada Sombora i okolnih povjerenstava *Zoran Purić*. »Svi koji štrajkaju više od najavljenih pet dana u nezavidnoj su poziciji. Mi činimo sve da se ovi radnici ne osjećaju prepušteni sami sebi. Trenutačnim stanjem smo jako nezadovoljni, dojam je da do rada ove tvornice i egzistencije sedamdesetak sončanskih obitelji nikomu osim nas nije stalo. Lokalna uprava bi se morala najhitnije uključiti u ovaj problem i izvršiti pritisak na sve nadležne institucije kako bi se iznašla adekvatna rješenja. Poslodavac se nije udostojio ni razgovarati sa sindikatom i postići dogovor, kako bi se na taj način zaustavila agonija vlastitoga poduzeća. Proteklih mjesec dana štrajka jako je loša poruka za sve relevantne subjekte, a znam da bi ovi radnici najviše voljeli sjediti za svojim strojevima u proizvodnoj hali, a ne u poluhladnoj menzi«, kaže *Purić*.

TREBA LI NEKOMU 70 RADNIKA NA ULICI?

Od samog početka štrajka pred radnicima »Apo fashion systema« bilo je hamletovsko pitanje – raditi bez plaća ili ne

raditi nikako? Još od ljetosnjega sastanka s prvim čovjekom apatinske općine dr. *Živoradom Smiljanićem* bilo je očito da se situacija po uposlenike iz mjeseca u mjesec pogoršava. Plaće su sve više kasnile, primjenjivale su se sve veće radne norme. Tako su se i obračunate, a neisplaćene zarade drastično umanjivale, dakako, osim plaće zamjenika ravnatelja *Roberta Kapitanja*. Potkraj godine radnicama je postalo jasno da će božićne i novogodišnje blagdane dočekati bez zarađenih plaća i to je bila kap koja je prelila čašu. Nakon zakonskog petodnevnog štrajka upozorenja, na kojega nitko kompetentan nije reagirao, od 27. prosinca radnici su potpuno obustavili proizvodnju. Kako se poslodavac do danas nije oglašio, štrajk je ušao u drugi mjesec. Po svemu sudeći sudbina ovih radnika vrlo je neizvjesna. Dosada su na njih pozornost obraćali jedino sindikat i pojedini mediji, a tek nakon mjesec dana štrajka oglasila se i lokalna uprava. »Zgroženi smo najnovijim saznanjem da zamjenik ravnatelja jednog ovako malog poduzeća, koje je uz to u velikim dubiozama, ima veću plaću od premijera Vlade Srbije i 14 puta veću plaću od svojih radnika. Svjesni smo da poslodavac može dijeliti plaće po svojem nahođenju, ali i tu bi trebala postojati granica iza koje već putevi vode bezakonju, poslovnom nemoralu i apsurd. Ne može nitko iz

čelnikstva poduzeća imati toliku plaću, a da radnici bez plaća ostaju i po tri mjeseca. Lokalna uprava će učiniti sve što je u njezinim mogućnostima da ovim ljudima pomogne. Mislim da je za rješenje ovoga problema najbitnija uspostava dijaloga između radnika i poslodavca i uspostava međusobnog korektnog poslovnog odnosa. Najviše me plaši realna mogućnost zatvaranja i ovoga poduzeća, jer bi se u tom slučaju na ulici našlo novih sedamdesetak radnika, a komu je to u interesu?«, kaže predsjednik općine Apatin dr. Živorad Smiljanić.

TKO JE RAVNATELJ »APO FASHION SYSTEMA« I KOLIKA MU JE PLAĆA?

Prema podacima APR dostupnim javnosti »Apo fashion system« d.o.o. je registriran za vanjsko-trgovinski promet i usluge u vanjskotrgovinskom prometu. Ravnatelj i prvi zastupnik kapitala je *Gorica Pešić Popesku*, bez ograničenja u vanjskom i unutarnjem prometu. Zamjenik

liko dana prije početka štrajka upozorenja, ista je razriješena dužnosti i nema više nikakve kompetencije. Zamjenik ravnatelja i dalje je ostao VKV krojač Robert Kapitanj. Novu buru nezadovoljstva kod radnika izazvala je podjela isplatnih listića za prosinac 2011. godine, iako im na račune još nije uplaćena ni listopadska zarada. Za datum isplate naveden je 20. siječnja 2012. godine, a postotak isplate 100. Očekivano, najveća je zarada zamjenika ravnatelja Roberta Kapitanja, ali je njezin iznos za Ripleya. Dok se plaće većine proizvodnih radnica kreću od 12 do dvadesetak tisuća dinara u bruto iznosu, odnosno od 7 do 13.000 neto, bruto zarada Kapitanja je 197.790,32, što je u neto iznosu 139.528,21 dinara. U rubrici učinak radnika kod Roberta Kapitanja upisani postotak je 100, dok je kod većine radnica norma ostvarena jedva polovično, kod ponekih tek tridesetak posto. Nije sporno da vlasnik privatnog poduzeća svojega zamjenika ravnatelja može platiti koliko želi, ali je sporno i

primaju, a zamjenik ravnatelja tog istog poduzeća ima plaću višu od plaće premijera Srbije.

SRAMOTNO!

Proteklih mjesec dana štrajka samo je učvrstilo radnice »Apo fashion systema« u odluci da ustraju u svojim zahtjevima.

Nikolić. »Istina, prebacivala sam normu obično za dvadesetak do 30 posto, u jednom mesecu čak i za 70 posto, ali ta medalja ima i svoju drugu stranu. Radila sam na specijalnom stroju ATF štepove i to skoro redovito dvostruku smjenu, a u nekoliko navrata za strojem sam provodila i po dvadesetak sati u kontinuitetu. U

Tako jedna od njih, *Katarina Pejić*, koja ovaj posao radi oko 30 godina, točnije od otvaranja tadašnjeg pogona novosadskog »Noviteta«, sada je »pod otkazom«. »Nakon tolikih godina rada odjednom sam postala neradnik. Uvijek sam slovila za dobru radnicu, normu sam redovito blago prebacivala. Tvrdim, a to znaju i ostali, da su mi ove jeseni namješteni poslovi za koje je propisana jako velika norma i tako sam doista imala premalo izvršenje. To je i navedeno kao razlog otpusta, a ustvari mislim da netko ovim jednostavno želi zastrašiti ostale. Sada, na korak do mirovine, kada mi je već i zdravlje prilično narušeno, a osobito za vrijeme trajanja štrajka, jednostavno ne želim primiti i potpisati rješenje o otpustu zbog premalog ostvarenja norme. Sramotno je i ovo neisplaćivanje naših zarada, a još sramotnije je to što svi znamo koliko su velika primanja našeg zamjenika ravnatelja. Jednom njegovom plaćom moglo bi se isplatiti 13 do 14 radnika, pa s pravom možemo reći da je na našoj grbači«, kaže *Pejićeva*. Jedina u poduzeću normu je prebacivala *Jasmina*

zajmovima sam do guše, imam malu djecu i neuposlenog muža čije je poduzeće već ranije doživjelo sudbinu koja sada prijeti i nama, pa je i razumljivo što sam na neki način postala rob zarade. I sada, u vrijeme štrajka, šefica pogona *Desanka Vučković* pokušavala me je privoljeti da uradim neke poslove koje bi mi isplatili odmah u kešu. Na moj upit kako da za to ima novaca, a za naše plaće nema, odgovorila je da bi to gospodin Kapitanj platio iz vlastitog džepa!? Pa gdje će im duša? Imaju li imalo ljudskih osjećaja u sebi? Zbog čega nam ne daju makar one mrvice koje su nam dopustili da zaradimo, a ako smo već toliko bezvrijedni, neka nas sve otpuste da znamo na koju se stranu okrenuti?«, pita sebe i druge *Jasmina*.

Radnicima je jasno koliko ih još teških dana očekuje. No, bez obzira na sve posljedice, riješeni su da ovoga puta idu dokraja. No, u zraku lebdi jedno, za Sontu i Sončane vrlo bolno pitanje: Hoće li im ta riješenost pomoći ili će ovo mjesto ostati i bez posljednjeg poduzeća u kojemu je više desetina radnika zaradivalo kruh za svoje obitelji?

ravnatelja i drugi zastupnik kapitala je Robert Kapitanj koji je i u vanjskom i u unutarnjem prometu ograničen suglasnošću skupštine Društva. Ravnateljica u poduzeću nije viđena više od tri mjeseca, a prema riječima jedne od suvlasnica, francuske državljanke *Zdravke Božanić*, koja je u Sonti boravila neko-

nemoralno neisplaćivanje radnicima njihovih više nego pošteno zarađenih osobnih dohodaka i po nekoliko mjeseci. Tu se samo nameće pitanje kako je moguće da u jednom malom poduzeću u Srbiji, koje je uz to i u popriličnim dubiozama, radnici imaju prosječnu plaću od desetak tisuća dinara, više mjeseci ju i ne

PREDSTAVLJEN CD »STARE SVATOVSKÉ PISME ŠOKACA U BAČKOJ«

Napjevi stari 100 i više godina

U druga građana »Urbani Šokci« iz Sombora u Baču je 26. siječnja predstavila audio CD »Svatovske pisme Šokaca iz Bačke«, a u organizaciji Udruga građana »Tragovi Šokaca« iz Bača.

»Ideja za ovaj projekt nastala je prije nešto više od tri godine kada je UG 'Urbani Šokci' bila nositeljem zajedničkog projekta svih hrvatskih udruga bačkog Podunavlja 'Šokci i baština'. Te godine u Gradskom muzeju u Somboru organizirali smo izložbu tradicijskog ruha Šokaca iz Bačke, Mađarske, Baranje i Slavonije. Poslije te iznimno uspjele izložbe, logično je bilo da sve ostane i trajno zabilježeno za što se pobrinuo Zvonko Tadijan i KPZH 'Šokadija' iz Sente koji su nedavno izdali knji-

gu 'Šokačke narodne nošnje u Bačkoj', a UG 'Urbani Šokci', zahvaljujući financijskoj pomoći HNV-a, realiziralo je CD sa starim šokačkim svatovskim pjesmama. Zbog manjka sredstava nismo mogli uvrstiti i Šokce iz Mađarske, Baranje i Slavonije, no zadovoljni smo realiziranim. Na CD-u su zapisane pjesme iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštor, Sente, Plavne i Bača i moram reći da su se svi potrudili i pronašli baš one stare napjeve koji su se pjevali prije 100 i više godina. Nastavak ovog projekta, odnosno naš sljedeći projekt je da se pjesme s CD-a notno obrade i da se skupa s tekstovima tiska pjesmarica tako da ovo veliko nematerijalno bogatstvo nas Šokaca s ovih prostora ostane trajno zabilježeno za sljedeće generacije«, kaže Marija

Šeremešić, predsjednica UG »Urbani Šokci« iz Sombora.

U svojem izlaganju o nastanku i značaju ovoga projekta, Marija Šeremešić se osvrnula na izložbu šokačkog tradicijskog ruha, te je publika u Baču mogla vidjeti nekoliko fotografija s izložbe, a potom su nazočni čuli i nekoliko starih svatovskih napjeva Šokaca iz bačkog Podunavlja. Izvorna pjevačka skupina UG »Tragovi Šokaca« iz Bača, prezentirala je nekoliko napjeva koji su snimljeni na CD-u kao i nekoliko starih šokačkih pjesama. »Drago nam je da je baš naša udruga bila organizator prvog predstavljanja CD-a, tim više što je naša izvorna pjevačka skupina, osnovana prije nešto više od dva mjeseca, dala dopri-

Marija Šeremešić i Stanka Čoban

nos ostvarenju ovoga projekta. Za kratko vrijeme uspjeli smo uvježbati nekoliko starih napjeva koje smo sakupljali od naših starih i, kao što vidite, trud se isplatio. Program naše udruge i jest sakupljanje i zapisivanje naše povjesti, običaja i sl. No, mi smo mala udruga i tek smo počeli s ozbiljnim radom. Nadamo se da će hrvatske udruge bačkog Podunavlja i dalje surađivati, osobito na ovakvim projektima jer od velike je važnosti sve što je vezano za nas Šokce prikupiti i zabilježiti«, kazala je Stanka Čoban, predsjednica UG »Tragovi Šokaca« iz Bača. S. Č.

NOĆ MUZEJA U KOPRIVNICI

Tavankućanke se predstavile modnom revijom i predmetima od slame

U Koprivnici je, 27. siječnja ove godine, Noć muzeja obilježena na više lokacija – u Muzeju grada Koprivnice, Galeriji Koprivnica i Muzeju prehrane Podravka.

Prisutni su imali prigodu čuti izvedbe pijano, rock bandova, ambijentalnu glazbu, vidjeti izložbe cvijeća, modne revije, prisustvovati izložbi crteža, predstavljanju knjiga, ali i kušati domaće mlijeko, domaće sokove, razne kolače domaće radinosti i sl.

U Galeriji Koprivnica organizatori Noći muzeja – Dječji vrtić Vrapčić, Drnje, nazvali su ovu večer »Etno-retro-art« na kojoj su sudjelovali Dječji vrtić Vrapčić, revija nošnji Ždale, Gole, Gotalova, Drnja, Đelekovca, Koprivničkog Ivanca, Sigeca i Peteranca,

Udruge žena iz spomenutih sela, profesorice i učenice Škole primjenjenih umjetnosti i dizajna iz Zagreba, revija etno-frizura, Dječji vrtić iz Somogyudvarhely (Mađarska), kao i HKPD

»Matija Gubec« iz Tavankuta.

Tavankućanke, članice društva, Koprivčanima su se predstavile modnom revijom i predmetima od slame. Naime, Kristina Kovačić, članica slamarskog odjela HKPD-a

»Matija Gubec« Tavankut, ukratko je govorila o tome kako nastaju predmeti i slike od slame koje su mamile pogledu prisutnih.

Potom je modna dizajnerica Sanda Benčik prikazala svoju etno reviju koju je prvi put predstavila na Noći muzeja u Tavankutu. Na samom početku je govorila o svojim modelima i o tome kako je i u čemu pronalazila inspiraciju za kreiranje modela prilagođenih suvremenom odjevanju u etno stilu. »U okviru Galerije, bile su organizirane radionice na kojima su sudionici imali prigodu prikazati svoje umijeće u onome u čemu su najbolji – vezenje, izrada predmeta od slame, ukrašavanje majica. Prisutni su mogli poručiti da im se na nekoj od radionica napravi određeni motiv, pa su ove radionice bile i prodajnog karaktera«, rekla je Sanda Benčik i dodala da su ona i Kristina sa sobom ponijele najljepše dojmove.

Suzana Gagić

Večer za pamćenje

U Baču je u subotu, 28. siječnja, održan sedmi po redu »Šokački bal«, a šesti u organizaciji HKUPD-a »Mostonga« iz Bača

Dok su gosti pristizali u lijepu dvoranu Vatrogasnog doma dočekivali su ih ugodni zvuci ženskog tamburaškog sastava »Corona« iz Subotice i raspjevani glas *Bernadice Vojnić Mijatov* iz Tavankuta. Uzvanike, goste, predstavnike hrvatskih kulturnih udruga i sve nazočne pozdravio je u ime »Mostonga« *Antun Šamanović Baja*. Ove je godine zbog istodobno nekoliko kulturnih događaja u ovome kraju bilo nešto manje gostiju, ali je bal u zabavi, druženju i prekrasnoj glazbi nadmašio mnoge ranije, pa i sama očekivanja organizatora.

Konzulica savjetnica *Vesna Njikoš-Pečkaj* u svojem govoru poručila: »Hrvatski konzulat i dalje podupire ovakve kulturne manifestacije koje imaju za cilj očuvanje tradicije, jezika i kulture Hrvata u Vojvodini i Srbiji. U Hrvatskoj se prati rad hrvatskih kulturnih udruga na ovome području, što potvrđuje i činjenica da je predsjednik Republike Hrvatske dr. *Ivo Josipović* dodijelio dva priznanja dvjema kulturnim udrugama koje su najstarije i koje su svojim radom doista pokazale da promiču i čuvaju kulturno blago Hrvata na ovim prostorima. Hrvatska će i dalje

podupirati vaša nastojanja da očuvate svoju kulturnu baštinu i sve ono što je vrijedno i što treba sačuvati od zaborava.«

Gostima se potom obratio i dopredsjednik HNV-a i predsjednik HUKUD »*Vladimir Nazor*« *Mata Matarić* iz Sombora »I ja sam predsjednik jedne udruge koja se ponosi svojim imenom i koja je poznata u obje države. Kao što ste čuli od konzulice i mi smo nedavno dobili priznanje za višegodišnji rad, a koje će nam biti veliki poticaj za buduće aktivnosti. Osobita nam je čast što je ovu Povelju osobno potpisao predsjednik Republike Hrvatske dr. *Ivo Josipović*. I vašoj udruzi želim što bolje uspjehe, a nadam se da će i ova večer tomu pridonijeti. Podsjećam vas da je HNV krovna institucija Hrvata u Srbiji koja nasto-

ji prema zakonima ove države provoditi zadaću u okviru, svima poznatih, četiriju oblasti: kulture, obrazovanja, informiranja i uporabe jezika. Mi nastojimo da sve hrvatske udruge u Vojvodini očuvaju svoje običaje jer i stara poslovice kaže: 'Bolje da propadne selo nego običaj'.

Pri tome se ne treba povoditi za novim, često negativnim trendovima, a osobito trebamo voditi računa o čuvanju naše 'lipe' ikavice, koja je dijalekt hrvatskog jezika.«

Poslije pozdravnih govora svojim stihovima na šokačkoj ikavici goste je pozdravio i pjesnik iz Bođana *Josip Dumendžić Meštar*.

Ipak, dobrom raspoloženju svih gostiju najviše je pridonio tamburaški sastav »Ravnica« koji je zaslužio sve pohvale, ne samo perfekcijom instrumentalnog i vokalnog muziciranja, nego i odabirom repertoara.

Zabava je trajala do duboko u noć, a nakon »Ravnice« goste su do završetka bala zabavljali domaći tamburaši sastava »Mostonga«.

Zvonimir Pelajić

Ženski tamburaški sastav »Corona«

PRIČA O TOPLICAMA KOJE SU POMOGLE MNOGIMA

Lemeške toplice

Šteta je što se dobri resursi ne koriste, iako stalno kukamo kako nema posla i kako je kriza. Bogom dana ljepota prirode i ljekovitost vode pada u zaborav dok nam drugi prodaju propale tehnologije po visokim cijenama

Priča počinje u kući Ivana Horvata zaljubljenika u fotografiju. U ovo zimsko vrijeme kada imamo malo više vremena za »divan« i prebiranje po uspomnama, za oko mi je zapala fotografija građevine koju nisam prepoznala. Na moj upit: »Gdje je ovo?«, uslijedio je vrlo brz odgovor: »Kupka, Lemeške toplice.« Ta fotografija je zapravo bila razglednica s pozdravima iz Lemeša s početka dvadesetoga stoljeća. Ta činjenica zagolicala je moju želju da doznam još neke podatke o ovom mjestu. Na moje iznenađenje ova avantura me je odvela u XIX. stoljeće.

Lemeške toplice se nalaze na oko jedan kilometar od središta sela, prema Stanišiću s lijeve strane, između kupališne ulice i hipodroma. Danas

devastirane, zaboravljene i bez perspektive da se što promijeni, a nekoć pune života, rentabilne i cijenjene.

DOLAZAK KANYURSKYOG

U drugoj polovici XIX. stoljeća u selo dolazi dr. Kanyursky – svi su ga zvali čika Kanyursky. Nije zgoreg napomenuti da je u to vrijeme liječnik u selo dolazio jednom do dva puta mjesečno. Svijet je rijetko odlazio u varoš kod liječnika ili »špitalj«, tj. bolnicu. Dr. Kanyursky je imao privatnu praksu u selu. Očito jest da je bio naprednih shvaćanja i istraživačkoga duha kada je primijetio da voda iz Jezera, kako su tada zvali taj dio sela, ima ljekovita svojstva. Kako bi potvrdio svoja stanovišta uzorak vode šalje u zemaljski

zavod na analizu (vrijeme je to Austro-Ugarske monarhije) i dobiva potvrdu da je voda ljekovita. Danas znamo da ove toplice spadaju u red hladnih, s kvalitetom vode u rangu Harkanja u Mađarskoj, a blato ima ljekovita svojstva kao Igalo u Republici Crnoj Gori. Ovaj vizionar je svoju energiju usmjerio u uvjeravanje seoskog plemstva da učine nešto po tom pitanju. Njegovi naponi su urodili plodom 1885. godine kada se otvara kupalište. Zaslužni za taj projekt su bili župnik *Jenő Szécsényi*, bivši podžupan Pal Antal-Tonika, Zako Vujević odvjetnik u Somboru i veleposjednik u Lemešu, dok su najviše uradili sam Kanyurski i bilježnik *Josip Kaić*. Kupalište je izgrađeno od priloga seoskog plemstva. Vlasnik drvare Rajner je bio izvođač radova

na izgradnji mosta do kupališta kao i kupališne zgrade koja je bila vjerna kopija stare kupališne zgrade na Paliću. Prva kupališna sezona bilježi izniman uspjeh. Da ne bude sve po mjeri turista pobrinule su se pijavice i mještanke koje su tu prale rublje, tako da ovo kupalište gubi pozornost posjetitelja.

U selu se nastanjuje umirovljeni kapetan *István Darazsy*. Zahvaljujući njegovim aktivnostima i zalaganju kupalište dobiva novo ruho i ponovno oživljava turističku ponudu. Obnavljaju se postojeće zgrade, a 1896. godine gradi se objekt u koji se smještaju kade za ljekovita pakiranja od blata i za kupanje u ljekovitoj vodi. Uz to se gradi čarda na kojoj se gospoda mogla osvježiti poslije kupanja. Darazsy nabavlja jedrilicu za plovību po Jezeru koju gosti rado koriste.

Teška vremena nastupaju početkom XX. stoljeća, od 1903. do 1908., kada u Jezeru nema vode. Jezero se snabdijevalo vodom od oborina i izvora iz Telečke visoravni koji su bili slabi, dok danas uopće ne postoji. Da ne bi otišla »mast

u propast« ovo područje se izdaje u zakup *Šimi Vujeviću* koji je kosio trsku u industrijske svrhe, a u seosku je kasu uplaćivao 200 kruna na ime rente. Ovakvo stanje se održava negdje do 1920. godine. Tada izvjesni Matyas Litvay otvara kavanu na kupki. Tu su se okupljali mladi uz živu glazbu, a česte su bile i igranke. Djevojke su dolazile u pratnji »gardimama« (majke i ženska rodbina).

Gábor Jánkovics, mali poduzetnik i donositelj novotarija u Lemeš (otvorio je prvo kino, imao auto, motor, parnjaču), 1926. godine uzima Jezero u zakup za ribolov. Istodobno Udruga »Lemeška banja« oživljava turističku ponudu jer je voda nadošla, pa se javlja potreba za liječilištem i kupalištem. Ova udruga funkcionira kao dioničarsko društvo, a dionice posjeduje lemeško plemstvo. O broju posjetitelja govori podatak da su toplice posjedovale fijaker koji je prevozio goste sa željezničke postaje u toplice, a oni koji su voljeli pomodarstvo i bili dubljeg džepa mogli su se voziti automobilom Gábora Jánkovicsa.

Da se nije sve vrtjelo oko ljekovite vode govori zapis o tome da se na terasi kavane igrao stolni tenis. Za ovaj sport stol je po narudžbi izradio *Ivan Andeković*. Stolnotenisačka udruga nije osnovana, ali su se igrali turniri sa Somborcima i Čonopljanima. Ovaj sport je bio atraktivan između 1934. i 1940. godine. Bolji igrači su bili Geza Tarjan ml., Károly Litvay, Jenő Kárágics, Miklos Tarjan, Antun Knézy i dr.

RAT JE PROMIJENIO SVE

Početak Drugog svjetskog rata u selo donosi nemir. Mnogi odlaze iz sela neki u rat, neki van domovine. Život na Jezeru, tj. oko toplica mijenja svoju kolotečinu, više nema gostiju, jer ih zamjenjuju guske, purice i rogata stoka koja se tu napasa. Poslije rata pušu neki novi vjetrovi i čini se da se seljani nikako nisu snalazili u novonastalim okolnostima. Na sastanak dioničara koji sazivaju nove vlasti nitko ne odlazi pa se donosi odluka o nacionalizaciji toplica. Lemeške toplice prelaze u ruke države u čijem su vlasništvu i danas, iako su države mijenjale svoja društvena uređenja i imena. Hoće li se se što promijeniti pokazat će vrijeme.

Odmah po nacionalizaciji 1947. godine počinje gradnja bazena. Gradnja slabo napreduje, iako je angažirano 1300 osoba na ovome poslu. Bazen je predan na uporabu 1951. godine, kade za blatna pakiranja i kupanja u ljekovitoj vodi još rade, kao i parnjača kojom su se grijale voda i blato. Te godine se ulaznice prodaju po sljedećim cijenama za bazen 5 i 10 dinara, a ljekovita kupka se naplaćivala 24 dinara. U tom poratnom vremenu mnogi su se

liječili od ratnih povreda, prijeloma, reumatizma. Dnevno je kroz kuru blatom i vodom prolazilo i do 70 pacijenata, uspješno izliječenih. Voda za potrebe toplica je korištena iz površinskih kopova, tj. iz dubine 2 do 3 metra u blizini izvora. Voda je bila smeđe boje i imala je blago neugodan miris. Blato je korišteno također s površine. Cijela kura je trajala oko sat vremena. Toplicama do 1957. godine rukovodi »Zadruga«, a nakon toga komunalna organizacija.

Veliko nevrijeme 16. kolovoza 1961. godine zadaje najveći udarac ovome prelijepom mjestu. Zgrada s kadama je uništena, dok kavana biva djelomice oštećena. Kavana je naknadno obnovljena i korištena je do 1986. godine, dok je druga zgrada, koja postoji još samo na razglednici, srušena i zaboravljena. Čini se da je ta oluja označila kraj Lemeških toplica. Ostale su fotografije, lijepe uspomene i priča o toplicama u kojima su pomoć potražili mnogi. Šteta što se dobri resursi ne koriste, iako stalno kukamo kako nema posla i kako je kriza. Bogom dana ljepota prirode i ljekovitost vode pada u zaborav dok nam drugi prodaju propale tehnologije po visokim cijenama.

SA NAMA ŠTEDITE I VREME I NOVAC

The image illustrates the concept of saving time and money. An hourglass on the left shows sand falling, representing time. A stack of Euro banknotes on the right represents money. In the background, a copy of the 'Svaštara' newspaper is shown, tilted to reveal various local advertisements and news snippets.

VOJVODANSKA Svaštara
ZLATNI RUDNIK INFORMACIJA

DA Zajedno do novca!

EGZOTIČNO LETOVANJE ZA 2 OSOBE
VEĆ SA 17 GOD. MOŽEŠ POLAGATI!

PLUS+PLUS+PLUS
• Ministarstvo ne haje za Suboticu
• Sta je sudbina SPENS-a?
• Evropsko prvenstvo u rukometu i sve oko njega
• Novi šarm Dudove šume
• Zagadivača van grada
• Ko zanemaruje zdravlje u Subotici?
• Vesti iz naših gradova
na stranim 52. - 63.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Predstavljanje knjige Lajče Perušića

SUBOTICA – Predstavljanje knjige pjesama »Iza lica« *Lajče Perušića*, pjesnika iz Zagreba, podrijetlom Subotičanina, bit će održano večeras, petak 3. veljače, u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Uz autora o knjizi će govoriti književnik i urednik *Milovan Miković*, a u glazbenom dijelu programa nastupit će *Antonija Piuković* i *Nela Skenderović*. Organizator ove književne večeri je Matica hrvatska Subotica, a početak je u 19 sati.

Lajčo Perušić je svojim djelima ušao u antologiju »Mladi hrvatski pjesnici '72«. Objavljuje 1994. godine samostalnu zbirku pjesama »Brazde na licu«, a 2011. godine zbirku pjesama »Iza lica«. Uvršten je u Zbornik prinosa za povijest književnosti u Hrvata »Književnost Podunavskih Hrvata XX. stoljeća« 1996. godine dr. *Ante Sekulića*. Sudjeluje u književnom časopisu »Klasje naših ravni«, u »Hrvatskoj riječi« i dr. Također je ušao u antologiju poezije nacionalnih manjina u Srbiji »Trajnik«.

Veliko prelo Pučke kasine 1878.

SUBOTICA – Veliko prelo Pučke kasine 1878. bit će održano sutra (subota, 4. veljače), u dvorani restorana KTC-a u Subotici. Goste će zabavljati tamburaški ansambli »Ravnica« i »Corona« iz Subotice. Za večeru je predviđena tradicionalna hrana koja se služi na prelama – krumpirača, a u ponoć fancy. Piće neće biti ograničeno. Cijena ulaznice s konzumacijom je 1200 dinara.

Rezervacije su moguće na brojeve telefona: 069/0092775, 064/1839657, 060/5627570, 024/566596.

Književna večer u Vajskoj

VAJSKA – Predstavljanje triju knjiga *Stjepan Adžića* objavljenih u sklopu kulturnoga, nakladničkog i znanstveno-istraživačkog projekta »Život i djelo Stjepana Adžića (1730. – 1789.)« održat će se u nedjelju, 5. veljače, u župnom uredu crkve sv. Jurja u Vajskoj. U programu sudjeluju inicijator projekta *Andrija Matić*, župnik i dekan drenovački *Marko Didara*, načelnik općine Drenovci prof. *Jakša Šestić*, autorica i voditeljica projekta u centru HAZU Vinkovci dr. sc. *Anica Bilić*, mons. *Luka Marjanović*, profesor u mirovini, te domaća HKPU »Zora«.

Književnu večer organiziraju MO DSHV-a Vajska i HKPU »Zora«. Početak je u 18 sati.

Z. P.

Marin bal u Lemešu

LEMEŠ – HBKUD »Lemeš« organizira tradicionalni Marin bal koji će biti održan sutra (subota, 4. veljače), u mjesnom Domu kulture. Goste će zabavljati tamburaški sastav »Bekrije« iz Ljutova. Na meniju će biti tradicionalni lemeški juneći paprikaš, a u ponoć fancy. Bit će organizirana i bogata tombola te igre iznenađenja. Cijena ulaznice je 1200 dinara uz koje se nudi i 5 pića. Bal počinje u 19.30. Sve informacije u vezi pokladne manifestacije možete dobiti na telefone: 063/1184050 i 063/7172043.

Lemešani u Bikiću

SVETOZAR MILETIĆ – HBKUD »Lemeš« će idući vikend gostovati u Bikiću (Bácsbokodu) u Mađarskoj u okviru realizacije IPA programa ova dva pobratimljena mjesta. Prve večeri, u

petak, predstaviti će se s pučkom komedijom »Stipanova princeza«, dok će sutradan njihov folklorni odjel nastupiti na Velikom bunjevačkom prelu. Lemeš i Bikić pobratimljeni su 2005. godine, dobro surađuju na više polja, što je pridonijelo realizaciji ovog projekta.

Gupčev bal i dodjela Povelje

TAVANKUT – »Gupčev bal« u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec« bit će održan u subotu, 11. veljače, u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu. Na svečanoj akademiji, koja počinje u 19 sati, HKPD-u »Matija Gubec« bit će uručena Povelja Republike Hrvatske, koju je ovome društvu dodijelio hrvatski predsjednik dr. Ivo Josipović u povodu 65 godina rada društva i 50 godina od nastanka prve slike od slame i organiziranog rada u umjetnosti u tehnici slame.

Uz reprezentativnu postavku slika u tehnici slame nastalih tijekom 50 godina, bit će upriličen i prigodni program. Gupčev bal se nastavlja nakon svečane akademije u 20 sati. U programu će nastupiti članovi HKPD-a »Matija Gubec«, Tamburaški sastav »Bekrije« i Tamburaški sastav »Legende« iz Velike (Republika Hrvatska). Cijena ulaznice s neograničenom konzumacijom iznosi 1500 dinara. Ulaznice se mogu rezervirati na telefon: 064/2015274.

Cro Art na koloniji u Osijeku

OSIJEK – U Osijeku će od 8. do 18. veljače biti održana Međunarodna likovna kolonija ljubavi. Kolonija se održava pod sloganom »Voli i bit ćeš voljen«, a u sklopu ove likovne manifestacije 11. veljače u 19 sati bit će priređena aukcijska prodaja slika za pomoć teško bolesnoj sedmogodišnjoj *Steli Tomašević* koja jedina u Hrvatskoj boluje od sindroma Rasmus. Na koloniji će sudjelovati pedesetak umjetnika iz 12 zemalja, među kojima i članovi HLU »Cro Art« iz Subotice. Predsjednik ove udruge *Josip Horvat* jedan je od organizatora kolonije.

Prelo sićanja u HKC-u »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Prošle godine ustanovljena manifestacija »Prelo sićanja« bit će održana i ove godine, u nedjelju 19. veljače u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Ulaz je slobodan, a jedini uvjet za sudjelovanje je da osoba bude odjevena u bunjevačku nošnju. Početak je u 17 sati.

Književno prelo Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – U povodu 10. obljetnice svoga rada, Hrvatska čitaonica Subotica priređuje Književno prelo u HKC-u »Bunjevačko kolo« u ponedjeljak, 20. veljače, s početkom u 18 sati.

Ovogodišnje Književno prelo bit će u znaku 10. obljetnice djelovanja, podsjećajući na rad s djecom, mladima, pjesnicima, nakladničku djelatnost, priređivanje Dana Balinta Vujkova. Tijekom večeri predstaviti će se i gosti koji desetak godina surađuju s Hrvatskom čitaonicom, a na poseban će način svoje desetogodišnje djelovanje obilježiti i Hrvatsko društvo za pomoć učenicima »Bela Gabrić«. Publiku će recitatori, glumci, pjevači i tamburaši povesti u medijsku avanturu: knjigom, riječju, suvremenim prezentacijama, igrama i ponekim iznenađenjem, najavljuju organizatori.

Glumci Male scene Hrvatske čitaonice izvest će predstavu »Tamburaški oproštaj« *Marjana Kiša*.

TRIBINA »SUVREMENO PJSNIŠTVO VOJVOĐANSKIH HRVATA« ODRŽANA U ZAGREBU

Prepoznavanje u matičnoj kulturi

Zastupljeni autori stvaraju na hrvatskom jeziku koji je bitna poveznica i to pjesništvo identificira kao hrvatsko pjesništvo, ali je to istodobno i pjesništvo visokoga književnog i umjetničkog dometa, rekao je glavni urednik »Kola« Ernest Fišer

U okviru ciklusa »Susreti u DHK«, Društvo hrvatskih književnika organiziralo je prošloga petka, 27. siječnja, tribinu na kojoj je predstavljen tematski broj časopisa »Kolo«, posvećen suvremenom pjesništvu vojvođanskih Hrvata. Riječ je o dvobroju 5-6 za 2010. godinu spomenuta časopisa za književnost, umjetnost i kulturu kojega izdaje središnjica Matice hrvatske.

O pjesničkim ostvarenjima zastupljenim u ovom tematu na tribinu u Zagrebu govorili su potpredsjednik Matice hrvatske *Stjepan Sučić*, glavni urednik »Kola« mr. sc. *Ernest Fišer*, prof. dr. sc. *Joža Skok* i autor ovog antologijskog izbornika *Tomislav Žigmanov*.

POTREBAN IZBOR

Predsjednik varaždinskog ogranka Matice hrvatske i glavni urednik »Kola« Ernest Fišer je rekao kako izbor čita-

teljima nudi pjesništvo visokog književnog dometa.

»Drago mi je što sam imao sreću da kao urednik 'Kola' objavim 20 vodećih pjesničkih imena iz Vojvodine, 20 pjesničkih sudbina, čija nas cjelina upozorava da smo svi mi koji živimo u matičnoj domovini ipak oslobođeni nekih trauma prisutnih, nažalost, svakodnevno. Stoga je još dragocjenija činjenica njihovog postojanja i uspješnog djelovanja u kojima pokazuju svoj raskošni talent. Dakako, velika je vrijednost što oni pišu na hrvatskom jeziku, koji je bitna poveznica i to pjesništvo identificira kao hrvatsko pjesništvo, ali je to istodobno i pjesništvo visokoga književnog i umjetničkog dometa«, rekao je glavni urednik »Kola« mr. sc. Ernest Fišer. Potpredsjednik Matice hrvatske Stjepan Sučić ustvrdio je kako je ovo iznimno značajan, a još više potreban antologijski izbor. »To su knjige hrvatskoga kulturnog jedinstva, knjige za

sve prijatelje hrvatske riječi, za sve narode s kojima uspostavljamo književne, pjesničke i sve druge mostove suradnje. Primite moje iskrene čestitke na ovom djelu koji će nam donijeti još mnogo lijepih knjiga, ali koji će i osokoliti sve one koji stvaraju da još promišljenije i odgovornije pišu, osobito u ovo vrijeme kada olako nastaju knjige, jer nama nisu potrebne bilo kakve knjige, nego najbolje knjige hrvatskih književnika, kao poklon hrvatskom narodu«, kazao je Stjepan Sučić.

CJELOKUPNOST SCENE

Prof. dr. sc. Joža Skok je podsjetio kako je u ovom antologijskom izboru zastupljeno 20 hrvatskih pjesnika iz Vojvodine sa 73 pjesme, a pjesnici su sa svojim pjesmama poredani kronologijskim redoslijedom – od najstarijega do najmlađeg: *Fides Vidaković*, *Lazar Merković*,

Tomislav Ketig, *Matija Molzer*, *Josip Temunović*, *Marko Vukov*, *Petko Vojnić Purčar*, *Jasna Melvinger*, *Branko Jegić*, *Vojislav Sekelj*, *Milovan Miković*, *Ilija Žarković*, *Lazar Francisković*, *Marko Kljajić*, *Josip Dumendžić*, *Mirko Kopunović*, *Ante Vukov*, *Zvonko Sarić*, *Blaženka Rudić* i *Tomislav Žigmanov*.

»Treba reći da je ovaj izbor posebno vrijedan jer su u njega uvršteni hrvatski pjesnici iz cijele Vojvodine, ali i zbog činjenice da u književnosti vojvođanskih Hrvata antologije njihova pjesništva nisu bile objavljivane često, te da ih i nema puno. Dosad su, naime, objavljenije tek dvije antologije koje cjelovito obuhvaćaju pjesništvo, ali samo jednog dijela Hrvata u Vojvodini, i to bunjevačkih Hrvata. Prva je 'Antologija poezije bunjevačkih Hrvata', koju je priredio *Geza Kikić*, a objavila ju je Matica hrvatska u Zagrebu 1971., i druga je 'Lipe riči – iz književnosti bunjevačkih Hrvata', što je bio tematski broj časopisa 'Korabljica' (prinosi za povijest književnosti u Hrvata), također u Zagrebu, 1994. godine. U prvoj se, osim uvodne Kikićeve studije, donosi kratak prikaz bunjevačke narodne poezije od najranijih vremena te pjesništvo 34 pjesnika, zajedno s biografskim crticama i to od sredine XVIII. stoljeća do kraja šezdesetih

Tribina »Suvremeno pjesništvo vojvođanskih Hrvata« održana je u Zagrebu

Na tribini su govorili prof. dr. sc. Joža Skok, Stjepan Sučić, Tomislav Žigmanov i mr. sc. Ernest Fišer, a voditeljica je bila Lada Žigo

godina XX. stoljeća. Drugu je uredio ovdje prisutni Stjepan Sučić, a u njoj je objavljen izbor iz suvremenog pjesničkog, ali i proznog stvaralaštva, no opet samo bunjevačkih Hrvata iz Vojvodine, s priložima 21 književnika iz XX.

stoljeća, a proslav je napisao *Ante Sekulić*, rekao je prof. dr. sc. Joža Skok.

KRITERIJI ODABIRA

Zadnji je na tribini govorio autor antologijskog izbora

Tomislav Žigmanov, koji je napisao i kratak predgovor pjesničkom izboru te prateće bibliografske jedinice. Prema njegovim riječima, ponuđeni izbor pregled je suvremenoga hrvatskog pjesništva u Vojvodini u posljednjih dvadesetak godina.

»Razlozi zbog kojih smo se opredijelili za ovakav pristup su sljedeći: prvi je književnosti izvanjski – od 1990. godine Hrvati u Vojvodini, a onda i njihova kultura, nalaze se u posve novoj povijesnoj situaciji. Raspadom bivše Jugoslavije oni postaju manjinom i počinju graditi vlastitu identitetsku infrastrukturu koja se odnosi i na njihovu kulturu, gdje pripada i književnost. Drugi je strogo književni – posljednjih dvadesetak godina hrvatsko pjesništvo u Vojvodini postalo je ne samo prepoznatljivo samostalno već je uspjelo izgra-

diti vlastiti, koliko-toliko, estetski normativni okvir te utvrditi glavne umjetničke tendencije, što je onda i nama poslužilo kao meritum za narav i vrstu ovdje odabranih pjesama. Osim posljednje navedenoga, dodatni je kriterij za uvrstanje pjesama u ovaj izbor bio i taj da je autor imao u navedenom vremenskom razdoblju samostalno objavljenu knjigu pjesama na hrvatskom jeziku te da živi i radi u Vojvodini, što ne znači da je ovdje zastupljen svaki autor s objavljenom zbirkom pjesama. Naravno, kao i svaki drugi, ni ovaj nije mogao ne biti subjektivno obilježen«, zaključio je Tomislav Žigmanov.

Tribinu DHK u Zagrebu »Suvremeno pjesništvo vojvođanskih Hrvata« vodila je Lada Žigo, a stihove vojvođanskih pjesnika čitao je dramski umjetnik *Dubravko Sidor*.

Zlatko Žužić

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«, SUBOTICA RASPIŠUJE

Natječaj za skladbe koje će biti izvedene na XII. Festivalu bunjevački pisama

Festival će se održati u rujnu (septembru) 2012. godine u Subotici. Osnovna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pjesme i poticaj svima, a osobito mladima da i sami pridonesu očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3-4 strofe;
4. Dužina pjesme je 3-5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
6. Uz tekst i melodiju obavezno dostaviti i demo snimku;
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor kompozicije koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim slanjem kompozicije daje svoj neopozivi pristanak da se kompozicija studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren do 31. svibnja 2012.

Skladbe slati na adresu:

Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica,
s naznakom: ZA XII. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA;
HGU FBP, Jo Lajoša 4a, Subotica; vojot@open.telekom.rs

Bogat izvor podataka o bunjevačkoj nošnji

Blizu tri stotine fotografija iz privatnih, ali i zbirki nekoliko muzeja, nastoji prikazati jedan segment kulture bačkih Bunjevaca iz Vojvodine i Mađarske

U izdanju Naklade Stih iz Zagreba u kolovozu prošle godine objavljena je fotomonografija »Slikovali smo se«, čiji je autor publicist i kulturni djelatnik *Naco Zelić*. O temi kojom se knjiga bavi najbolje svjedoči njezin podnaslov »Stare fotografije – izvor podataka o bunjevačkoj narodnoj nošnji«.

Fotomonografija na 211 stranica A4 formata donosi blizu 280 fotografija. Fotografije prikazuju nošnju bačkih Bunjevaca s područja koje pripadnici ove subetničke skupine nastanjuju u Vojvodini i Mađarskoj: Subotica i okolna naselja – Bajmok, Bikovo, Đurđin, Tavankut, Žednik i drugi; Sombor i okolna naselja i salaši – Čonoplja, Lemeš, Nenadić salaši i drugi; Baja i okolna sela i salaši – Bački Aljmaš, Čavolj, Čikerija, Gara, Kačmar i drugi, te naselja u peštanskoj regiji – Erčin i Tukulja.

Zastupljene »slike« snimljene su u razdoblju od sedamdesetih godina 19. stoljeća (najstarija snimljena je iz 1878.), dakle desetak godina od pojave prvih fotografa u tim mjestima, pa do sedamdesetih godina 20. stoljeća. Na tim fotografijama prikazana je pretežito svečana nošnja mladenaca, ali su prikazane i nošnje drugih osoba razli-

čite životne dobi »slikovanih« najčešće u fotografskom studiju, ali i u eksterijeru. Ukratko, fotomonografija »Slikovali smo se« tipološki je prikaz nošnji u razdoblju u kojem su nastale i govori o mijenama (modi) koje su slijedile tijekom toga vremena, o tipu nošnji prema dobi i spolu osoba koje su ih nosile, o vrstama materijala od kojih su izrađivane, ali i o događajima

podrobnije bavi glavnom temom publikacije – bunjevačkom narodnom nošnjom. Prikupljeni dokumentarni materijal potječe najvećim dijelom iz autorove te zbirke drugih privatnih osoba, a svoje mjesto u publikaciji našle su i fotografije iz profesionalnih institucija, kao što su – Gradski muzej u Subotici, Etnografski muzej u Budimpešti i Muzej Türr István u Baji.

Marije Vojnić, te slamarki Ane i Teze Milodanović i Jozefe Skenderović.

Pregled literature o bunjevačkoj nošnji i rječnik manje poznatih riječi, koji se nalaze na kraju ove knjige, mogu biti od značaja onima koji se bave istraživanjem kulturne povijesti bunjevačkih Hrvata.

Dr. sc. *Tihana Petrović Leš* s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta zapisala je u pregovoru knjige kako je ovom publikacijom »na jednom mjestu dobivena slika jednog svijeta koji je nestao«.

»Ovom je knjigom Naco Zelić dao temelje za istraživanje materijalne kulture, posebice odijevanja u Bunjevaca te vrijedan poticaj za daljnja istraživanja. Fotografije će trebati dalje obrađivati jer 'svaka slika priča svoju priču' te čitati između redaka. Etnolozi i povjesničari, posebice oni koji se bave bunjevačkom baštinom, dobili su u ruke vrijednu knjigu«, zapisala je Tihana Petrović Leš.

Knjiga »Slikovali smo se« može se naručiti kod nakladnika na e-mail: nakladas-tih@yahoo.com ili mobitel: 0038591/7883014, ili kod autora na telefon: 003851/382-1907.

D. B. P.

ma u povodu kojih je pojedina fotografija snimljena (Dužijanica, važni događaji iz obiteljskog života, seoske svečanosti...).

U proslavu autor knjige Naco Zelić kratko daje informacije o bačkim Bunjevcima, njihovom narodnosnom preporodu, društvenom životu, a potom se

Posebnu cjelinu čine fotografije *Cilike Dulić Kasibe*, inače naivne slikarice iz Subotice, a tu je i dio koji se bavi bunjevačkim narodnim nošnjama na slikama likovnih umjetnika – *Martina Džavića, Sándora Oláha, Cilike Milanković, Ivana Balaževića, Cilike Dulić Kasibe*,

Nevjesta Anča Dulić, fotografija iz 1878. god.

Novi broj »Klasja naših ravni«

Izišlo je novo »Klasje naših ravni«, dvobroj 11.-12. za 2011. godinu. Glavna tema broja je 300. obljetnica rođenja hrvatskog velikana *Rudera Boškovića*, o čijem svestranom radu i djelovanju piše zagrebački profesor Stipe Kutleša.

U rubrici Motrišta tekstove objavljuju: *Vladan Čutura* (»Shakespeareov Caliban i problem antizapadnjaštva u Srbiji«), *Sanja Vulić* (»Uloga školskoga predmeta Narodopis u promicanju nacionalnoga identiteta manjinskih zajednica u Mađarskoj, na primjeru bugarske i hrvatske manjine«), *Robert Hajsan* (»Ikavica Balinta Vujkova u usporedbi s južnogradničanskohrvatskim govorima«), *Ljubica Kolarić-Dumić* (»Odnos pjesnika i kraja«), *Juditha Plankos* (»U traganju za vlastitim granicama«) *Jakov Basch* (»Ukanjižen«), *Zvonko Sarić* (»Putujući prema kraju noći«), *Milovan Miković* (»Jezičnost osobnog i povijesnog iskustva – O pjesništvu Vojislava

Sekelja«; »O značajkama hrvatske književnosti u Vojvodini«) i *Barbara Panić* (»Sinagoga«).

Možete pročitati i šesti ulomak iz romana »Damin gambit« *Tomislava Ketiga*, te TV dramu *Stjepana Bartoša* naslovljenu »1937. godina«.

Dio novog broja posvećen je pjesničkom i znanstvenom radu dr. *Miloša Miloševića*, admirala Bokeljske mornarice.

U rubrici Baština tiskan je novi nastavak teksta »Lemeš u osimu plemenitog ravničarskog drača« čija je autorica *Antonija Čota-Rekettye*. Likovni prilozi u ovom broju »Klasja« djelo su beogradске keramičarke *Duše Brguljan*.

Časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« izlazi u sunakladništvu ogranka Matice hrvatske u Subotici i NIU »Hrvatska riječ«. Cijena je 150 dinara, a može se kupiti u subotičkoj knjižari »Danilo Kiš«, kao i u NIU »Hrvatska riječ«.

D. B. P.

ODRŽANA KONSTITUTIVNA SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA MATICE HRVATSKE SUBOTICA

Najavljeni planovi za ovu godinu

Konstitutivna sjednica novog Predsjedništva Matice hrvatske u Subotici održana je u utorak 31. siječnja. Za članove ovog tijela MHS-a na prošlogodišnjoj skupštini udruge izabrani su: *Stipan Stantić*, *Lazar Merković*, *Milovan Miković*, *Olga Šram*, *Zvonko Sarić*, *Biljana Horvat* i *Doma Čović*.

Na sjednici Predsjedništva najavljen je i plan rada MHS-a za ovu godinu, o kojem je govorio predsjednik udruge *Stipan Stantić*. Među ostalim, MH Subotica u sunakladništvu s NIU »Hrvatska riječ« planira objaviti 12 brojeva časopisa »Klasje naših ravni«, kao i nekoliko knjiga – Antologiju romana vojvođanskih Hrvata, knjigu o likovnim umjetnicima koji su zastupljeni u časopisu »Klasje naših ravni«, te bibliografiju ovog časopisa.

»Tijekom godine planiramo organizirati više kulturnih događaja iz djelatnosti Matice hrvatske, ponajviše predstavljanja knjiga. Također, sudjelovat ćemo na ovogodišnjem Festivalu ogranaka Matice hrvatske koji se održava u Tuzli«, najavio je *Stipan Stantić*.

Na sjednici je predložen i financijski plan MHS-a za ovu godinu. Naznačeno je i kako će udruga sredstva za svoje projekte pokušati osigurati na natječajima u Republici Srbiji, te na natječajima koje u području kulture raspisuje Hrvatsko nacionalno vijeće. Ukoliko bude dovoljno sredstava planira se organizacija manifestacije »Dani Matice hrvatske u Subotici«, najavljeno je na sjednici Predsjedništva MHS-a.

D. B. P.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« Subotica upućuju

POZIV NA DESETI SUSRET PJESNIKA VOJVODINE »LIRA NAIVA 2012.«

Zainteresirani pjesnici dužni su poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom) a bit će objavljene u zbirci.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret) treba poslati do 10. 05. 2011. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili e-mail: katarina.celikovic@gmail.com.

Deseti susret pjesnika održat će se u Bačkom Bregu u subotu, 16. 06. 2012. godine. Detaljnije informacije na mobtel: 064 211 31 86.

HosanaFest

FESTIVAL HRVATSKIH DUHOVNIH PJESAMA - SUBOTICA

FESTIVAL HRVATSKIH DUHOVNIH PJESAMA »HOSANAFEST 2012.«

U nedjelju, 23. rujna 2012. u Subotici će se održati sedmi Festival hrvatskih duhovnih pjesama »HosanaFest«. Festival je dobrotvorne naravi i natjecateljskoga karaktera, a za cilj ima pomoći Humanitarno-terapijsku zajednicu za pomoć ovisnicima »Hosana« koja djeluje pri odvikavanju od droge, alkohola i drugih poroka koji muče današnju mladež. Slogan ovogodišnjega »HosanaFesta« je »Kada sam slab, onda sam jak!« (2 Kor 11,10). U tu svrhu Organizacijski odbor »HosanaFesta« raspisuje

NATJEČAJ

za prijam novih skladbi koji će biti otvoren od 1. veljače i trajat će do 1. travnja 2012.

Uvjeti natječaja su sljedeći:

- skladbe tematski moraju biti kršćanskog karaktera;
- skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezatno mora sadržavati sljedeće:

- oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;
- tekst pjesme (preporuča se u Word formatu);
- kraću biografiju izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrda svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće biti razmatrane od strane Stručnog povjerenstva.

Napomena: Autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u, DVD-u, kao i radijskom i televizijskom emitiranju bez traženja naknade. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom »HosanaFesta«. Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će autorima javljeni do 20. travnja 2012. Izvođači čije se skladbe uvrste u program festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njezinu matricu dostaviti u roku od 60 (šezdeset) dana po javljanju rezultata.

Redoslijed nastupa na »HosanaFestu« određuje festivalski Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na adresu:

»HosanaFest 2012.«

Beogradski put 436

24224 Stari Žednik,

SUBOTICA

Vojvodina - Srbija

tel. +381(0)64/4616-394

ili na e-mail: hosanafest@yahoo.com

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 3. do 9. veljače

3. VELJAČE 1910.

U Subotici je rođen *Blaško Vojnić Hajduk*, pjesnik, publicist, leksikograf i ravnatelj Gradske knjižnice, koju kada je preuzeo raspolagala je s 16.841 djelom, a kada je odlazio u mirovinu u svomjenu fondu raspolagala je s oko 300 tisuća knjiga na hrvatskom, srpskom, mađarskom, njemačkom, latinskom i drugim jezicima. Ovo je, prvenstveno bio učinak njegova ustrajnog djelovanja, ali i njegovih suradnika koje je znao potaknuti na rad. Objavio je dvije zbirke pjesama: »Pupoljci« (1934., s *F. Bašićem* i *B. Vujkovićem*) i »Kapi srca« (1935.), kratku povjesnicu »Subotica juče i danas« (1950.) i rad »Ambrozi-je Šarčević 1820-1899« (1970.). Napisao je brojne prikaze, kritičke osvrtne, biografije i biografske natuknice. O piscima i kulturnim djelatnicima ovog podneblja napisao je više desetina leksikonskih odrednica. Uvršten je u antologiju poezije *Geze Kikića* (1971.). Dobitnik je »Nagrade Milorad Panaić Surep«.

3. VELJAČE 1946.

Vlasti su priopćile da su »zarad općeg interesa« u Subotičkom okrugu nakon više mjeseci okončane rasprave pokrenute s ciljem eksproprijacije. Izvlašteno je 93.547 katastarskih jutara od nekadašnjih vlasnika, od čega u subotičkoj općini 24.524 jutra.

4. VELJAČE 1968.

Završen je XII. festival amaterskog filma Srbije. Najznačajniju nagradu – Zlatnu plaketu dobio je film »Zemlje, zemlja...«, književnika i sineasta *Petka Vojnića Purčara*. U kategoriji dokumentarnih filmova Srebrna plaketa je pripala djelu *Petka Vojnića Purčara, Mirka Pota i Josipa Štrickog* »Slikari na Tisi«.

4. VELJAČE 1999.

Prema dogovoru između predsjednika Vlade i gradonačelnika Subotice *Józsefa Kásze*, na račun lokalne samouprave doznačeno je milijun dinara za izradu idejnog projekta Narodno kazalište, u kojemu su od osnutka (1945.) održane 493 premijere, u dva ansambla i Operi s baletom (1951.-1953.).

5. VELJAČE 1890.

U večernjim satima, u središtu grada, na četverokrakim kandelaberima ispred zgrade kazališta i hotela Pešta, zatim ispred željezničkog kolodvora i u pojedinim kavanama, trgovinama i dr. – svečano su upaljene prve plinske svjetiljke. Napajanje je osiguravala Gradska plinara, čija je gradnje započela 1886. godine. Dotada je gradsko osvijetljenje počivalo na slabim, škiljavim, uljnim svjetiljkama.

5. VELJAČE 1920.

Umro je kanonik *Ilija Kujundžić*, ugledni hrvatski svećenik, javni djelatnik i rodoljub.

5. VELJAČE 2005.

Tribina subotičke Zajednice udruženja žrtava II. svjetskog rata bila je posvećena stradanjima nevinih u najvećem i najstrašnijem koncentracijskom logoru nacističke Njemačke – Auschwitzu, u blizini poljskoga grada Oświęcim. Osnovan je 20. svibnja 1940. U njemu su isprve sakupljani pripadnici poljskog pokreta otpora i ruski zarobljenici, a od proljeća 1942. do jeseni 1944. vlakovi su dovozili Židove na sustavno smaknuće u plinskim komorama iz cijele Europe pod nacističkom okupacijom.

6. VELJAČE 1838.

Zbog više optužbi Vlastelinski sudbeni stol kaznio je stanovitog *Tasu Čvorka* s 25 batina. Su-tradan je sucu zapaljena slama, za što je osumnjičena i uhićena Čvorkova supruga *Ana*, ali je zbog nedostatka dokaza puštena.

6. VELJAČE 1945.

Prema priopćenju Vojnog zapovjedništva grada u redove Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije stupilo je oko 4.500 mladih iz Subotice i okolice.

7. VELJAČE 1825.

Na sjednici Županijske skupštine Bačke obnarodovan je Kraljev privilegij prema kojem je Subotica, temeljem statusa Slobodnoga kraljevskog grada, stekla pravo i u Bajmoku, Čantaviru i Aleksandrovu provoditi ius gladii et aggratiandi, pravo mača i pomilovanja, odnosno raspolaganja životom kao najvišeg oblika državne vlasti. Istodobno je zaključeno da Županija uputi žalbu Zemaljskom saboru Ugarske budući da subotičke vlasti uhićuju sluge plemića i sude im u gradu.

7. VELJAČE 1945.

Usvojena je odluka o privremenoj organizaciji i djelokrugu rada narodnooslobodilačkih odbora u Vojvodini kao temeljnih nositelja vlasti. Prema tada usvojenoj teritorijalnoj podjeli, u sastav Subotičkog okruga, pored subotičkog, ušli su kotarevi Bačke Topole, Sente i Idoša.

7. VELJAČE 1992.

Općinsko tajništvo za gospodarstvo priopćilo je da je u 1991. godini stopa inflacije dosegla 228,2 posto.

7. VELJAČE 1997.

U »Bajskoj bunjevačkoj čitao-nici« predstavljeno je književno-povijesno troknjižje akademika *Ante Sekulića* – »Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju do kraja XVIII. stoljeća« (1993.), »Hrvatska preporodna književnost u Podunavlju do 1918.« (1994.) i »Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću« (1996.)

8. VELJAČE 1997.

Sudjelujući na Danima hrvatskoga pučkog teatra u Hercegovcu, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Dramska sekcija HKC »Bunjevačko kolo« izvela je komediju *Matije Poljakovića* »Ode Bolto na ogled«.

9. VELJAČE 1847.

Umro *Josip Sarić*, vijećnik, nadbilježnik, upravitelj svih subotičkih škola i ugledni javni djelatnik. Zahvaljujući njegovoj istrajnosti, u gradu je otvoreno još 6 novih škola s petnaest razreda, a zaposleno je i toliko novih učitelja.

9. VELJAČE 1861.

U Subotici je rođen *Nikola Kujundžić*, svećenik, pjesnik i prevoditelj s mađarskog, njemačkog i talijanskog jezika, suradnik više listova i časopisa nastalih na tradiciji preporodnog pokreta među Hrvatima u Podunavlju. Za prvo »Veliko prelo« (1879.), još kao student, napisao je pjesmu »Kolo igra, tamburica svira«, što ju je uglazbio njegov sugrađanin *Stipan Mukić*, a koja do danas traje i slovi bunjevačkohrvatskom himnom. Umro je u Bajmoku, 22. siječnja 1906. godine.

Miris i okusi hrvatske kuhinje

Slavonska kuhinja

Crvena paprika nezaobilazna je na svježem kravljem siru, a kralju svih mesnih proizvoda – kulenu – daje prepoznatljivu crvenu boju

Još od VII. stoljeća Slavonija je jedna od najvećih hrvatskih pokrajina. Njezino ime potječe od latinske riječi *Sclavonija*, a označavalo je područje u Panonskoj niziji koje su naselili Slaveni.

Kao u stara vremena, u Slavoniji se i danas kupus i povrće kisele, a meso, najčešće svinjsko, salamuri i suši na dimu. Zanimljiva je kombinacija sušenog mesa i kiselog kupusa, što predstavlja tipično zimsko jelo.

Tu su još zamjetni utjecaji mađarske kuhinje (paprika i izrazita začinjenost jela), utjecaj bečke i srednjoeuropske kuhinje te utjecaji s Istoka, osobito arapski i turski (vučeno tijesto u savijači i štruklima te sarma).

Na slavonskom stolu uz mlijeko nalazimo i raznovrsne mlječne prerađevine poput vrhnja, maslaca i sira (uglavnom kravljeg). Svježi kravljji sir s vrhnjem posut crvenom paprikom te *satrica* (specijalitet od svježeg kravljeg sira, kiselog vrhnja ili kiselog mlijeka, mladog luka, soli, papra) pravo su osvježanje kod poljskih radova, a idealno se slažu s nadaleko poznatim

slavonskim mesnim prerađevinama poput čvaraka, sušene slanine, sušenih kobasica te kulena i kulenove seke.

Netko je jednom iznimno domišljato opisao kulen: »Kulen je poput Šokca – bećar u svojoj ljutini, ohol i ponosan u svom izgledu, podatan u mirisima i raspojan u okusu.«

Čini se da je crvena paprika omiljeni začim u slavonskoj kuhinji. Nezaobilazna je na svježem kravljem siru, a kralju svih mesnih proizvoda – kulenu – daje prepoznatljivu crvenu boju i pun okus. Nalazimo je još u gulašima, paprikašima, fiš paprikašu, te nadaleko poznatom čobancu koji se izvorno pripravlja od janjetine, a postaje bolji ukoliko ima više vrsta mesa.

Drevna šuma s golemim hrastovim drvećem dom je raznoj divljači, a osobito je cijenjeno meso visoke divljači (srnetina i veprovina) od kojeg se priprema nadaleko poznati paprikaš.

Odrezak »Barun Trenk«

Potrebni sastojci:

600 g svinjetine od buta / blagi ajvar / 40 g kulena / 1 tvrdo kuhano jaje / sol / 4 žlice ulja / ljuta papričica / 200 g šampinjona / češnjak / 1 žlica vegete / vino po želji / 2 žlice kiselog vrhnja / 1 žličica peršina

Pripema:

Pripremite četiri odreska, malo ih potucite, premažite ajvarom, pa na svaki stavite po dvije tanke ploške kulena i četvrtinu jajeta. Odreske savijte i pričvrstite čačkalicom. Savijte odreske, malo posolite i popecite na ulju sa svih strana. Dodajte ljutu papričicu, pa pirajte uz dolijevanje vode po potrebi dok ne omekšaju. Izvadite odreske na tanjur, a na preostaloj masnoći popecite nasjeckane šampinjone, dodajte češnjak i vegetu, pa zalijte s malo vode. Vratite odreske i sve zajedno pirajte. Pred kraj dodajte po želji malo vina, vrhnje s gustinom i pospite peršinom. Uz ovo jelo poslužite kuhani slani krumpir ili pire od krumpira.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Uz izdašnu i raznovrsnu hranu poslužuje se i vino, čija proizvodnja u Slavoniji ima višestoljetnu tradiciju, no ne smijemo izostaviti ni rakiju koja je itekako prisutna u vrijeme kolinja.

Ni jedna gozba nije potpuna ako se na kraju ne posluži nešto slatko. A u Slavonke, sve miriše na salnjake s pekmezom, pa na krafne pečene u svinjskoj masti. Zatim slijede dizani kolači bogato nadjeveni orasima i makom, pa raznovrsne pite od vučenog tijesta. Od sitnih kolača tu su medenjaci, paprenjaci, šape i rumene breskvice.

Slavonske šape

Potrebni sastojci:

4 šalice brašna / 2 šalice masti / 2 šalice mljevenih oraha / 2 šalice šećera / 2 jaja / malo sode bikarbone / šećer u prahu

Priprema:

Izraditi meko glatko tijesto od umućenih jaja dodajući brašno sa sodom bikarbonom, masti, orasima i šećerom. Sve dobro umijesiti. Od mase odvajati manje količine i puniti modele. Peći u zagrijanoj pećnici. Pečene šape uvaljati u šećer u prahu.

Slavonski stol bogat je kao i sama Slavonija. Odras je to plodne zemlje i marljivih ruku. Nema prolaznika namjernika

koji za slavonskim stolom neće naći nešto za sebe, ma koliko izbirljiv bio.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopija, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,

Ellman-Radiotalasna kirurgija, tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapl, Biopton, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu obitelj

	KNJIGA VESNE PARUN	KILAV ČOVJEK	"RAČUN"	SF PRIPO- VIJEST ALEKSEJA TOLSTOJA	DREČANJE	PREMDA- MADA	NIZOZEM- SKA	VIKINŠKI BROD (obrnuto: RAKE+NS)	ŽENA IZ STARE KARANTA- NIJE	PJEVAČ PATTIERA	IME GLUMI- CE DEREK	OPISNI IZRAZ ZA LUĐAKA (RAZG.)	TRAJE OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA
NAJLJEPŠI SLAP KRKE													
KISELICA S MJEHU- RICIMA													
IVAN LENDL			ALBANSKI NOVAC RINTANJE, CRNČENJE				... S ONOGA SVIJETA OLIVERO- VA PJESMA				IME GLUMI- CA PACINA OSJE KLAS- JA (obrnuto: TASO)		
TUŽBALI- CA, JADO- VANKA										DUBRO- VAČKO ŽENSKO IME ŽMARCI			
NADIMAK EVE PERON						FRANCUSKI ASTRONOM, PIERRE SUŠTINA, SRŽ							
HARISA ODMILA					FILOZOF RUSSELL POGODBE- NI VEZNIK								
OČEVI (GRADSKI ...)				NADIMAK MICHAELA JORDANA ("ZRAK") "ONTARIO"				BOLEST OTEŽANOG DISANJA PRVI DIO JESENI					
NJEMAČKA		VRSTA SKLADBE (MNOŽ.) OLGA ODMILA									OREGON MABEL KRAČE		
KOJE JE PROŽETO SOKOM						TIBETSKO GOVEDO UŽARENA VULKAN- SKA MASA				"METAR-KI- LOGRAM- SEKUNDA" KRENUTI			
OTOK S POMENOM I SOBROM					ZABAVIŠTE S VRTULJ- CIMA I SL. NOĆNA ...								
RIBA MORSKI PAUK				DLAKA, RUTA PRIPADNIK DARK- POKRETA					PUHAČKO GLAZBALO IRENA ODMILA				
"TEMPERA- TURA"		NAŠ GLUMAC UMJETNO ZUBALO, PROTEZA									MLADEN GRDOVIĆ		
IVAN GUNDULIĆ			ARAPSKI KONJI SPREMNIK, REZERVOAR								K. O CELJSKA TVORNIČKA UREDNIŠKOG PRIBORA		
NAJVEĆA ŽLIJEZDA						ŽIDOVSKI KRALJ (palindrom!) GRADIĆ USKOKA				NJEMAČKA TV KUĆA CESTA ILI STAZA			
TABLICA MNOŽENJA					... ILI NIŠTA LINDA EVANS				JEDAN FARAON (anagram: PIPE) EVA SRŠEN				
TANJURAS- TE UDA- RALJKE							ŽIVČANA STANICA "EAST"						
FRČANJE ISKRAMA								USTA: OTVOR (GRČ.)					

skradinski buk, mineralna voda, il, lek, ero, al, jadrkovka, ore, evila, janssen, hara, berrand, oci, air, astma, d, nokturni, of, sočno, jak, mks, mljer, luna-park, ranj, mlja, oboa, t, edo vujic, mg, ig, araberi, ko, jetra, asa, ard, abak, sve, pepi, činele, neuron, iskrenje, stoma, RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrčka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
u publikaciji Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Branimir Miroslav Cakić

Na fotografiji je »zvanično puštanje u pogon« prvog arteškog bunara u Hrtkovcima, iako je to ustvari nemoguće jer je u pitanju »živa voda«, kako su je Hrtkovčani odmah i nazvali, koja neukrotivo i neprestano teče od momenta izbijanja iz bušotine. Na mramornoj ploči na kamenom kubusu česme velikim štampanim slovima piše (što se na ovoj staroj fotografiji teško razaznaje): **PODIGLA AMATERSKA KAZALIŠNA GRUPA 1747.**

Tom prilikom nekoliko je Hrtkovčana bilo zaslužno što je selo dobilo ovakvu česmu, jer je sve urađeno sopstvenom inicijativom, samodoprinosom i osobnim radom, prije svega upravo pozorišnih amatera, prosvjetnih radnika i drugih dobrotvora i entuzijasta koji su željeli dobro svojim sugrađanima, pa i namjernicima, jer je česma sagrađena uz samu cestu Ruma - Šabac, koja prolazi kroz ulice Hrtkovaca. A »živa voda« u to vrijeme na selu prava je senzacija, a da ne govorimo koju blagodat donosi mještanima i koliko poboljšava komfor i higijenu onima koji je koriste i zdravlje onih koji je piju.

Nakon skromne proslave u Domu kulture nekolicina gore

spomenutih Hrtkovčana otišla je do »žive vode« da na licu mjesta ovjekovječi ovaj događaj. Među njima smo se zatekli i mi, djeca: autor ovoga teksta, s tek napunjene tri godine, njegovu godinu dana stariji drug i drugarova sestra.

S lijeva na desno stoje: *Paško Cakić*, nastavnik povijesti i zemljopisa, kasnije u Hrtkovcima predsjednik komune; *Nikola Vuksanić - Randa*, komercijalist na Fišerovom salašu (Poljoprivredno dobro »Srem«); *Nikola Vuksanić*, službenik, hrtkovački glumac amater; *Franjo Vagner*, direktor OŠ »Vladimir Nazor« u Hrtkovcima i glumac amater, *Eugenija Radivojević*, nastavnica hrvatskog jezika i glumica amaterka; *Đuro Pavišić*, službenik, dugogodišnji predsjednik Hrvatske čitaonice u Hrtkovcima, *Nikola Grišić*, trgovac i glumac amater; *Stjepan Dorn*, ljekarnik u Hrtkovcima, nositelj kazališnog amaterskog života u Hrtkovcima (režiser i

scenograf) i *Tomo Mandušić*, kolar, odličan tamburaš i vrstan amaterski glumac. Čuče: *Vladimir Hranilović*, nastavnik biologije i kemije i djeca: *Branimir Miroslav Cakić*, *Vesna Ćurković* i *Davor Ćurković*.

Iz ovoga, malo rečenoga, vidi se da su Hrtkovci uvijek bili izuzetno napredno selo. Već krajem XVIII. stoljeća školski su, zanatski i poljoprivredni centar južnog Srijema. Državna graničarska škola u Hrtkovcima otvara se 1773. godine, Dobrovoljno vatrogasno društvo osniva 1901., a 1902. godine Hrtkovčani su

izgradili osam kilometara ceste do Platičeva i tako se spojili sa željezničkom prugom Ruma - Klenak (nakon samo dvije godine od njenog puštanja u promet). Pogrebno društvo osnovano je 1904. godine, 1912. Hrtkovci dobivaju ljekarnu, ambulantu i stalnog liječnika. Hrvatska čitaonica, koja je imala i kazališnu družinu, osnovana je 1910. godine. Te godine Hrtkovci dobivaju parni mlin, među prvim u Srijemu. Društvo gospodarske čitaonice osnovano je 1922. godine, Nogometni klub »Šubić« 1926., električna energija dolazi u Hrtkovce 1930. godine, iste godine osnivaju se i Muško hrvatsko pjevačko društvo »Tomislav« i Crveni križ, a Ženski crkveni zbor 1938. godine, kada se otvara i kino. Samo iz ovih nekoliko nabacanih podataka, ako se usporede s daleko većim mjestima u to vrijeme, pokazat će koliko su Hrtkovci bili suvremeni, sa skoro građanskom strukturom i kulturom svojih stanovnika.

Danas svega ovoga o čemu govorimo uz fotografiju nema, pa ni većine ljudi koji su na slici (živi smo jedino moj drug Davor i ja). No, nije problem što nečega ili nekoga nema iz prošlog stoljeća, problem je što je nasilno i to potpuno ugašeno cijelo jedno hrvatsko selo u Srijemu, sa svim svojim znamenitostima i osobitostima. Simbolično, danas je presahnula i prva »živa voda« u Hrtkovcima!

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

»ČITAM I SKITAM« I KNJIGU PITAM

Počinje Kviz u Gradskoj knjižnici

Još jedna fantastična vijest za sve osnovce – počinje Kviz »Čitam i skitam«!!!

Dobro ste čuli! Mnogi se još sjećaju onog moćnog izleta u Beograd ili predstave s izvlačenja nagrada. Kao da je jučer bilo, a prošla je cijela godina i evo nas ponovno na početku još jednog kviza.

Gradska knjižnica je tim povodom organizirala pressicu na kojoj je nama novinarima predstavila kako će ovoga puta izgledati kviz. Nema nekih većih izmjena, osim naravno pitanja u upitnicima, a za sljedeću godinu, kada će se po peti put organizirati kviz, najavljuju mogućnost on-line upitnika. No, o tome ćemo

kada ih bude. Bacimo se na pravila i upute za ovu godinu.

Što je Kviz?

Kviz za poticanje čitanja nosi naziv »Čitam i skitam« jer želi vas, osnovce, povesti u avanturu, u svijet bajki, narodnih pripovijetki, da poletite na krilima pjesama, upoznajete se s likovima iz biranih romana i priča, da doznate što piše dječji tisak i, svakako, da vas još jednom podsjetite na svoj bogati fond. Ovom akcijom Gradska knjižnica želi knjigu vratiti vama, mladim čitateljima, a čitatelje knjižnici. Akcija se provodi na sva tri službena jezika Grada Subotice, dakle i hrvatskom jeziku.

Kada i gdje?

Kviz je počeo u srijedu, 1. veljače i traje do 29. ožujka na Dječjem odjelu Gradske knjižnice i u svim gradskim i prigradskim ograncima ali i u svim osnovnim školama u Subotici. Kraće rečeno svugdje gdje se krećete te se ne morate mnogo mučiti.

Za koga je Kviz?

Za sve osnovce Grada Subotice, a vjerujem da znate da se tu misli i na okolna sela: Tavankut, Mala Bosna, Đurđin... Jedini uvjet je da ste član Gradske knjižnice, bilo u gradu ili nekom njenom ogranku, što vjerujem nije problem. Ako vam uskoro ističe članarina, ili ako još niste član Gradske knjižnice možete u veljači i ožujku, tijekom trajanja Kviza i postati ili obnoviti članstvo po promotivnoj cijeni od 300 dinara. Nakon Kviza člansku iskaznicu ćete moći rabiti na Dječjem odjelu godinu dana.

Kako?

Lako! Postoje upitnici podijeljeni u 4 razine (1. i 2. razred; 3. i 4. razred; 5. i 6. razred, 7. i 8. razred), a koje trebate uzeti ili u Gradskoj knjižnici ili u nekom od njenih ogranka. Upitnika ima i u vašim školama, a možete ga isprintati i s internetske stranice knjižnice (www.subiblioteka.rs). Popunjeni upitnik vraćate na Dječji odjel i ogranke do 29. ožujka.

Nagrade?

Kakav bi bio kviz bez nagrada?! Ako točno popunite upitnik (vjerujte mi, mala je vjerojatnost da ćete pogriješiti), možete osvojiti jednu od puno nagrada (proteklih godina ih je bilo po 100). Svečano izvlačenje bit će organizirano na završnoj svečanosti priređenoj 2. travnja 2012. godine na Međunarodni dan dječje knjige. Popis nagrađenih učenika će biti poslan svim školama te dostupan na našem Dječjem odjelu i na internetskoj stranici: www.subiblioteka.rs Kako Kviz traje dva mjeseca još ćemo o njemu pisati, pa vas ostavljam da si što prije nabavite upitnik. Dotad pjevušite refren iz himne Kviza:

**Čitaj, skitaj, knjigu pitaj!
Pođi s njom na putovanje
Družite se na tom putu
Jer ti knjiga daje znanje!**

ODBROJAVANJE JE POČELO...

Još 6 dana do Hrckovog maskenbala

Ljudi moji, još svega 6 dana do Hrckovog maskenbala!!! ŠEST dana!!! Znete koliko je to malo, a ustvari toliko puno.

Pripreme ulaze u završnicu, kostimi se uvelike osmišljavaju, šivaju, pripremaju... Neki svoje ideje drže u strogoj tajnosti, dok se drugi već hvale u što će se maskirati na Hrckovom maskenbalu. Atmosfera se blago zagrijava i nakon vikenda postat će više nego usijana.

Hoću li uspjeti napraviti kostim kakav želim? Hoće li još netko biti maksiran u lik koji ja pripremam? Hoće li doći i on/ona? Sve su to pitanja koja si postavljate i to je dobro, to znači da vam je stalo. A stalo je i nama te su i u NIU »Hrvatska riječ« pripreme pri kraju.

Vjerujem da ćete uživati na Hrckovom maskenbalu.

Ako slučajno, mada ne vjerujem, ima još netko tko ne zna kada je Hrckov maskenbal, da se podsjetimo: **u petak 10. veljače, od 14 do 16 sati u restoranu KTC-a** očekuje vas veeeeeliiiiiiii tulum poznatiji pod nazivom **HRCKOV MASKENBAL!!!**

Sad vi očekujete da vam ipak nešto otkrijem od planiranog programa, ali ću vas razočarati i ostaviti do samoga kraja sve prekriveno velom tajni. Da, dragi moji mali i veliki ljubitelji Hrckovih stranica, ipak vam neću odati NIŠTA jer želim da se spremite na SVE, da razmišljate o maskenbalu i da u petak napravimo nezaboravno druženje. Jer, kao što i sami znate, uskoro počinje korizma i vrijeme priprave za Uskrs pa iskoristimo ovo pokladno vrijeme i zabavimo se. Nakon toga svi ćemo dobro zagrijati stolce i pobrinuti se da ništa ne pokvari ove lijepe ocjene što smo ih zaradili na polugodištu.

Dakle, povjeravam vam ovih 6 dana da se domaćinski i planski odnosite prema njima. Neka ne bude poslije kako nismo stigli ili kamo sreće da smo... Ponovite himnu Hrckovog maskenbala, sigurno će vam trebati i provjerite još jednom sve remenčiće i krpice koje ćete obući.

Čekam vas u petak u 14 sati u restoranu KTC-a. Ponesite ulaznicu: kostim i dobro raspoloženje. Oba su obvezatna.

Jabadabaduuuu!!!!

Ponovno radionice na Dječjem odjelu Gradske knjižnice

Sobzirom na veliku zainteresiranost djece i roditelja, Gradska knjižnica Subotica uvodi stalne radionice koje će biti organizirane jedanput mjesečno, svake druge subote u mjesecu na Dječjem odjelu. Teme će biti raznovrsne.

Princip sudjelovanja u radu će i dalje biti isti. Potrebno je biti član Gradske knjižnice, u dobi od 6 do 12 godina, te svoje prisustvo rezervirati pravodobno telefonom ili osobno na Dječjem odjelu.

Broj mjesta je ograničen zbog kvalitete rada s djecom. Potrebni materijal osigurava knjižnica, a gotove uratke djeca nose kući. Cijena je 150 dinara.

Prve radionice bit će održane u **subotu 11. veljače** u dva termina: **od 9 sati i od 11 sati.**

Prijave putem telefona: 024/ 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu.

Srdačno Vas očekujemo!
Vaša Gradska knjižnica!

KALENDAR ZA NAREDNI TJEDAN

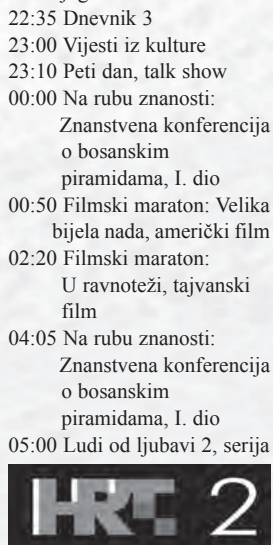
- 3. veljače - Nova godina drveća
- 4. veljače - Svjetski dan borbe protiv raka – SZO
- 5. veljače - Međunarodni dan ljubljenja
- 7. veljače - Međunarodni dan života
- 8. veljače - Dan sigurnog interneta (Safer Internet Day)
- 9. veljače - Međunarodni dan obrazovanja

3. veljače 2012.

**PETAK
3.2.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:59 Ludi od ljubavi 2, serija
10:00 Vijesti
10:10 Vijesti iz kulture
10:15 Putovanja željeznicom 3, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Drugo mišljenje
14:40 Ličko prelo, emisija pučke i predajne kulture
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:05 Iza ekrana
18:35 Putem europskih fondova
18:50 Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:02 Odabrao Delo H.: Konačni sraz sumoboraca, dok.film
20:55 Ciklus hrvatske kinoteke: Vlakom prema jugu
22:35 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:10 Peti dan, talk show
00:00 Na rubu znanosti: Znanstvena konferencija o bosanskim piramidama, I. dio
00:50 Filmski maraton: Velika bijela nada, američki film
02:20 Filmski maraton: U ravnoteži, tajvanski film
04:05 Na rubu znanosti: Znanstvena konferencija o bosanskim piramidama, I. dio
05:00 Ludi od ljubavi 2, serija

06:10 Najava programa
06:15 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
06:55 Trolovi, animirana serija (R)
07:20 Teletubbies, animirana serija

07:45 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Pronađeni par
--:-- Ivanini snovi: Zvijezde s neba
--:-- Tajni dnevnik patke
Matilde: Putna groznica (R)
08:20 Amika, serija za djecu
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Školski sat: Imati psa
--:-- Puni krug
09:35 Pseća ophodnja, serija
10:00 Dubrovnik: Festa sv. Vlahu, prijenos
11:30 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Čarobne šape, američki film (R)
15:00 Crtani film
15:05 Školski sat: Imati psa
--:-- Puni krug
15:50 Degraasi Novi naraštaj 2, serija za mlade
16:15 Briljanteen
17:00 ATP Zagreb Indoors, prijenos 1. meča
--:-- Simpsoni 19, crtana serija
20:00 Dnevnik jedne dadilje, američki film
21:45 Two for the Money, američki film
23:45 Buđenje mrtvih 8, serija
00:35 Buđenje mrtvih 8, serija
01:25 Vjeruj mi, serija
02:10 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, humoristična serija (R)
02:35 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
03:20 ATP Zagreb Indoors, snimka 2. meča
04:50 Noćni glazbeni program

06:05 Nate Berkus Show
06:55 Jumanji, crtana serija
07:20 Beba Felix, crtana serija
07:45 TV izlog
08:00 Zauvijek susjedi, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:15 Izgubljena čast, serija R
11:15 Inspektor Rex, serija R
12:15 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Oluja u raju, serija
15:00 Inspektor Rex, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Zločesti dečki, film
23:10 Operacija Swordfish, igrani film
01:00 Batman se vraća, igrani film R
03:00 Odjek smrti: Povratak, igrani film, R
04:30 Ezo TV, tarot show
05:30 Kraj programa

06.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
07.25 Vatrorebo, telenovela (R)
08.20 Dragon Ball Z, animirani film (R)
08.45 PopPixie, crtani film
09.00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
09.40 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
11.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.25 Vatrorebo, telenovela (dvije epizode)
14.10 Krv nije voda, serija (R)
15.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5, informativna emisija
17.05 Večera za 5, lifestyle emisija
18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 TV premijera: Izravni napad, igrani film, akcijski triler
21.35 G.I. Jane, igrani film, akcijski/ drama
23.25 Zmajevi zauvijek, igrani film, akcijski
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 RTL Danas, informativna emisija (R)
03.00 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)

**SUBOTA
4.2.2012.**

05:55 Najava programa
06:00 Drugo mišljenje
06:45 Iza ekrana
07:15 Ličko prelo, emisija pučke i predajne kulture
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Hombro, američki film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Azijske razglednice: Istanbul centar svijeta, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija o obitelji
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija za branitelje
13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin

13:45 Prizma
14:30 manjinski Mozaik
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena
15:10 Eko zona
15:35 Shetlandski zapisi
Simona Kinga, dokumentarna serija
16:30 Euromagazin
17:00 Vijesti
17:20 Reporter
18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:01 Zvijezde pjevaju
21:50 Najmoćnije žene svijeta: Audrey Hepburn, dokumentarna serija
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:10 Crna dalija, američko-njemački film
01:10 Filmski maraton: Djeca majke Zemlje, hongkonški film
03:00 Filmski maraton: 12:08 istočno od Bukurešta, rumunjski film
04:25 Skica za portret
04:40 Najmoćnije žene svijeta: Audrey Hepburn, dokumentarna serija
05:30 Eko zona

07:30 Najava programa
07:50 Opera box
08:20 Patak Frka, crtana serija (R)
08:45 Djevojčica iz budućnosti 2, crtana serija
09:10 Mala TV:
--:-- Baltazar: Vjetrovita priča
--:-- Danica: Danica i krijesnica
--:-- Čarobna ploča - 2. razred
09:40 Crtana serija
10:05 Trolovi, crtana serija
10:30 Minusove muke sa Zemljanima, američki film za djecu
11:55 Chamonix: Svjetski skijaški kup - spust (M), prijenos
13:20 KS Automagazin
14:20 4 zida
14:55 Rukomet, Seha liga: Zagreb - Borac, prijenos
16:30 Direkt: Daleko od kuće, bliže sebi
17:00 Zagreb Indoors - teniski turnir, prijenos 1. polufinala
--:-- Simpsoni 20, crtana serija
--:-- Glazba, glazba... evergreen
20:10 Split: Futsal, EP: Hrvatska - Češka, emisija
20:20 Split: Futsal, EP: Hrvatska - Češka, prijenos
22:05 Split: Futsal, EP:

Hrvatska - Češka, emisija
22:20 Kaos u Bangkoku, američki film
00:00 Ljubavnice 2, serija
00:55 Fringe - na rubu 1, serija
01:50 Glazbeni salon
Gvozdanović: Petrit Ceku
03:05 Zagreb Indoors - teniski turnir, snimka 2. meča
04:35 Noćni glazbeni program

06:35 TV Izlog
06:50 I tako to..., serija
07:20 Dodir s neba, serija
08:15 Bakugan, crtana serija
08:45 Winx, crtana serija
09:10 Gormiti, crtana serija R
09:35 Smallville, serija
10:35 Frikovi, serija
11:35 Zauvijek susjedi, serija R
13:20 Larin izbor, serija R
15:20 Brzi bijeg, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, informativni magazin R
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Čuvari zakona, igrani film
22:35 Konačna odluka, igrani film
00:55 Zločesti dečki, igrani film R
02:55 Hostel, igrani film
04:25 Nad lipom 35, show R
05:20 Ezo TV, tarot show
06:20 Kraj programa

06:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:45 Vatrorebo, telenovela (R)
07:35 X-Men, animirani film
08:00 PopPixie, animirani film (dvije epizode) (R)
08:30 Učilica, kviz za djecu
09:25 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:00 Seks guru, igrani film, komedija
12:50 Wimbledon, igrani film, romantična komedija
14:30 Pobjednički tim, igrani film, drama
16:15 Zvezdana prašina, igrani film, fantazija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 96 sati, igrani film, akcijski triler
21:40 TV premijera: Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični
23:30 Zanimanje špijun, igrani film, akcijski triler
01:40 Astro show, emisija uživo

02:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
03:15 96 sati, igrani film, akcijski triler (R)

NEDJELJA
5.2.2012.

05:55 Najava programa
06:00 Duhovni izazovi, (R)
06:45 Normalan život, emisija
07:20 Globalno sijelo
07:45 Zlatna kinoteka: Mjesto pod suncem, američki film
09:55 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 ni DA ni NE: Učeničko odlučivanje
11:00 Poirot 2, serija
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:20 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Smokey i Bandit 2, američki film
17:00 Vijesti
17:15 Mir i dobro
17:50 Vrtlarica
18:20 Lijepom našom: Trnovec Bartolovečki
19:20 Loto 6/45
19:30 Dnevnik
20:01 Sve u 7!, kviz
20:55 Downton Abbey, serija
22:10 Dnevnik 3
22:30 Vijesti iz kulture
22:35 Hotel Babylon 4, serija
23:35 Nedjeljom u dva
00:35 Poirot 2, serija
01:30 Reprizni program (R)
02:30 Hotel Babylon 4, serija
03:20 Vrtlarica
03:50 Lijepom našom: Trnovec Bartolovečki
04:50 Plodovi zemlje

07:10 Panorame turističkih središta Hrvatske
07:30 Glazbeni salon
Gvozdanović: Petrit Ceku
08:30 Mala Tv
--- TV vrtić: Dizalo
--- Brlog: Bjeloglavi sup (R)
--- Tajni dnevnik patke
Matilde: Putna groznica (R)
09:00 Vesele trojke, crtana serija
09:25 Hamtaro, crtana serija
09:50 Merlin 2, serija za djecu
10:40 Biblija
10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Košute: Misa, prijenos
13:25 Chamonix: Svjetski skijaški kup, superkombinacija (M) - spust, prijenos

13:55 Chamonix: Svjetski skijaški kup, superkombinacija (M) - slalom, prijenos
15:00 Olimp - sportska emisija
16:00 Zagreb Indoors - teniski turnir, prijenos finala
18:20 Hokej, Ebel liga: KHL Medveščak Zagreb - Red Bull, prijenos
21:15 Filmski boutique: Kill Bill 2, američki film
23:25 Posebni dodaci, emisija o filmu
23:40 Chris Rea Specijal
00:05 Noćni glazbeni program

06:30 TV Izlog
06:45 I tako to..., serija
07:15 Dodir s neba, serija
08:15 Bakugan, crtana serija
08:40 Winx, crtana serija
09:05 Gormiti, crtana serija
09:25 Braća, serija
09:55 Televizijska posla, serija
10:55 Zauvijek susjedi, serija R
11:55 Larin izbor, serija R
13:55 Moj prijatelj Willy 2, igrani film
15:35 Čuvari zakona, film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Čuvari zakona, igrani film R - nastavak
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Chisum, igrani film
22:05 Red Carpet, showbiz magazin
23:20 Pustolovine jednog idiota, igrani film
00:55 Konačna odluka, film R
03:10 Gospodari iluzija, show
03:55 Red Carpet, showbiz magazin R
05:00 Televizijska posla, serija R
05:50 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
07:15 X- Men, animirani film
07:40 PopPixie, crtani film (tri epizode) (R)
08:30 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
10:25 Zvezdana prašina, igrani film, fantastika
12:40 Kralj lavova 2: Simbin ponos, igrani film, animirani (R)
14:00 Beethoven, igrani film, obiteljska komedija
15:40 Otok, dramska serija
16:30 Ljubav je na selu, dok. sapunica (R)
17:40 Ekkluziv Vikend
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija

HRT1 06.02.2012. 20:25
TITO - posljednji svjedoci
testamenta,
dokumentarna serija
Godina proizvodnje: 2011.
Naslov epizode: BORBA
Epizoda: 6

Šesta epizoda serije »Tito - posljednji svjedoci testamenta« pod naslovom »Borba« govori o dramatičnoj ratnoj 1943. godini kroz osobne drame i stradanja svjedoka Titovog testamenta. Govori o suočavanju sa smrću i pokušaju samoubojstva Herte Hass u ženskom zatvoru te o njezinoj razmjeni za visokog njemačkog oficira, koju je Vlado Velebit proveo po Titovom nalogu da bi spasio njegovu suprugu iz zatvora; o hapšenju brata i sestre Novosel te njihovo dramatičnoj sudbini i smrti Ozrena Novosela u Jasenovcu; o užasima logora Jasenovac, bitki na Neretvi, na Sutjesci, o Vladimiru Nazoru i njez-

noj brizi Oskara Danona za Vladimira Nazora, o veličanstvenom koncertu Vojnog orkestra u Otočcu...
Žanr: DOKUMENTARNI PROGRAM
Trajanje: 52 min.
Scenarij: Lordan Zafranović i Mira Šuvar
Redatelj: Lordan Zafranović
Produkcija: HRT, Kinodokument, Gama studio
Urednik Dokumentarnog programa: Ninoslav Lovčević

20:00 Tesna koža 3, igrani film, komedija
21:30 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
22:30 CSI: Miami, serija (tri epizode)
01:00 Astro show, emisija uživo
02:00 RTL Danas, (R)
02:25 Djeca čovječanstva, film, znanstveno-fantastični (R)

PONEDJELJAK
6.2.2012.

05:37 Najava programa
05:42 Rijeka: More
06:12 Mir i dobro
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:59 Ludi od ljubavi 2, serija
10:00 Vijesti
10:15 Vijesti iz kulture
10:20 Putovanja željeznicom 3, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Treća dob, emisija
14:40 Glas domovine
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 8. kat, talk-show

18:50 Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Tito - posljednji svjedoci testamenta: Borba, dok. serija
21:25 Puls Hrvatske
22:25 Rekonstrukcija
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Svijet profita
00:05 Portreti: Miše Martinović, dokumentarni film
00:55 In medias res
01:40 Dr. House 7, serija
02:25 TračERICA 2, serija
03:10 CSI: Miami 8, serija
03:55 Skica za portret
04:05 Svijet profita
04:35 Ludi od ljubavi 2, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:00 Silvestrovi i Čičijevi tajne, crtana serija
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala Tv
--- TV vrtić: Neobični šeširi
--- Brlog: Noj
--- Čarobna ploča - 2. razred
08:20 Amika, serija za djecu
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Školski sat: Termodinamika
--- Inkubator: Ekolog
09:35 Pseća ophodnja, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce

10:45 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
11:05 Hotel Zombi, crtana serija
11:30 Tuđinci u Americi, humoristična serija
11:50 Plodovi zemlje (R)
12:40 4 zida
13:10 KS Automagazin
13:40 Lud za konjima, američki film
15:05 Mala Tv:
--- TV vrtić: Neobični šeširi
--- Brlog: Noj
--- Čarobna ploča - 2. razred
15:35 Školski sat: Termodinamika
16:20 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
16:45 Obična klinika, serija
17:10 Doktor Who 2, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Glee 2, serija za mlade
--- Simpsoni 20, crtana serija
20:00 In medias res
20:50 Top Gear 9, dokumentarna serija
21:40 Dr. House 7, serija
22:25 TračERICA 2, serija
23:10 CSI: Miami 8, serija
23:55 Kalifornijska 3, serija
00:25 Vjeruj mi, serija
01:10 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
01:35 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
02:20 Noćni glazbeni program

06:40 Nate Berkus Show
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Beba Felix, crtana serija

08:15 TV izlog
08:30 Oluja u raju, serija R
09:30 TV izlog
09:45 Kad lišće pada, serija R
10:45 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Punisher, igrani film
00:30 Chisum, igrani film R
02:20 Zvijer, serija
03:05 Seinfeld
03:50 CSI Prag, serija
04:35 Ezo TV, tarot show
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
07:20 Dragon Ball Z, animirani film (R)
07:45 PopPixie, crtani film
08:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
10:05 Ekkluziv Vikend, magazin (R)
10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11:35 Vatrene nebo, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Posrednik, film, akcijski
22:25 Planet tame, igrani film, znanstveno-fantastični
00:15 RTL Vijesti, informativna emisija
00:30 CSI: Miami, kriminalistička serija
01:20 Astro show, emisija uživo
02:20 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
03:50 RTL Danas, informativna emisija (R)

**UTORAK
7.2.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Treća dob, emisija za umirovljenike
7:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Ludi od ljubavi 2, serija
10:00 Vijesti
10:15 Vijesti iz kulture
10:20 Putovanja željeznicom 3, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:02 Sve u 7!, kviz
20:55 U Europi, dokumentarna serija
21:30 24 (8), serija
22:20 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:30 Milenijski šime, dokumentarni film
00:20 Ciklus europskog filma: Road to Guantanamo, britanski film
01:55 In medias res
02:40 Tračica 2, serija
03:25 CSI: Miami 8, serija
04:10 Skica za portret
04:25 Ludi od ljubavi 2, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala TV:
--- TV vrtić: Pidžama
--- Ninin kutak: Likovi prišiveni na majicu (R)
--- Neli i Cezar: Minina zabava, crtani film
--- Danica i crvendač
08:20 Amika, serija za djecu
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Školski sat: Novac
--- Navrh jezika: Kišobran
09:35 Pseća ophodnja, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade

11:05 Hotel Zombi, crtana serija
11:30 Na rubu znanosti
12:20 Top Gear 9, dokumentarna serija
13:40 Emmina želja, američki film (R)
15:10 Mala TV:
15:40 Školski sat: Novac
--- Navrh jezika: Kišobran
16:25 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
16:45 Obična klinka, serija
17:10 Doktor Who 2, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Split: Futsal, EP - revijalna utakmica: Hrvatska 98 - Francuska 98, prijenos
20:00 In medias res
20:50 Američki predsjednik, američki film
22:40 Tračica 2, serija
23:25 CSI: Miami 8, serija
00:10 Ružiona
00:40 Bez oduševljenja, molim! 7 - serija
01:10 Vjeruj mi, serija
01:55 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
02:20 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
03:05 Noćni glazbeni program

06:40 Nate Berkus Show
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Beba Felix
08:15 TV izlog
08:30 Oluja u raju, serija R
09:30 TV izlog
09:45 Kad lišće pada, serija R
10:45 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Glup i gluplji 2, film
00:00 Punisher, igrani film
02:05 Zvijer, serija
02:50 Seinfeld, serija
03:35 CSI Prag, serija
04:20 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:55 RTL Danas, informativna emisija (R)

07:35 Dragon Ball Z, animirani film (R)
08:00 PopPixie, crtani film
08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
10:20 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11:35 Vatrene nebo, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 TV premijera: Moja super bivša, igrani film, komedija
22:30 Čovječe, volim te, igrani film, komedija
00:20 RTL Vijesti
00:35 Posrednik, film, akcijski
02:05 Astro show, emisija uživo
03:05 RTL Danas, (R)

**SRIJEDA
8.2.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Ludi od ljubavi 2, serija
10:00 Vijesti
10:15 Vijesti iz kulture
10:20 Putovanja željeznicom 3, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Riječ i život
14:40 Alpe Dunav Jadran
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
16:50 Hrvatska uživo
17:55 8. kat, talk-show
18:40 Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:02 Misija: Zajedno
20:55 Paralele
21:25 24 (8), serija
22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3

23:35 Drugi format
00:20 Putem europskih fondova
00:35 Vrijeme je za jazz
01:35 In medias res
02:20 CSI: Miami 8, serija
03:00 Prekid programa radi redovnog održavanja uredaja
04:30 Ludi od ljubavi 2, serija
05:25 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala TV:
--- TV vrtić: Vitamini
--- Gazoon: Vrtlari, crtani film
--- Poštar Pat: Vodene kozice
08:20 Amika, serija za djecu
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Školski sat: Glazba za dušu
--- Ciak junior: Sestrinska ljubav, slovenski dokumentarac za djecu
09:35 Serija za mlade
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Motocross Kids, američki film (R)
14:50 Crtani film
15:05 Mala TV:
15:35 Školski sat:
16:20 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
16:45 Obična klinka, serija
17:10 Doktor Who 2, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Vaterpolo, EL: Madost - Jug, prijenos
19:40 Glazba, glazba...
20:00 In medias res
20:50 Bourneova nadmoć, američki film
22:35 Tračica 2, serija
23:20 CSI: Miami 8, serija
00:05 Kath i Kim 1, humoristična serija
00:30 Vjeruj mi, serija
01:15 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
01:40 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
02:25 Noćni glazbeni program

06:40 Nate Berkus Show
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Beba Felix, crtana serija
08:15 TV izlog
08:30 Oluja u raju, serija R
09:30 TV izlog

09:45 Kad lišće pada, serija R
10:45 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Španjolski engleski, film
00:45 Oglas donosi smrt 2, film
02:20 Zvijer, serija
03:05 Seinfeld, serija
03:50 CSI Prag, serija
04:35 Ezo TV, tarot show
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
07:35 Dragon Ball Z, animirani film (R)
08:00 PopPixie, crtani film
08:15 Cobra 11, (dvije epizode) (R)
10:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:45 Večera za 5, (R)
11:35 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)

20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Mentalist, (dvije epizode) (R)
22:25 CSI: NY, (dvije epizode)
00:00 RTL Vijesti
00:15 Planet tame, igrani film, znanstveno-fantastični
02:00 Astro show, emisija uživo
03:00 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 9.2.2012.

06:07 Najava programa
06:12 Riječ i život
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Ludi od ljubavi 2, serija
10:00 Vijesti
10:15 Vijesti iz kulture
10:20 Putovanja željeznicom 3, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija

19:30 Dnevnik
20:02 Sve u 71, kviz
20:55 Pola ure kulture
21:25 Ciklus dobitnika
Oscara: Ray, američki film
00:00 Dnevnik 3
00:25 Vijesti iz kulture
00:35 Massimo pjeva Sinatru, snimka koncerta
01:32 In medias res
02:17 Tračica 2, serija
02:57 CSI: Miami 8, srija
03:40 Skica za portret
03:45 Kulturna baština
04:00 Pola ure kulture
04:25 Ludi od ljubavi 2, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
07:00 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala TV:
08:20 Amika, serija za djecu
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Školski sat: Starije osobe
--:-- Kokice
09:35 Serija za mlade
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Last Great Ride, američki film
15:00 Mala TV:
15:30 Crtani film
15:35 Školski sat: Starije osobe
--:-- Kokice

16:20 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
16:45 Obična klinka, serija
17:10 Doktor Who 2, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Split: Futsal, EP - 1. polufinalna utakmica, prijenos
20:20 In medias res
20:55 Split: Futsal, EP - 2. polufinalna utakmica, prijenos
22:40 Tračica 2, serija
23:25 CSI: Miami 8, serija
00:10 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, serija
00:35 Vjeruj mi, serija
01:20 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
01:45 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
02:30 Noćni glazbeni program

06:40 Nate Berkus Show
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Beba Felix, crtana serija
08:15 TV izlog
08:30 Oluja u raju, serija R
09:30 TV izlog
09:45 Kad lišće pada, serija R
10:45 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provereno
23:25 Batman zauvijek, film
01:30 Španjolski engleski, igrani film R
03:45 Heroji, serija
05:15 Ezo TV, tarot show
06:15 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
07:35 Dragon Ball Z, (R)
08:00 PopPixie, crtani film
08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
10:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:50 Večera za 5, (R)
11:35 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:15 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 CSI, kriminalistička serija (četiri epizode)
00:05 RTL Vijesti
00:20 Mentalist, kriminalistička serija (dvije epizode) (R)
01:50 Astro show, emisija uživo
02:50 CSI: NY, kriminalistička serija (dvije epizode)
04:20 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki
majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock
vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom)
• 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje
dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktuali-
je' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

RUKOMET

Gostovanje rukometne momčadi »NEXE« Našice u Rumi

RUMA – U sklopu priprema za predstojeći početak regionalne rukometne lige, u Rumi je gostovala momčad viceprvaka Hrvatske »NEXE« iz Našice i odigrala dvije prijateljske kontrolne utakmice koncem siječnja 2012. godine. Najprije je uvjerljivo svladana momčad »Metaloplastike« iz Šapca rezultatom 32-23, a potom i vrlo kvalitetna francuska momčad »Creteil« rezultatom 25-24. Ovo je bilo već drugo gostovanje hrvatske ekipe u Rumi, a tijekom njihova prvog boravka uspostavljeni su iznimno

srdačni odnosi s HKPD »Matija Gubec« iz Rume koji su u oba navrata u svojim prostorijama ugostili našičku ekipu predvođenu sportskim ravnateljem Zdenkom Kordijem i trenerom Kasimom Kamenicom. Po završetku prve rukometne utakmice, u prostorijama HKPD »Matija Gubec« organizirana je za goste prigodna večera na kojoj su nazočili i predsjednik općine Ruma Goran Vuković, njegov zamjenik Dragan Kardaš, poslanik u skupštini AP Vojvodine Nenad Borović, predstavnik RK »Ruma« Petar Božić, kao i predstavnici domaćina. Ova je prigoda iskorištena i za kraći razgovor s trenerom momčadi »NEXE« Kasimom Kamenicom o dojmovima ekipe tijekom boravka u Rumi, odigranim utakmicama kao i o ambicijama momčadi »NEXE« u nastavku sezone.

HR: Momčad »NEXE« nije ove godine prvi put u Rumi. Jednom ste već bili naši gosti kada su uspostavljeni i vrlo srdačni odnosi s HKPD »Matija Gubec«. To što ste po drugi put ovdje dovoljno govori o lijepim dojmovima koje ste ponijeli iz našega grada, zar ne?

KK: Upravo tako. U Rumi se već nalazimo po drugi put. Prvi put smo, sjećam se, bili pred odigravanje utakmice s »Metaloplastikom« u Šapcu, u okviru regionalne rukometne lige kada smo ovdje boravili u karanteni i imali jedan pripremni trening pred utakmicu. Tada smo, kako ste rekli, uspostavili kontakt s HKPD »Matija Gubec« kod kojih smo bili gosti na jednoj divnoj večeri i koji su učinili da nam Ruma ostane u prekrasnom sjećanju.

HR: Kako ste za odigravanje pripremni utakmica za nastavak sezone odabrali baš Rumu?

KK: Najveći »krivac« za to je Mile Isaković koji nam je nakon pomenute utakmice s »Metaloplastikom« predložio odigravanje

ovih pripremni utakmica, budući da je i sam nekada igrao za francusku momčad »Creteil«. Znao je da će oni u ovo vrijeme boraviti u Novom Sadu pa je već tada pao dogovor za odigravanje utakmica u Rumi koja ima sjajne uvjete za odigravanje ovakvih mečeva.

HR: Za sam kraj bih vas zamolio za kratak komentar nemilih događaja i huliganskih napada na hrvatske navijače u Novom Sadu i Rumi, i ujedno vas upitao osjećate li se vi i vaša ekipa u Rumi sigurno, te jeste li imali nekakvih neugodnosti?

KK: Ja mogu samo najoštrije osuditi huliganske napade koji nemaju nikakve veze sa sportom i rukometom i izražavam uvjerenje da oni ne mogu ugroziti pozitivan trend razvoja hrvatsko-srpskih odnosa, kako na sportskom tako i na svakom drugom planu. Što se nas tiče u Rumi se osjećamo potpuno sigurno, nikakvih neugodnosti nismo imali, štoviše, domaćini su prema nama iznimno ljubazni i gostoprimitelji i ovom prilikom im se od srca zahvaljujemo na ukazanoj dobrodošlici.

Nikola Jurca

PLIVANJE

Plivači Spartaka osvojili 18 medalja

NOVI SAD – Na velikom međunarodnom plivačkom mitingu »Europa 2012«, održanom prošle subote, 28. siječnja, u Novom Sadu, u konkurenciji vršnjaka iz BiH, Bugarske, Mađarske, Slovenije, Rumunjske, Slovačke i Srbije mladi natjecatelji Spartaka ostvarili su zapažen uspjeh osvajanjem 18 odličja (5 zlatnih, 6 srebrnih i 7 brončanih). Za najuspješnije natjecatelje u kategorijama 11 i 12 godina, i 13 i 14 godina proglašeni su plivači Spartaka, David Hunjadi i Andrej Barna.

FLASH VIJESTI

- * ODBOJKA, Super liga žene: Dinamo – Spartak NIS 0:3
- * ODBOJKA, Prva liga: Borac – Spartak 1:3
- * KOŠARKA, Prva B liga: Vojvodina – Spartak 78:83
- * DIZANJE UTEGA, Svetosavski turnir, Indija: Uspješan nastup KDT »Spartak«
- * BOKS, Memorijalni turnir »Spartakove legende«, Subotica: Pobjede mladih boksača Spartaka
- * HOKEJ, Turnir veterana, Subotica: HK »Spartak« ugostio veterane iz Slovenije, BiH, Slovačke i Srbije

SPECIJALNA PONUDA:

- Internistički pregled sa EKG, opšti pregled, dermatolog, psiholog, akupunkturolog 900
- Ginekološki pregled sa UZ i PAPA 2200
- Urološki pregled sa UZ 1900

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

Već sedam godina Subotičanin *Josip Gabrić* radi kao trener konja u Brusi, pokraj Venecije. Njegovo bogato iskustvo u radu s plemenitim četveronošcima prepoznato je u nekoliko europskih zemalja, a prilikom kraćeg zimskog odmora u rodnom gradu posjetio je našu redakciju i ispričao puno zanimljivih detalja iz konjičke branše kojom se bavi cijeli život.

»Italija je moja treća inozemna destinacija u kojoj radim sve poslove vezane uz pripremu grla koji se natječu na profesionalnim kasačkim utrka. Prije Italije, radio sam par godina u Sloveniji, potom u Francuskoj, a već sedmu godinu sam angažiran u Brusi, mjestu u blizini glasovite Venecije«, započeo je priču trener konja Josip Gabrić.

ZAHTJEVAN SVAKODNEVNI POSAO

Skrb oko konja podrazumijeva svakodnevne aktivnosti na planu održavanja i pripreme životinja koje su u kontinuiranom natjecateljskom pogonu, a njihovi dobri rezultati izravno ovise o kvalitetnom radu i brizi.

»Moj radni dan započinje već u šest ujutro kada se konji hrane i srede, te potom, ovisno o prije sačinjenom planu i programu rada, slijede aktivnosti koje su predviđene dnevnim programom pripreme. Svako grlo je slučaj za sebe, baš kao što je to slučaj i u svim drugim sportovima i traži posebnu pažnju i skrb. Također, važno je naglasiti i nužnost dobre organizacije rada koju provodi odabrana stručna ekipa. Što je tim bolji bolji su i uspjesi, jer u vrhunskom konjičkom sportu nema individualizma. Upravo zbog toga je važna dobra komunikacija s vozačem, veterinarom i ostalim članovima momčadi koja se skrbi o natjecateljskim grlima. Svi konji koji su uključeni u trenažni proces iziskuju minimalno sat individualnog dnevnog rada i još par sati tzv. pasivnog treniga, što znači da uvijek moraju biti 4 do 5 sati u pokretu. U našoj staji trenutačno se radi s 20 konja

JOSIP GABRIĆ, TRENER KONJA

Timski rad je važan za dobre rezultate

Rad s konjima iziskuje cjelodnevni angažman

Razgovor vodio: Dražen Prčić

što predstavlja vrlo ozbiljan i zahtjevan posao, jer je u pitanju posljednja pripremna postaja u kojoj dolazi do finaliziranja natjecateljske pripreme. Moje profesionalno zaduženje, uz rad u staji, podrazumijeva i odlazak na sve utrke na kojima sudjeluju konji s kojima radim, pa je posao vrlo dinamičan i podrazumijeva česta putovanja diljem Italije. Nažalost, nisam u prilici voziti utrke jer je u ovom trenutku vrlo teško verificirati našu licencu bez čega nije moguće regularno nastupati.«

BOGATO ISKUSTVO

Iako je još uvijek mlad, u srednjim tridesetima, Josip Gabrić je već dugo u konjičkom sportu i iskustvo koje posjeduje mu pomaže u poslu koji traži kvalitetu i rezultat.

»Od malena sam radio s konjima. Poslu oko konja me je isprva učio moj otac *Josip*, potom sam radio u stajama kod *Miroslava Merkovića* i *Zvonka*

Bogdana, učeći tajne konjičkog zanata i već sa sedamnaest godina sam imao mogućnost odlaska u inozemstvo, ali je odlazak preko granice uslijedio tek nakon odsluženja vojnog roka. Mogu reći da je naš kraj bogat konjičkom tradicijom, što mi je u kasnijem usavršavanju predstavljalo važnu bazu za daljnje napredovanje u poslu koji sam odabrao za životni poziv. Uz kontinuirani rad u inozemstvu, bio sam prisiljen učiti i jezike država u kojima sam radio, pa se danas uz engleski, koji sam učio u školi, posve pristojno služim i talijanskim i francuskim«, kaže Josip i nastavlja priču o konjima uz koje je cijeli svoj život.

KOMUNIKACIJA S KONJIMA

»Sa životinjama kao što su konji, osobito oni koji se natječu, sve se mora raditi na osjećaj, jer oni sve rade prema instinktu i ta komunikacija s njima je

nešto što se uči odmalena. Bit cijele komunikacije je što bolje razumjeti životinju i znati prepoznati sve što je neophodno u pojedinom trenutku, jer konji ne pričaju, ali umiju pokazati mnogo toga. Naravno za sve to je potrebno provoditi dosta vremena s njima, pa ne čudi što se moj radni dan nekad rastegne i do dvanaest sati koje provedem u staji i izvan nje.«

Na pitanje je li tijekom dugogodišnjega radnog angažmana s nekim konjem uspostavio bliži odnos, Josip se prisjeća jednoga specifičnog grla:

»Espresso Vita je bio konj u kojeg je malo tko vjerovao na njegovom početku, ali je potom napravio odlične rezultate i brojne zapažene plasmane, zaradivši više od 400.000 eura u novčanim nagradama. S njim, ali i s drugim konjima sam proputovao brojne hipodrome u Italiji, npr. u Rimu, Trstu, Padovi, Firenzi, Torinu i mnoge druge.«

VRHUNSKA PRIPREMA

Po čemu se razlikuje priprema naših konja od priprema koja se prakticira u inozemstvu, konkretno u Italiji gdje je već nekoliko godina na radu, Gabrić pojašnjava:

»Konjički sport je jako skup i traži velika ulaganja, počevši primjerice od prehrane pa do stalnog stručnog nadzora i kontinuiranoga i kvalitetnog svakodnevnog rada. Za razliku od naših konja koji jedu dva puta na dan oko 4 do 4,5 kg zrna, u Italiji konji jedu i do četiri puta dnevno 6 do 8 kg specijalno prerađene hrane. Nutricionisti za svakog konja pojedinačno određuju potrebnu dnevnu količinu unosa, što potvrđuje jedan posve drukčiji koncept skrbi. Također, za kvalitetan odgoj konja je bitan i veliki prostor (padok) koji malo staja u Srbiji ima, gdje konji mogu uživati u nesmetanom trku po travi, što im predstavlja veliko zadovoljstvo«, zaključio je priču o konjima trener Josip Gabrić.

POGLED S TRIBINA

Bronca

Deseto EP u rukometu za muškarce završeno je prošle nedjelje velikim finalom između Danske i Srbije, ali i velikom pobjedom Hrvatske u borbi za treće mjesto. Nakon poraza u »povijesnom susretu« polufinala protiv Srbije (22-26), momčad Slavka Goluže bila je psihički ispražnjena i bilo je veliko pitanje hoće li se uspjeti »oporaviti« do ranog nedjeljnog poslijepodneva i duela protiv Španjolaca. Najbolji

odgovor stigao je tijekom 60 minuta maloga finala u kojemu su Alilović, Vori, Kopljar, Čupić, Lacković, Balić i ostali »Kauboji« uspjeti dokazati svoju kvalitetu kada je to najviše bilo potrebno. Pobjedom (31-27) su se revanširali »Furiji« za poraz u natjecanju po skupinama, osvojili treće mjesto na jednom od najjačih kontinentalnih natjecanja u povijesti i nastavili trofejni niz ove uspješne generacije. Medalja je uvijek medalja, to najbolje zna svaki sportaš i istinski navijač, a kada je osvojena u konkurenciji najboljih momčadi svijeta (jer rukomet je jedan od čisto europskih sportova, a EP je neusporedivo jače od SP i OI) njezin sjaj ostaje sijati za ponos.

Nakon odličnog nastupa u prvom dijelu natjecanja (Vršac) uslijedio je »hladno-topli« učinak u Novom Sadu (poraz od Španjolaca, pobjeda nad Francuzima) i očekivani ulazak u polufinale. Nastupi u Beogradu bili su vrlo slični »novosadskim«, osobito onaj polufinalni protiv domaćina Srbije kada je lošom igrom u drugom poluvremenu propuštena velika šansa za ulazak u finale i konačnu mogućnost osvajanja europskog zlata, jedinog odličja koje nedostaje u bogatoj riznici Hrvatskog rukometnog saveza.

Plasmanom u finale Srbija je napravila najveći uspjeh u svojoj samostalnoj povijesti, a osvajanjem zlata Danska je potvrdila kvalitetu svjetskog srebra na prošlom SP-u u Švedskoj. Sjetimo li se upravo tog svjetskog prvenstva na kojemu su »Kauboji« stigli samo do petog mjesta, bronca s EP-a u Srbiji ima još jači sjaj. Konačno, ovo je treće europsko prvenstvo u nizu na kojemu Hrvatska osvaja medalju, prvu koju je izbornik Goluža osvojio kao prvi trener momčadi s kojom je svojevrmeno kao igrač i pomoćnik Line Červara osvajao brojna odličja u prošlosti.

Slijede olimpijske kvalifikacije, kojima će Hrvatska biti domaćin u travnju (Island, Japan i Čile), na kojima treba izboriti plasman na Olimpijadi u Londonu (prve dvije momčadi idu na OI). Ostane li momčad na okupu i nastavi igrati kvalitetan rukomet na koji smo toliko navikli, riznica trofeja mogla bi biti nadopunjena još jednim.

D. P.

KOŠARKA

Pobjeda Cibone

Visokom pobjedom protiv Laškog (80-44) košarkaši Cibone zabilježili su nove poene u 18. kolu ABA lige i na tablici pretekli momčad Zagreb CO koja je neočekivano poražena na domaćem parketu od gostujuće Olimpije (74-78). S utakmicom manje Cedevita je pala na treće mjesto regionalne košarkaške lige (30 bodova), Cibona je šesta (27) koliko ima i sedmoplasirani Zagreb CO, ali uz slabiju koš razliku.

TENIS

Ljubičić otvorio pobjedom

Prvi nositelj Ivan Ljubičić uspješno je startao pobjedom protiv Slovačka Becka (7-6, 3-6, 6-3) u prvom PBZ Zagreb Indoorsu, dvoranskom ATP turniru koji se igra ovoga tjedna u glavnom gradu Hrvatske. Na turniru sudjeluju, izuzev ozlijeđenog Marina Čilića, svi najbolji hrvatski tenisači (Dodig, Karlović), a priliku za nastup s pozivnicom dobili su talentirani mladi igrači Antonio Veić, Kristijan Mesaroš i Dino Marcan.

FUTSAL

EP u Hrvatskoj

Slijedeća dva tjedna Hrvatska će biti domaćin Europskom prvenstvu u futsalu na kojemu sudjeluje 12 najboljih momčadi Staroga kontinenta. Domaća reprezentacija igra u skupini A s Rumunjskom i Češkom, a dvije prvoplasirane momčadi izborit će plasman u četvrtfinale. Susreti se igraju u arenama u Zagrebu i Splitu.

VATERPOLO

Sukno najbolji strijelac

Waterpolska reprezentacija Hrvatske zauzela je deveto mjesto na EP u Eindhovenu, što je jedan od najslabijih rezultata u povijesti. Porazi od Srbije i Njemačke izbacili su »Barakude« iz nastavka natjecanja za medalje, a jedina utjeha ostaje naslov najboljeg strijelca prvenstva koji je pripao hrvatskom vaterpolistu Sandru Suknu. Naslov prvaka je osvojila reprezentacija Srbije koja je u finalu svladala Crnu Goru (9-8).

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za sun-
cokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg)
i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Proizivci, Nade
Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku
ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim
dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić,
Morović. Tel.: 064-3467056 ; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješteni stan u centru Subotice.
Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog
voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može
zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog
Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500
eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisa-
ma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daru-
ju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer)
potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge
možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, kru-
njač krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i
kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve,

motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u
Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395;
060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u
Tavankutoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u
blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban
namješteni stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150
eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m²
(radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne
prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana
Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namje-
štenu sobu s upotrebom kupaoice, CG CATV, za
učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili
061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban
namješteni stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150
eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m²
(radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne
prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana
Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499
i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana
Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s:
bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavo-
bolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji kreve-
tac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igra-
ka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od
Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60
m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-
8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekom-
pletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevet-
nu namještenu sobu s upotrebom kupaoice, CG,
CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača.
Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješteni stan u Zagrebu
(Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje,
blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.:
00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i
00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne matu-
re za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i
biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu
za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.:
024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stolje-
ća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša,
može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena
1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, par-
ket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim
dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Mo-
rović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri
osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje
po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,
I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih
oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve
ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili
darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog
oglasa je priloženi kupon kojega objavljuje-
mo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan
poslani kupon važit će za četiri broja.**
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više
od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu
na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS3535500000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite
na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

ANTONIJA KREMSNER, SUBOTIČANKA U OSIJEKU

Ove godine sigurno dolazim na Dužijancu!

Priznaje da joj se više sviđao prijeratni Osijek, zbog izraženog esekerskog štiha i stalnog susreta s ljudima, kroz struku, i vjeruje da je rat ostavio ožiljke i na ljudima i na gospodarstvu, na urbanom okruženju i suodnosu, no zadovoljna je radom institucija

Dugo već pišem o Subotičanima u Osijeku, a gospođu Antoniju sam upoznao u Osijeku na predstavljanju nove knjige Tomislava Žigmanova i »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. Vidno uzbuđena, oduševljena susretom sa Subotičanima, s knjigama u ruci strpljivo je čekala na posvetu, a onda se iz razgovora ispostavilo da je s ocem Slavena Bačića, Martinom, išla u subotičku Gimnaziju. Kako je mali ovaj svijet!

»Da, ja sam Antonija Kremsner, djevojački Vojnić Tunić, a u Osijeku sam od 1963. godine. Te sam godine upisala studij na Pedagoškoj akademiji, a ubrzo se i zaljubila, ta ljubav je 1965. godine ovjenčana brakom i ja i moj Ivan od tada živimo u sretnom braku. Rezultat te ljubavi je naša kći Mirta, a imamo i dvoje unučadi koji unose radost u naš umirovljenički život«, rekla je Antonija kada smo započeli razgovor. Još kada smo ugovarali susret rekla je da će ih najlakše naći ako parkiram kod Crvenog fiće, danas umjetničke instalacije postavljene ovoga ljeta, u znak sjećanja na 27. lipnja, ratne, 1991. godine, kada su tenkovi jugo-vojske divljali ulicama Osijeka. Crveni je fičo zgažen baš ispod njihovog prozora, a fotografije toga događaja obišle su čitav svijet.

RAT U OSIJEKU

Cijeli rat provela je u Osijeku, sjeća se Antonija. Najčešće u podrumu, jer u to vrijeme nije bilo nastave u školama, no ona je na Radio Osijeku vodila emisiju na engleskom

jeziku i svakodnevno odlazila u studio bez obzira na uvjete. Kada je bilo preopasno odlazila je do privatnog studija u susjedstvu, gdje su snimali i po nekoliko emisija unaprijed, koje su narednih dana emitirane na Radio Osijeku. Napustila je Osijek samo nakon pada Vukovara, kada je smatrala da majku treba odvesti na mirnije mjesto i mjesec, dva bili su u Zagorju, u vikendici starih poznanika, a po povratku se vratila podrumskoj prostoriji, obitelji i susjedima.

Antonija je studirala engleski jezik na Pedagoškoj akademiji, a poslije na Pedagoškom fakultetu i njemački, a ovih dana, kada je Osijek obilježavao 50. obljetnicu Filozofskog fakulteta, sjetila se tih divnih dana i svoje profesorice Elvire Petrović. Pričala je kako studiranje najljepši dio njezina života pa možda i nije morala diplomirati u roku i tako produljiti tu ljepotu. I danas, kada prođe Jägerovom, s uzdahom se sjeti tih lijepih dana.

Već nakon prve dvije godine Akademije zaposlila se u Osnovnoj školi Braće Ribar, danas je to škola Franje Krežme, no ta je škola tada bila i vježbaonica Akademije pa je odmah bila i mentorica tadašnjim studentima. Kada je na Pedagoškom fakultetu otvorena Katedra za njemački, Antonija završava i njemački i VII. stupanj naobrazbe pa u život kreće sa statusom profesorice engleskoga i njemačkog jezika. Godine 1993. odlazi iz škole i prelazi u Pučko otvoreno učilište gdje vodi tečajeve za odrasle, uglavnom intelektualce i odlično je primljena. U mirovinu odlazi 1997. godine, ali na Učilištu ostaje sve

do 2010. godine kao vanjska suradnica za engleski i njemački, sve dok je bio velik broj odraslih, a kako se on smanjio stalno je doma, posvećena obitelji i unucima, jer Mihaela je I. godina gimnazije, a Ivan II. razred osnovne i pomaže im u svladavanju stranih jezika. I još nešto, nekoliko godina je imala licencu i radila kao sudski tumač za engleski i njemački, no kada su godine stisnule, licencu nije obnovila.

Priznaje da joj se više sviđao prijeratni Osijek, zbog izraženog esekerskog štiha i stalnog susreta s ljudima, kroz struku, i vjeruje da je rat ostavio ožiljke i na ljudima i na gospodarstvu, na urbanom okruženju i suodnosu, no zadovoljna je radom institucija, odlazi na koncerte i kazališne predstave, izložbe i promocije, puno čita i selektivno prati TV. Osjeća i dalje potrebu za cjeloživotnom edukacijom, pa i danas, kada više nije u radnom odnosu, plaća sama sebi seminare i svakoga proljeća po četiri, pet dana prati nova postignuća da ostane u tijeku.

ODLASCI U SUBOTICU

Posjećuje i Suboticu, iako rjeđe u posljednje vrijeme, jer dok su joj roditelji bili tamo odlazila bi jednom mjesečno. Dolazila bi možda i češće da postoji izravna autobusna linija Osijek – Subotica, jer željeznički promet nakon rata nije obnovljen, a i kada ide, ide taksijem, što je skuplje. Prije par godina zvala ju je njena Jelica, Jelena Almaši, udana Šešević, također profesorica engleskog, na neku feštu, a kako nije išla, posjetila ju je poslije u obiteljskom domu. Šetale su poznatim uli-

cama, pile kavu u lijepo obnovljenom centru, išle do Palića pa i do tetke Marije u Novom Žedniku. S tetkom nikada nije prekidala kontakt, ni tijekom rata kada su veze uspostavljane preko Sarajeva, Njemačke i Mađarske, sve do danas.

Morao sam je pitati za etničku pripadnost i priznala je da je Bunjevka, ali i Hrvatica i da joj je »bačo« govorio da je velika obitelj Vojnić podijeljena na nekoliko loza, a najbrojnije su Vojnić Tunić, Vojnić Hajduk i Vojnić Purčar, iako ne zna jesu li se s nekima od njih družili, osim na Dužijanci. Svetkovalo se u prelijepoj katedrali sv. Terezije, a nju baš ta crkva veže i za sakrament ženidbe, jer ona i Ivan su vjenčani tu. Od rata još nije bila na Dužijanci, ali obećala je da će doći već ove dogodine.

Slavko Žebić

Čuvar baštine

Malo je ljudi kojima su srce i duša ispunjeni ljubavlju za sve ono što su nam ostavili preci. U užurbanoj današnjici pravo etnološko blago ostavljeno od pradjedova polako, ali sigurno u velikom broju domova postaje nešto što smeta, nešto za što nema mjesta. U najboljem slučaju skladišti se po tavanima, šupama ili podrumima. Oni koji vjeruju da su jako razboriti to blago, bez grižnje savjesti, rasprodaju često i u besćenje, vjerujući da su »jednim udarcem ubili dvije muhe«, vjerujući da su se na lagan način riješili starudije, a pritom još i zaradili. Za tako »zarađeno« kupuju hrpu kineskih i inih krpica, zadovoljni što im bez velikog troška domovi blistaju. Jedan od rijetkih koji ne robuje ovim navikama je veliki osobenjak *Antun Jakšić Čađa*. Dom ovoga umirovljenog dimnjačara odiše patinom prošlosti i prava je riznica pučkog blaga. Čađa godinama sakuplja ono za što mnogi misle da im nikada neće biti potrebno. »Izučeni sam dimnjačar, a mirovinu sam zaradio u rodnom selu. Bio sam namještenik, najprije od 1962. do 1965. godine stambene, a od osnutka 1965. godine i mjesne zajednice. S punim pravom mogu reći da u mjestu nema tavana na koji moja noga nije kročila. Mnogi Sončani uopće nisu svjesni kakvo blago, sakriveno ispod debelih naslaga prašine, imaju na svojim tavanima. O tome sam razgovarao s mnogima, neki su se poslije toga malo trgli i izvukli nošnje i uporabne predmete na svjetlo dana, neki su jednostavno konstatirali kako im to samo zauzima prostor. Nažalost, dio tog pučkog blaga, ne znam iz kojih razloga, završio je na smetlištu, a mnogi uporabni predmeti, čak i oni muzejske vrijednosti zbog nepromišljenosti vlasnika završili su u pećima kao ogrjev«, pomalo ljutito priča Jakšić. No, kako od ljutnje nema ništa, Čađa je spontano počeo raditi ono što mu je danas najdraži hobi. Počeo je prikupljati stare uporabne predmete, dijelove pokućstva, rukotvorine. Od samog osnivanja je i član Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija«, u kojoj danas s velikom pedanterijom i još većim zadovoljstvom obavlja dužnost komornika, ili, suvremenim jezikom rečeno, predsjednika inventarske komisije. »Kako mi u »Šokadiji« svoj rad temeljimo isključivo na tradicijskim vrijednostima Sonte, za običaje nam je često potrebno i ponešto od starih uporabnih predmeta. Tako sam i za berbanski običaj kojega smo radili prošle godine u svojoj zbirci pronašao ovu starinsku napravu – krepetalo – kojom su pudari strašili i tjerali škvorce iz vinograda, kako ne bi zobali svoju omiljenu slasticu, zrna tek dozrijelego grožđa. Isto tako, skoro za svaku predstavu naše dramske sekcije ustupim svoje eksponate koji na sceni samo pojačavaju patinu prošlih vremena«, kaže Čađa, a potom skreće razgovor u vode koje nisu tema ovoga napisa.

3. veljače 2012.

Postati čovjek je ljepše nego postati kralj. (A.G. Matoš)
Znati mnogo stvari ne znači biti mudar. (Heraklit)
Mnogi griješe iz straha da ne pogriješe. (Lessing)
Život je kao i ljubav – sav razum je protiv njega i sav zdrav instinkt za njega. (Batler)
Kajanje zbog prošlosti, dosada zbog sadašnjosti, kao i strah pred budućnošću. Eto to je život. (Foskolo)
Život. To je umjetnost da se u svemu nađe ljepota i radost. (Gorki)

Nema zime!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Blaž Lorković

Koje godine i gdje je rođen hrvatski ekonomist Blaž Lorković?
Gdje se školovao i stjecao znanstvenu naobrazbu?
Što postaje 1871. godine?
Kako se zove njegovo najznačajnije djelo?
U kojim značajnim časopisima je objavljivao svoja znanstvena djela?
Što se smatra njegovim najvrjednijim dostignućem?
Koje godine je umro Blaž Lorković?

Roden je 29. siječnja 1839. godine u Novigradu na Dobri. Školovao se u Varaždinu (Gimnazija) i Zagrebu (Pravo). Namjensni učitelj na Kraljevskoj pravoslavnoj akademiji. »Počela političke ekonomije ili nauke obćega gospodarstva«. »Vienac«, »Naše gore list«. Smatra se utemeljiteljem hrvatske političke ekonomije. 1892. godine.

Pita učiteljica malog Ivicu:
Zamislj kako imaš pet krušaka i Perica te zamoli da mu daš dvije. Koliko će ti ostati krušaka?
Pet – odgovori mališan.

Srela se dva prijatelja nakon dugo vremena.
Nadam se kako nisi zaboravio da si mi ostao dužan 100 eura?
Nisam zaboravio, pamtit ću to cijeloga života – odgovori dužnik.

Dođe škrtac neraspoložen kući.
Što je sad problem? – upita ga žena.
Gradski prijevoz je pojeftinio!
Kakve to ima veze s tobom, pa ti uvijek ideš pješice?
To je i problem. Sada manje uštedim! odgovori škrtac.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

03.2-
06.2.2012.

U UTORAK 07.02.2012.
za kupovinu preko
5.000,00 din

kupac dobije 5 kg
KRUMPIRA GRATIS!

Šećer 1Kg

SAMO U
PETAK I
SUBOTU

81.90din ~~85.90din~~

Kulen 1 kg
Pileći kulen 1 kg

679.90din ~~719.90din~~

Začin 250g

1 KG 150,00 din

37.50din ~~48.90din~~

Sok Sinalco lemon 2 l

1 ltr 7,45 din

74.90din ~~85.90din~~

Šampinjoni 300g

1 kg 213,00 din

63.90din ~~66.90din~~

Deterdžent za rublje Merix
Bademovo mlijeko 9kg +
Perwoll color magic 1l GRATIS

-22%
SUPER
CIJENA

SUPER PONUDA

939.90din ~~1.199.00din~~

Jastučnica pamučna 40 x 60 cm

139.90din ~~179.00din~~

Jastučnica pamučna 50 x 70 cm

169.90din ~~219.00din~~

Jastučnica pamučna 60 x 80 cm

189.90din ~~249.00din~~

LG frižider GC 151 SA

DOK TRAJU
ZALIHE

-15%
SUPER
CIJENA

14.499.00din ~~16.999.00din~~

NOVI BROJ

klasije 11-12.
naših ravni 2011.

klasije

naših ravni 1935.

11-12.
2011.

ISSN 1451-2521

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST

Portret Rudera Boskovića

JOSEPH-ROGER BOSCOVICH
Célèbre Astronome et Géomètre, né le 19 Mai 1731, à
Naples, mort le 14 Février 1797, à Milan, âgé de 65 ans 9 mois.
Après avoir été le plus jeune Jésuite, jusqu'à la suppression de l'Ordre.
Il fut encore à Milan, avec distinction, le plus jeune
Léon. Capotrucci très-remarquable, comme par M. d'Agousson. Lesquels
jouaient bien l'échec, et grand jeu de la Poudre de la Science.

U PRODAJI